

Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. III.

Additions to the flora of the Czech Republic. III.

Jiří H a d i n e c ¹⁾, Pavel L u s t y k ²⁾ & František P r o c h á z k a ³⁾ [red.]

¹⁾ Katedra botaniky PřF UK, Benátská 2, CZ-128 01 Praha 2; e-mail: hadinec@natur.cuni.cz

²⁾ Moravský Lačnov 287, CZ-568 02 Svitavy; e-mail: lustyk@brno.nature.cz; pavel.lustyk@tiscali.cz

³⁾ Eko-Agency KOPR, Pivovarská 61, CZ-385 01 Vimperk; e-mail: frantisek.prochazka@kaleidoscope.cz

Abstract

This third part of floristic contributions resumes the data about taxa newly discovered in the Czech Republic territory (*Deschampsia flexuosa* subsp. *corsica*, *Orchis mascula* subsp. *mascula*, *Dactylorhiza* × *carnea*). The newly found species, previously considered to be extinct in the Czech Republic territory (*Androsace maxima* and *Veronica opaca*), are listed below. There are presented the new localities of very rare hybrids (*Vaccinium* × *intermedium*, *Dactylorhiza* × *ruppertii*) and the critically endangered and endangered species (according to the Black and Red List of Vascular Plants of the Czech Republic) also from territories, where no occurrence have been reported so far (e.g. *Ajuga pyramidalis*, *Bupleurum tenuissimum*, *Catabrosa aquatica*, *Dryopteris cristata*, *Epipogium aphyllum*, *Gagea bohemica* subsp. *saxatilis*, *Listera cordata*, *Radiola linoides*). The less rare species from the territories, where they have never been discovered yet, are mentioned.

N o m e n k l a t u r a : Kubát et al. (2002).

Tak jako v předchozích dvou částech „Additament“ (Hadinec et al. 2002, 2003), i v tomto pokračování jsou opět zveřejněny některé nové taxony původní květeny České republiky (*Deschampsia flexuosa* subsp. *corsica*, *Orchis mascula* subsp. *mascula*), včetně hybridů poprvé nalezených na našem státním území (*Dactylorhiza* × *carnea*) nebo kříženců na našem území mimořádně vzácných (*Vaccinium* × *intermedium*, *Dactylorhiza* × *ruppertii*). Obzvlášť významné je i objevení nových lokalit některých druhů považovaných v ČR za vyhynulé nebo neznámé (*Androsace maxima* a *Veronica opaca*).

Zjištění nových nalezišť více druhů považovaných v ČR za kriticky ohrožené (např. *Ajuga pyramidalis*, *Bupleurum tenuissimum*, *Catabrosa aquatica*, *Chimaphila umbellata*, *Dryopteris cristata*, *Epipogium aphyllum*, *Gagea bohemica* subsp. *saxatilis*, *Listera cordata*, *Radiola linoides*) či nálezy druhů z území, odkud dosud nebyl žádný výskyt udáván (*Coleanthus subtilis* – Pardubické Polabí, *Diphysiatrum alpinum*, *D. issleri* a *D. tristachyum* – vše

Králický Sněžník, *Euphrasia nemorosa* – Svatotomášská hornatina, *Galium boreale* – Horní Pootaví, *Gymnadenia densiflora* – celé západní Čechy, *Orchis mascula* subsp. *speciosa* – Moravský kras, *Orchis purpurea* – Libochovická tabule a Horní Pootaví, *Polypodium interjectum* – Český kras, *Pseudorchis albida* – Volyňské Předšumaví, *Stellaria palustris* – Moravský kras atd.), jsou jen dokladem skutečnosti, že floristický výzkum České republiky je neustálým zdrojem zpřesňování našich představ o rozšíření jednotlivých druhů rostlin.

Vedle řady nových lokalit původních vzácných druhů a poddruhů naší květeny jsou uvedeny v následujícím textu také druhy nově ve volné přírodě zplanělé (*Pulmonaria rubra*, *Stemmacantha carthamoides*). Předkládaná Additamenta obsahují především údaje dosud nepublikované, pouze okrajově zahrnují i některé významné nálezy publikované v roce 2003, především v méně dostupných, regionálních tiskovinách (výjimečně i v r. 2002, pokud se je nepodařilo zahrnout do druhé části Additament).

Všechny uváděné lokality jsou řazeny do fytogeografických okresů či podokresů (Skalický 1988) s označením základního pole a kvadrantu středoevropského síťového mapování (Slavík 1971), zkratka „distr.“ označuje území vymezené hranicemi příslušného správního okresu, některé lokality jsou navíc doplněny o zeměpisné souřadnice (souřadnicový systém WGS-84 nebo JTSK – v tom případě uvedeno v závorce).

Je-li obec, k níž je lokalita vztažena, v jiném kvadrantu než vlastní místo nálezu (někdy se tomu nelze vyhnout, např. Liberec = 5256a + Ještěd = 5255d u *Carduus crispus* nebo Prášíly = 6846c + Nová Studnice 6946a u *Crocus albiflorus*), pak se uvedený kvadrant vztahuje na lokalitu, nikoliv na obec k níž je naleziště přiřazeno. Zasahuje-li jedna lokalita do více kvadrantů (např. u *Ajuga pyramidalis*), pak jsou uvedeny všechny.

Pokud jsou uvedené nálezy doloženy herbářovými položkami uloženými ve veřejných sbírkách, je jejich uložení označeno zkratkou příslušné sbírky (cf. Vozárová & Sutorý 2001), je-li doklad v soukromé sbírce nálezce, pak zkratkou „herb.“ a jménem majitele sbírky, popř. i místem uložení. Zkratkou „not.“ (= notavit, tj. zapsal, zaznamenal, zaregistroval) jsou označeny nálezy a pozorování, k nimž nebyl pořízen herbářový doklad (cf. Kotlaba 1999).

Literatura, která se úzce váže pouze k jedinému taxonu (výjimečně i k více), je uvedena hned za příslušným textem. Tituly které se opakují častěji, stejně jako základní díla souhrnného charakteru, jsou pak v seznamu literatury na konci celé práce.

Na tomto článku s námi pracovalo nebo v různé míře spolupracovalo dvanáct desítek profesionálních i amatérských botaniků, převážně pochopitelně z ČR, avšak i ze zahraničí. To svědčí o stoupajícím zájmu o zpracovávanou tematiku a tím začíná být postupně naplňován náš původní cíl – v co nejucelenější formě průběžně shrnovat významné novinky z flóry České republiky.

***Abutilon theophrasti* Med.**

- 18b. Dolnomoravský úval, 7070c, mezi Strážnicí a Vnorovy (distr. Hodonín): u rozcestí do Žeravin, 2,5 km J od kostela ve Vnorovech, kukuřičné pole, sklizený pás, ca 15 jedinců, leg. I. & J. W. Jongepierovi, 22. 8. 2002 (herb. Jongepierovi); Vnorovy, 2,3 km V od kostela, okraj pole, jedna rostlina, 14. 9. 2002 not. J. W. Jongepier.

Ve fytochorionu Dolnomoravský úval nebyl prozatím výskyt mračňáku Theophrastova zaznamenán (cf. Slavík in Hejný & Slavík 1992: 286).

Adonis aestivalis L.

C2

1. Doupovská pahorkatina, 5645b, Rokle (distr. Chomutov): zaplevelený lem pole 0,6 km Z od osady Nová Víska u Rokle, i var. *citrinus*, 320 m n. m., leg. Č. Ondráček, 1998 (CHOM).
1. Doupovská pahorkatina, 5646a, Tušimice (distr. Chomutov): pole na západním úpatí Čachovického vrchu (kóta 312,9), i var. *citrinus*, 295 m n. m., leg. Č. Ondráček, 2000 (CHOM).
1. Doupovská pahorkatina, 5745a, Vojnín (distr. Chomutov): lem pole na severovýchodním okraji obce, 355 m n. m., 2002 not. Č. Ondráček.
- 2a. Žatecké Poohří, 5547c, Škrle (distr. Chomutov): postagrární lada 0,4 km SZ od obce, 265 m n. m., leg. Č. Ondráček, 2001 (CHOM).

V Doupovské pahorkatině, ale i v sousedním Žateckém Poohří je hlaváček letní poměrně častý druh. Jeho výskyt je citován snad ve všech významnějších botanických publikacích z regionu (např. Kubát 1978: 21, Kubát et al. 1981: 61). Z nepochopitelných důvodů však nebyla tato skutečnost zaznamenána v Květeně ČSR (Křisa in Hejný & Slavík 1988: 470). Z Žateckého Poohří je uvedena jediná lokalita – Žabokliky. Uvádím jen namátkou vybrané lokality.

Kubát K., Lorber J. & Sládek J. (1981): Floristické kursy Severočeské pobočky ČSBS v Mašřově a Žatci. – Severočes. Přír. 12: 47–80.

Č. Ondráček

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6964a, Budkovice (distr. Brno): J od obce, skládka domovního odpadu, nedaleko polí, 270 m n. m., 11. 5. 2000 not. V. Horáková.
19. Bílé Karpaty stepní, 7070d, Blatnice pod Svatým Antonínkem (distr. Hodonín): pšeničné pole mezi Blatnicí a Loukou, ca 1 km SZ od rozcestí na Lipov, 270 m n. m., několik stovek jedinců, 7. 6. 1995 not. J. W. Jongepier.
19. Bílé Karpaty stepní, 7071d, Boršice u Blatnice (distr. Hodonín): jižní okraj pole mezi obcí a Slavkovským hájem, 0,9 km JV od kostela, 370 m n. m., několik jedinců, 14. 5. 1993 not. J. W. Jongepier.
19. Bílé Karpaty stepní, 7169b, Strážnice (distr. Hodonín): záhumenek a okraj silnice ca 1 km ZSZ pod kótou Žerotín (322 m), 250 m n. m., několik desítek jedinců, 24. 6. 1995 not. J. W. Jongepier; pole na okraji PP Žerotín, 1,0 km Z od kostela v Radějově, 320 m n. m., 6. 1990 not. J. W. Jongepier.
19. Bílé Karpaty lesní, 7170b, Kuželov (distr. Hodonín): Vojšické louky, travnatá pole 0,5–1,5 km J od kóty Výzkum (439 m), 410–420 m n. m., několik set jedinců, 28. 5. 2002 not. I. Jongepierová.
- 77b. Litenčické vrchy, 6768c, Pavlovice (distr. Vyškov): masově (stovky rostlin) na polní enklávě mezi obcí a hájovnou Žešov, 340–360 m n. m., 49° 13' 24" N, 17° 04' 10" E, 24. 5. 2003 not. D. Cigánek.
78. Bílé Karpaty lesní, 7170b, Kuželov (distr. Hodonín): pole J od lokality Lásky, ca 1,2 km ZJZ od kostela, ca 350 m n. m., 6. 6. 1996 not. J. W. Jongepier.
78. Bílé Karpaty lesní, 7171a, Javorník (distr. Hodonín): na Strážné hůrce, mladý sad s okopávanými pásy, 1,3 km S od kostela, 350 m n. m., 26. 5. 1993 not. J. W. Jongepier; neobdělávané pole a hliník pod kótou Léšť (418 m), 1,2–2,0 km Z od kostela, 350–400 m n. m., mnoho desítek jedinců, leg. I. & J. W. Jongepierovi, 18. 6. 1993 (OLM).

78. Bílé Karpaty lesní, 7171b, Suchov (distr. Hodonín): Fojtické Mlýny, okraj pole, 1,5 km Z od osady Vápenky, 400 m n. m., 25. 5. 1995 not. J. W. Jongepier.
 78. Bílé Karpaty lesní, 7172a, Strání (distr. Uherské Hradiště): PP Záhumenice, okraj louky, 1,5 km JZ od kostela, 470 m n. m., 27. 5. 1998 not. I. Jongepierová.

V posledních deseti letech zaznamenala hlaváček letní Piškulová (1993) a Otýpková (2001) i z lokalit u obcí Horní Němčí, Hroznová Lhota, Korytná, Tvarožná Lhota (vše Bílé Karpaty stepní) a u Suchova a Nové Lhoty (Bílé Karpaty lesní), přičemž v Květeně ČSR (Křísa in Hejný & Slavík 1988: 470) není tento druh z Bílých Karpat lesních (78) uveden. Stanislav Staněk (Staněk et al. 1996) jej uvádí v první polovině 20. století z dvaceti lokalit, z nichž u Velké nad Veličkou (Zahrady pod Hájem) a v údolí Jamného u Javorníku je znám dodnes na několika mikrolokalitách. Tyto lokality se také nacházejí ve fytochorionu 78, stejně jako další Staňkova lokalita u Lopeníku.

Piškulová M. (1993): Teplomilné plevely Bílých Karpat – jejich ohrožení a ochrana. – Ms., 23 p. [Bakalářská práce; depon. in: Knih. Kat. Bot. PřF UK, Praha]

J. W. Jongepier

Ajuga chamaepitys (L.) Schreber

C2

- 17a. Dunajovické kopce, 7165a, Brod nad Dyjí (distr. Břeclav): 1,39 km JJV od kostela v obci, 130 m SSZ od kóty Dunajovický kopec (257,7), svahová nátrž v ruderálních porostech as. *Dauco-Picridetum*, ojediněle, 48° 51' 59" N, 16° 33' 00" E, 252 m n. m., leg. P. Šmarda, 17. 7. 2002 (BRNU).

Ajuga pyramidalis L.

C1

- 28d. Toužimská vrchovina, 5843a, Pila (distr. Karlovy Vary): smilkové trávníky podél cesty k letišti, 590 m n. m., asi 150 exemplářů, 24. 5. 2001 not. O. Bušek.
 39. Třeboňská pánev, 7055d+7155b, Františkov (distr. Jindřichův Hradec): roztroušeně v příkopu podél hlavní (asfaltové) lesní cesty vedoucí k jihu od zaniklé Nové Vsi, asi 2,3 km VSV od obce, minimálně 50 exemplářů, z toho okolo 10 plodných nebo ještě kvetoucích, 495 m n. m., 4. 10. 2003 not. J. Těšitel, P. Koutecký, K. Boublík et al., leg. P. Koutecký (herb. BF JU České Budějovice).

Alchemilla reniformis Buser

C2

- 25a. Krušnohorské podhůří vlastní, 5545a, Výsluní (distr. Chomutov): prameniště na pravém břehu Prunéřovského potoka 1 km SV od obce, 760 m n. m., leg. Č. Ondráček, 1992 (CHOM) [det. S. Fröhner].
 25a. Krušnohorské podhůří vlastní, 5446c, Radenov (distr. Chomutov): mokřad na levém břehu drobné vodoteče 0,75 km SZ od obce, 710 m n. m., leg. Č. Ondráček, 2002 (CHOM) [rev. P. Havlíček].
 25a. Krušnohorské podhůří vlastní, 5249b, Krásný Les (distr. Ústí n. Labem): mokřad při potoku Slatina J od silnice Petrovice – Krásný Les, 1,9 km J–JJZ od vrchu Mordovna (kóta 625,0), 625 m n. m., leg. Č. Ondráček, 2000 (CHOM) [det. P. Havlíček].

Z fyt. podokresu 25a nebyl tento taxon dosud uváděn (cf. Plocek in Slavík 1995: 266). V současné době je z Krušných hor a Krušnohorského podhůří známo asi 15 lokalit.

Č. Ondráček

Andromeda polifolia* L.*C2**

99a. Radhošťské Beskydy, 6477c, Krásná (distr. Frýdek-Místek): Visalaje, PP Obidová, jižní část chráněného území, na levém břehu pramenné zdrojnice Sihelského potoka, ca 770 m n. m., 1 rostlina (14 výhonů) v porostu rašeliníku spolu s *Oxycoccus palustris*, 30. 8. 2002 not. P. Chytil.

V minulosti se v oblasti Moravskoslezských Beskyd vyskytovala kyhanka sivolistá s jistotou jen na vrchovišti při železniční trati mezi Starými Hamry a železniční zastávkou Hutě pod Smrkem (Weeber 1901, Duda 1950). Patrně naposledy ji přímo za touto železniční zastávkou, těsně před napuštěním vodního díla Šance v roce 1965, pozoroval J. Duda (in verb.). Pak tato významná lokalita s výskytem řady dalších vrchovištních druhů (*Carex pauciflora*, *Eriophorum vaginatum*, *Oxycoccus palustris*, *Myrica anomala*, *Sphagnum magellanicum*, *S. rubellum*) zanikla a druh byl v celém území považován za nezvěstný. Jeho nález na výše uvedené lokalitě je tedy značně překvapivý, dílem i proto, že je považována za botanicky relativně dobře prozkoumanou.

Duda J. (1950): Beskydská vrchoviště a rašelinné louky. – Přírod. Sborn. Ostrav. Kraje 11: 66–92.

Weeber G. (1901–1903): Flora von Friedek und Umgebung. Teil I.–III. – Jahrb. Öffentl. Communal Obergymn. Friedek 6 (1900–1901): 1–53, 1901; 8 (1902–1903): 1–26, 1903.

P. Lustyk

Androsace maxima* L.*A1→C1**

18a. Dyjsko-svratecký úval, 7267b, Hrušky (distr. Břeclav): železniční násep, ca 20 m od železniční zastávky ve směru na Hodonín, přibližně 30 jedinců, 175 m n. m., leg. K. Šumberová, 7. 5. 2001 (BRNU); 4. 7. 2002 not. K. Šumberová & V. Horáková; duben 2003 not. K. Šumberová.

Zařazení do kategorie vyhynulých taxonů (A1) květeny ČR (Procházka 2001) musí být změněno na kategorii C1 (taxony kriticky ohrožené).

Vzácný druh jihomoravského termofytika, v současnosti považovaný za vyhynulý (Kovanda in Hejný & Slavík 1992: 253–254, Kovanda in Kubát et al. 2002: 281, Holub in Čerovský et al. 1999: 31). Na železničním náspu v Hruškách se pochybek největší objevil po provedení stavebních úprav v souvislosti s budováním železničního koridoru (viz též V. Horáková, in prep.). Vzhledem k okolnostem nálezu lze předpokládat, že diaspory na stanovišti přežívaly v semenné bance. Nejbližší známá historická lokalita druhu se nacházela u Hodonína (Kovanda in Kubát et al. l. c.). Další přežívání populace na lokalitě je podmíněno existencí ploch se sníženou pokryvností vytrvalých bylin. Bylo by rovněž žádoucí převedení pochybku největšího do kultury v některé z botanických zahrad.

K. Šumberová

Androsace septentrionalis* L.*C1**

1. Doupovská pahorkatina, 5645a, Klášterec nad Ohří (distr. Chomutov): PP Rašovické skály, výchozy čedičů a pyroklastik na vrchu Nedíl (kóta 637) J od obce Rašovice, ca 540 m n. m., leg. F. Červený,

1. 5. 1966 (CHOM); leg. J. Hadinec & J. Michálek, 1991 (PRC); leg. J. Michálek, 30. 4. 1999 (PRC); 2001 not. Č. Ondráček; desítky exemplářů, 2002 not. O. Bušek. Jedná se o výškové maximum druhu v České republice.

Omezenému okruhu západo-severočeských botaniků byl pochybek severní z této lokality na severním okraji Doupovských hor znám poměrně dlouhou dobu. Jako první jej zde objevil v roce 1966 florista F. Červený. Z 80. a 90. let 20. století pak existuje v muzejních herbáriích v Sokolově, Chomutově a Karlových Varech celá řada herbářových dokladů (leg. I. Bílek, J. Michálek, Č. Ondráček, L. Pivoňková). Nalezišti, ležícímu poněkud stranou od hlavní české arely v severozápadních Čechách, nebyla (patrně záměrně) věnována žádná přehnaná publicita a tak se vcelku dařilo, aby po stejně dlouhou dobu výskyt unikl známosti všech centrálních botaniků. Lokalitu tak nezachytila ve své diplomové práci E. Kopecká (Kopecká 1976), která udává jinak velmi podrobný výčet nalezišť z celého Československa, není uvedena ani v mapovém atlasu Slavíka (cf. Slavík 1990: 137), ani v Květeně ČR (cf. Kovanda in Hejtník & Slavík 1992: 253). Pochybek severní však zde kupodivu zůstal zřejmě utajen i úředníkům Státní ochrany přírody, není totiž uveden v 1. svazku Chráněných území ČR Ústecko (Anonymus 1999: 97), kde je chráněnému území PP Rašovické skály (vyhlášeno v roce 1992) věnována celá jedna strana (jde o klasickou ukázkou přirozeně uchráněné lokality na hranici politických krajů!). Pochybek severní je zmiňován jen v některých ochrannářských nepublikovaných studiích (např. Hejtník et al. 1986), ty však zřejmě nikdy neopustily místo svého zrodu. Podrobněji se jeho výskytem v Doupovských horách zabýval J. Michálek (Michálek 1995), práci však rovněž nepublikoval. Prvně byl z Rašovických skal publikován tedy až Č. Ondráčkem (Ondráček 1999: 35) v regionálním přehledu chráněných území, vzápětí nato pak byla lokalita uvedena v podrobném zpracování v Červené knize ČR a SR (Čeřovský in Čeřovský et al. 1999: 32), a to rovněž na základě sdělení Č. Ondráčka. Barevná kresba druhu v Červené knize byla A. Zezulou namalována podle živých rostlin právě z Rašovických skal (leg. J. Michálek 1999 PRC). Pochybek severní je v České republice velice vzácný a v současné době doslovně kriticky ohrožený druh (cf. mapa in Čeřovský 1999: 32). Většina lokalit na vátných písčích (ne-li všechny?) na Roudnicku a Mělnicku již nejspíše zanikla, možnost znovunalezení tohoto jednoletého druhu zbývá spíše jen na neovulkanických vyvřelinách. Výskyt na Řípu v roce 1984 (Hadinec 1991: 129) byl pravděpodobně jen ojedinělý, později zde již nebyl tento druh znovu nalezen – informace J. Čeřovského (Čeřovský in Čeřovský et al. 1999: 32) o ověření v roce 1998 je mylná. Na Moravě je tento druh vyhynulý, poslední doložený náález od obce Břeží u Mikulova pochází z roku 1954.

Rašovické skály jsou v tuto chvíli nejspíš nejbohatším místem výskytu pochybku severního v České republice a možná i jedinou stabilní existující populací u nás vůbec. Pochybek tu roste na skalní stěně na výchozu tufového aglomerátů s velkým obsahem zeolitů na ploše zhruba 4 m², většinou po skupinkách 10–20 rostlin v drolnatých kapsičkách, skalní plotna je na povrchu silně navětrálá. Další drobnější populace (10–20 rostlin) roste o ca 20 m jižněji na skalní hraně (viz následující fytocenologický snímek).

Lestkov, PP Rašovické skály, střední část horního okraje skalního bradla, mělká vrstva zvětralín na skalním podloží, 535 m n. m., exp. Z, sklon 5°, 2m², 23. 5. 2001, Č. Ondráček.

E₁ (70 %): *Festuca pallens* 3, *Allium senescens* subsp. *montanum* 2, *Androsace septentrionalis* 1, *Cardaminopsis petraea* 1, *Sedum acre* 1, *Aurinaria saxatilis* +, *Holosteum umbellatum* +, *Polygala comosa* +, *Potentilla heptaphylla* +, *Thymus praecox* +, *Arenaria serpyllifolia* r, *Euphorbia cyparissias* r, *Vicia hirsuta* r.

E₂ (10 %): neanalyzováno.

Počet rostlin v jednotlivých letech kolísá mezi ca 50–400 jedinci. Na základě poznatků při sledování populace (J. Michálek, Č. Ondráček) je však patrné, že v posledních letech pochybek na lokalitě ubývá, počet rostlin nepřesahuje stovku. Nelze přitom říci, že by se stanovištní poměry nějak výrazně změnily. Z tohoto důvodu je žádoucí pravidelné každoroční pozorování a zřejmě bude potřebné i detailní studium populace, které by zjistilo příčiny úbytku. V každém případě vyžaduje pochybek severní na lokalitě nejpřísnější možnou ochranu a velmi citlivý přístup v případě jakýchkoli managementových zásahů.

Anonymus (1999): Ústecko. Chráněná území ČR. I. svazek. – AOPK, Praha, 350 p.

Hadinec J. (1991): Floristické poznámky ze středních Čech. – Muz. a Současnost, ser. natur., 5: 129–135.

Hejtík et al. (1986): Návrh na vytvoření CHKO „Střední Poohří“. – Ms. [Depon. in: AOPK Plzeň]

Kopecká E. (1976): Československé druhy rodu *Androsace*. – Ms. [Dipl. pr.; depon. in: Knih. Kat. Bot. PřF UK, Praha]

Michálek J. (1995): Červený seznam ohrožené květeny Doupovských hor (základní verze). – Ms. [Depon. in Okr. Muz. Sokolov]

Ondráček Č. (1999): Chráněná území okresu Chomutov. – Okr. Muz. Chomutov, 40 p.

Č. Ondráček, J. Hadinec & J. Michálek

Antennaria dioica (L.) Gaertn.

C2

28e. Žlutická pahorkatina, 5845a, Protivec (distr. Karlovy Vary): březový lesík 850 m ZSZ od železniční zastávky Protivec, do 50 m V od železniční trati Protivec – Bochoř, 470 m n. m., 30. 6. 2001 not. L. Pivoňková.

28e. Žlutická pahorkatina, 5944b, Žlutice (distr. Karlovy Vary): JZ orientovaný svah (hřbet) mezi Střelou a jejím levostranným přítokem, 1050 m JJV od Verušic, v průseku lesa s borovicí, 510 m n. m., 23. 6. 2002 not. L. Pivoňková.

28e. Žlutická pahorkatina, 5944b, Žlutice (distr. Karlovy Vary): příkrý J orientovaný svah v borovém lese s modřínem 850 m ZJZ od náměstí ve Žluticích, 50 m S od silnice vedoucí k přehradě, 510 m n. m., 20. 7. 2002 not. L. Pivoňková.

28e. Žlutická pahorkatina, 5845c Kovářov (distr. Karlovy Vary): příkrý JZ orientovaný svah nad Malou Trasovkou s borovicemi a břizami 700–800 m J od obce, 500–520 m n. m., 7. 6. 2001 not. L. Pivoňková.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945d, Černá Hať (distr. Plzeň-sever): výslunný okraj boru při zelené znač. turistické cestě na JZ svahu v údolí Střely nedaleko Čoubova Mlýna 1 km J od obce, ca 380 m n. m., 14. 7. 2002 not. J. Hadinec & V. Hadincová.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945d, Černá Hať (distr. Plzeň-sever): v okraji borové výsadby při zelené znač. turistické cestě ve svahu nad údolím Střely ca 0,5 km SZ od obce, početná kolonie, ca 410 m n. m., 14. 7. 2002 not. J. Hadinec & V. Hadincová.

Anthriscus caucalis* M. Bieb.*C2**

1. Doupovská pahorkatina, 5646a, Tušimice (distr. Chomutov): fragment doubravy nad severním břehem vodní nádrže Nechranice 0,55 km JJV od vrchu Běšický chochol (kóta 350,3), 280 m n. m., leg. Č. Ondráček, 1999 (CHOM).

Výskyt kerblíku obecného je v Doupovské pahorkatině omezen pouze na okolí Běšického chocholu. Na rozdíl od údajů v Květeně ČR (Slavík in Slavík 1997: 283), kde je uveden pouze historický údaj – Běšice (1943) existuje z devadesátých let 20. století v herbáři Oblastního muzea v Chomutově z této lokality několik herbářových položek (leg. I. Bílek., F. Červený, Č. Ondráček). Nově bylo zjištěno, že se zde *Anthriscus caucalis* nachází na dvou samostatných lokalitách (publikována je ta nová, méně známá). V sousedním Žateckém Poohří (2a) se kerblík obecný v současnosti vyskytuje na ca 6 lokalitách, přičemž v Květeně ČR jsou z období po roce 1950 uvedeny pouze dvě lokality: Záhoří-Stroupeč, 1980 a Větrušice, 1977.

Č. Ondráček

Anthriscus cerefolium* (L.) Hoffm. subsp. *cerefolium

371. Českokrumlovské Předšumaví, 7151d, Český Krumlov: skála na levém břehu Vltavy nad jezem pod zámeckými zahradami („Jez u Plášťového mostu“), ca 490 m n. m., leg. P. Koutecký, 24. 5. 1998 & 25. 5. 2000 (Biologická fakulta JU v Českých Budějovicích, herb. Koutecký).

V minulosti častěji pěstovaný a zplaňující poddruh, stará vyšlechtěná kulturní rostlina, nikdy asi ve volné přírodě nerostoucí (na rozdíl od *A. cerefolium* subsp. *trichosperma*). V současné době je u nás kerblík třebule pravý velmi vzácný, Květena ČR (Slavík in Slavík 1997: 280–282) uvádí z celého území republiky jen 3 údaje po roce 1950. Podle historických údajů se v jižních Čechách vzácně vyskytovaly oba poddruhy (*A. c.* subsp. *cerefolium* a *A. c.* subsp. *trichosperma*), v současnosti je uváděn pouze poddruh subsp. *trichosperma* (cf. Chán 1999: 231). K lokalitě Český Krumlov se nicméně vztahuje v Květeně ČR snadno přehlédnutelný údaj v pozn. u *A. c.* subsp. *trichosperma* (1997: 283) „literární údaje, u nichž poddruhy nebyly vůbec označeny“. Uvedený údaj je převzat z Čelakovského Prodrumu [Čelakovský 1877: 577 – „Krumlov: toliko v zahradách (Jungbauer)“], lokalita je uvedena také o dva roky dříve v německé verzi (Čelakovský 1875: 586). Je možné, že poddruh se zde (zámecké zahrady a okolí) po celou dobu více než 130 let vyskytoval a byl jen přehlížen.

Lokalita byla nalezena v roce 1998, kdy kerblík tvořil hustý porost u paty skály pod keři *Lycium barbarum* těsně vedle frekventovaného chodníku. Keře i s horní vrstvou půdy byly na jaře 2000 odstraněny při rekonstrukci chodníku, takže v současnosti se vyskytuje poměrně bohatý porost pouze na téměř nedostupných římsách na skále.

P. Koutecký

Anthriscus cerefolium* subsp. *trichosperma* (Schultes) Arcangeli*C4**

- 4b. Labské středohoří, 5450a, Dobkovičky (distr. Litoměřice): JZ svah vrchu Srna, mez u polní cesty, 335 m n. m., leg. K. Boublík, 16. 5. 2001 (CB).

V Čechách v současnosti vzácný taxon, který je v Květeně ČR (Slavík in Slavík 1997: 282) z fytochorionu Labské středohoří uváděn pouze ze dvou lokalit.

***Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Sprengel**

C2

25a. Krušnohorské podhůří vlastní, 5545c, Místo (distr. Chomutov): Pruněvské údolí, PP Kokrháč, spodní část kamenné sutě, 550 m n. m., leg. Č. Ondráček, 1998 (CHOM), již dříve např. leg. E. Dörr, 1943 (CHOM).

28e. Žlutická pahorkatina, 5946, Blatno (distr. Louny): PR Blatenský svah, skalky 1,5 km ZSZ od obce, 485 m n. m., leg. Č. Ondráček, 1993 (CHOM).

Medvědice lékařská se s jistotou ve fytochorionu 25a vyskytuje pouze na skalkách a sutích v PP Kokrháč. Lokalita je známa již z minulosti (Klement 1930: 94) a ověřena byla při floristickém kurzu ČBS v Kadani (Kubát 1978: 25). Z neznámých příčin (vyrýpávání ?) se její populace v posledních letech dramaticky zmenšila.

Jako nový druh pro Žlutickou pahorkatinu (28e) nalezla a poprvé publikovala medvědici lékařskou Abtová (1989). Při floristickém kurzu Severočeské pobočky ČBS v roce 1993 byla jedna exkurze vedena na výše zmíněnou lokalitu a druh zde byl opětovně potvrzen (Kubát et al. 1999: 72). V Květeně ČR není z uvedených fytochorionů uveden (cf. Křísa in Hejný & Slavík 1990: 500).

Abtová M. (1989): Nová lokalita medvědice léčivé (*Arctostaphylos uva-ursi*) v severočeském kraji. – Severočes. Přír. 23: 85–86.

Klement O. (1930): Die Pflanzendecke unserer Heimat. – Heimatkunde des Bez. Komotau 1/5. – Komotau.

Kubát K., Sládek J., Hamerský R. & Roubínková O. [red.] (1999): Floristický materiál z floristických kurzů a exkurzí Severočeské pobočky ČBS 1987–1993. – Severočes. Přír. 31: 67–81.

Č. Ondráček

***Aruncus vulgaris* Rafin.**

C4a

8. Český kras, 6051c, Roblín (distr. Praha): v Karlickém údolí při ústí pravostranné rokle, asi 1,5 km JJZ od návsi, lem bučiny, na vývěrech vápnitých pramenů při patě svahu, 290 m n. m., 49° 56' 58" N, 14° 14' 35" E, jedna rostlina, 15. 6. 2002 not. J. Hummel.

66. Hornosázavská pahorkatina, 6156c, Zbizuby (distr. Kutná Hora): Koblasko, údolí Vlkovického potoka, 630 m od Dolského mlýna po směru toku, vlhká pcháčová louka, zčásti zastíněná, 380 m n. m., vzácně, 10. 6. 2002 not. J. Krechler.

66. Hornosázavská pahorkatina, 6156c, Zbizuby (distr. Kutná Hora): Makolusky, údolí potoka Hubertka, 1,05 km Z od obce, u hráze bývalého rybníka, suťový les, 392 m n. m., dominantní, 18. 6. 2002 not. J. Krechler.

66. Hornosázavská pahorkatina, 6156d, Velká Skalice (distr. Kutná Hora): svah západní expozice na levém břehu Skalice mezi Malou a Velkou Skalicí (více lokalit), suťové lesy, ca 400 m n. m., hojně, 28. 6. 2002 not. V. Tlustý & J. Krechler.

Udatna lesní nebyla dosud z fyt. okresů Český kras a Hornosázavská pahorkatina uváděna (cf. Smejkal in Hejný & Slavík 1992: 434–435). Na lokalitě v Českém krasu nelze vyloučit výsadbu.

***Aster divaricatus* L.**

26. Český les, 6141b, Tachov: „Knížecí alej“ v lesoparku Z od města u obce Světky, v blízkém okolí existují další dvě menší kolonie (Pyšek & Vobořil 2002).

Autoři článku se domnívají, že jde pravděpodobně o zbytek vysazené kultury amerického pěstovaného druhu odhadem z 20. let minulého století. V herbářích UK jsem našel pozoruhodný dokladový sběr Karla Domina, u něhož na etiketě je Dominovou rukou napsáno „*Aster Cejpii* m., Český Les: Heiligen [=Světky] u Tachova, v starém smíšeném lese popolitě. 3. 10. 1937“, sběratel není uveden, podle dedikace mohl být prvním nálezcem Karel Cejp (1900–1979). S nejvyšší pravděpodobností se jedná o tentýž druh hvězdnice a K. Domin, kterému se nepodařilo ji tehdy determinovat, se rozhodl ji popsat jako nový druh. Zdá se, že však svůj úmysl nakonec neuskutečnil a taxon platně nepopsal. Zda se jedná o některou z uvedených 3 lokalit nebo je tato lokalita ještě další, není možné s určitostí rozhodnout.

- Pyšek A. & Vobořil Z. (2002): Vzácny druh hvězdnice *Aster divaricatus* v Tachově a jeho blízkém okolí. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 37: 107–110.

J. Hadinec

***Atriplex rosea* L.**

C1

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6964a, Budkovice (distr. Brno): SV od obce, areál bývalého JZD, 270 m n. m., 19. 8. 2000 not. V. Horáková.

***Blysmus compressus* (L.) Link**

C2

- 56b. Jilemnické Podkrkonoší, 5360c, Horní Lánov (distr. Trutnov): zbytky slatinných luk na Bíneru, asi 1,2 km V od obce, 620 m n. m., 50° 37' 50" N, 15° 40' 43" E, 15 fertilních exemplářů, 17. 6. 2002 not. J. Harčarik.

Přestože byl druh z oblasti Bíneru znám již delší dobu (Štursa & Štursová 1975: 180), v důsledku rozsáhlých meliorací, prováděných zde koncem 80. let minulého století, došlo k zániku většiny lokálních populací a v posledním desetiletí zde nebyl vůbec zjištěn. Uvedená lokalita je jedinou známou na území celého Krkonošského národního parku, včetně ochranného pásma.

- Štursa J. & Štursová H. (1975): Příspěvek ke květeně Krkonoš. – Opera Corcont. 12: 177–201.

J. Harčarik

67. Českomoravská vrchovina (6858d): Myslůvka (distr. Jihlava): rašeliniště nad malým rybníkem, asi 750 m JV od středu obce, 480 m n. m., nalezeno v rámci exkurze jihočeské pobočky ČBS 2002, leg. E. Hofhánzlová & L. Ekrť, 26. 6. 2003 (MJ).

Populace se nachází ostrůvkovitě v centrální části vyklenuté rašelinné čocky nevelkého rozsahu navazující na litorál rybníka. Lokalita je dlouhodobě neobhospodařovaná, i přesto

je stav její centrální části uspokojivý, což pravděpodobně souvisí se velmi silnými vývěry podzemních vod. Druh je v oblasti Českomoravské vrchoviny velmi vzácný. Doposud byly známy pouze tři lokality a to pouze v okolí Velkého Meziříčí (L. Čech, in verb.).

E. Hofhanzlová

***Botrychium matricariifolium* (Retz.) Koch**

C1

37h. Prachatické Předšumaví, 6949c, Švihov (distr. Prachatice): okraj louky pod lesní cestou JJZ od obce, asi 250 m SZ od kaple ve Chválově, jen 1 exemplář, 715 m n. m., 14. 5. 2003 not. D. Půbal.

47. Šluknovská pahorkatina, 5152b, Doubice (distr. Děčín): CHKO Lužické hory, ve smíšeném stinném lese u silnice mezi Krásnou Lípou a Doubicí, v posypovém šterku a v příkopech po obou stranách silnice, 490 m n. m., 50° 53' 44" N, 14° 29' 10" E, 70 rostlin, leg. et det. D. Dvořák, 20. 6. 2003 (BRNU).

***Bupleurum tenuissimum* L.**

C1

20b. Hustopečská pahorkatina, 6966b, Nesvačilka (distr. Brno): „Zadní Spodky“, slanisko využívané jako zřídlo Šaratice, ca 600 m SV od obce, 194 m n. m., leg. D. Fišerová, A. Klaudivsová, Z. Podhajská & L. Rivořová, 17. 9. 2002 (BRNU).

Při mapování v rámci Natura 2000 byly v září 2002 na slanisku SV od obce Nesvačilka nalezeny dva dobře vyvinuté a plodné exempláře *Bupleurum tenuissimum* na rozvolněné plošce v porostu *Festuca pseudovina* (rev. R. Řepka). Z ostatních halofilních či vůči zasolení tolerantních druhů zde rostou: *Artemisia pontica* (C3), *Festuca arundinacea*, *Inula britannica*, *Lotus tenuis* (C3), *Odontites vernus* (C2), *Plantago maritima* subsp. *ciliata* (C1) a *Tetragonolobus maritimus* (C3). Na lokalitě je patrný pokles podzemní vody, která je stažena do vrtů, více zavlhčená je pouze sv. část, blízko níž bylo *Bupleurum tenuissimum* nalezeno. Tato část nebyla již delší dobu kosena a zarůstá *Calamagrostis epigejos*. Ostatní porost je částečně nepravidelně sečený, je však zřejmě jeho devastace i ruderalizace. Slanisko je bez vhodného managementu odsouzeno k zániku, vzhledem k tomuto nálezu navrhuje lokalitu pravidelně kosit na celé ploše, lokálně mírně narušit souvislý drn a současně na tato místa vysévat sebrané diaspory *B. tenuissimum*. Protože hladina spodní vody je silně pokleslá, bylo by vhodné lokalitu občas zalít vodou odčerpanou ze zdejších vrtů, což by zvýšilo pravděpodobnost revitalizace slaniska.

Z blízkého okolí bylo *B. tenuissimum* sbíráno z více lokalit: Žatčany (Weber 1933 PR), Moutnice (Šmarda 1920 PRC), Rozáříň u Moutnice (Weber 1935 PR), Nesvačilka, „Hořká voda“ (Staněk 1920 BRNU) – lze ztotožnit se zde popisovanou lokalitou, Těšany (Staněk 1920 BRNU; Podpěra 1922 BRNM; Weber 1935 PR), poslední nález z této oblasti je od Sokolnic (Šmarda 1950 BRNM), později je tento druh považován v celé Hustopečské pahorkatině (20b) za vyhynulý (Grulich 1987, Šourková & Hrouda in Slavík 1997: 329). V současné době roste na Moravě s jistotou ještě v NPR Slanisko u Nesytu, v r. 2002 zde byla zaznamenána mimořádně bohatá populace (V. Řehořek, in litt.). Prorostlík nejtenčí se ještě donedávna vyskytoval na slanisku u Nového Přerova, dnes je však na tomto místě oplocenka s výsadbou jasanů a tak je pravděpodobné, že populace zanikla (J. Danihelka, in verb.).

Grulich V. (1987): Slanomilné rostliny na jižní Moravě. – Břeclav, 76 p., 16 map. příl.

D. Fišerová & A. Klaudisová

***Cardaminopsis petraea* (L.) Hiitonen**

C1

28f. Svojšínská pahorkatina, 6243d, Stříbro (distr. Tachov): fylitový výchoz při silnici do Kladruhu ca 700 m JZ od železniční stanice Stříbro, 380–390 m n. m., 2. 6. 2000 not. P. Mudra.

Velice vzácný druh skalních ekotopů v kaňonu středního toku Mže, odkud je ovšem jeho výskyt již delší dobu znám (cf. Měsíček et al. in Hejný & Slavík 1992: 118).

***Carduus crispus* L.**

54. Ještědský hřbet, 5255d, Liberec (distr. Liberec): roztroušeně při silnici z města až na samotný vrchol Ještědu, jednotlivé rostliny rostou až u zdí televizního vysílače, 1010 m n. m., 7. 2003 not. F. Procházka.

Jedná se o výškové maximum výskytu v ČR (dosud Radhošť, 1000 m, not. J. Štěpánková).

***Carlina vulgaris* L.**

37a. Horní Pootaví, 6847c, Rejstěj (distr. Klatovy): krátkostébelná louka sv. *Violion caninae* na jižních svazích Klostermannova vrchu asi 500 m SV od obce, 720 m n. m., 26. 5. 2002 not. I. Buřková.

37a. Horní Pootaví, 6847c, Kašperské Hory (distr. Klatovy): jižní svahy kóty 784 asi 300 m V od městské části zvané Na Prádle, 740 m n. m., 30. 5. 2002 not. I. Buřková.

Nezvěstný druh šumavské květeny (cf. Procházka 1998b: 79–80), který zaznamenal v uplynulých desetiletích výrazný ústup i v těsně přiléhajících partiích Předšumaví, a proto jsou výše uvedené nálezy ze širšího okolí Kašperských Hor velmi cenné.

Procházka F. (1998b): Vyhynulé a nezvěstné druhy šumavské flóry. – *Silva Gabreta* 2: 67–84.

F. Procházka

***Catabrosa aquatica* (L.) Beauv.**

C1

15c. Pardubické Polabí, 5959a+b, Vlčí Habřina (distr. Pardubice): letněné dno rybníka Černý Nadymač 1500 m JJZ od obce, 213 m n. m., 50° 04' 24,7" N, 15° 35' 02,3" E, druh rostl. jednotlivě, především na severozápadní ploše obnaženého letněného dna v desítkách exemplářů, leg. J. Zámečník, 29. 5. 2002 (HR a PRC) [det. P. Šprýňar].

Velmi významný a překvapivý nález, neboť druh *Catabrosa aquatica* byl ve fyt. podokrese Pardubické Polabí (15c) doposud nalezen jen na jediné lokalitě J. Košťálem (Pardubice: příkop u Studánky, VII. 1890, MP). Tento údaj je citován i v Květeně Pardubicka (Hadač & Hadač 1948: 57).

Z dalších fytochorionů východních Čech byla odemka vodní historicky známa a doložena řadou herbářových položek především z konce 30. a počátku 40. let 20. století z fyt. okresu Orlické opuky (60) A. Součkem (v mokřém příkopu u silnice v Olešnici

u Častolovic, 23. 9. 1940, MP) a s největší pravděpodobností ze stejné lokality také J. Šourkem (v potůčku u Olešnice nedaleko Častolovic, srpen 1942, HR). Mnoha herbářovými položkami je doložena z nejznámější východočeské lokality ležící ve fyt. okrese Litomyšlská pánev (62) u rybníka Košíř nedaleko Nedošína. Na této lokalitě byla sbírána F. Klapálek již v roce 1882, naposledy pak pravděpodobně na přelomu 30. a 40. let 20. století B. Válkem a M. Kroulíkem. V nedávné době v roce 1988 byla odemka vodní nalezena J. Rydlem ve fyt. podokrese Bydžovská pánev (14a) u nově zregulovaného břehu Cidliny severně od Nového Bydžova (Rydlo 1990: 84). Při pozdějším ověřování jejího výskytu v roce 1998 již však nebyl druh na lokalitě znovu potvrzen (Rydlo 1999: 148).

Rybník Černý Nadymač byl vybudován před více než 300 lety a obnoven teprve po roce 1945. Je napájen Výrovským náhonem z Opatovického kanálu. Slouží pro odchov mladších vývojových stadií ryb (plůdek, násada) a je zařazen do kategorie intenzifikační rybník. Není záměrně letněn, ale vzhledem k biologickým požadavkům rybí násady jen velmi pomalu napouštěn. Toto pomalé napouštění je realizováno jednou za tři roky a rybníční dno je obnaženo nejčastěji od dubna do poloviny srpna. Díky tomuto způsobu obhospodařování se zde zachovalo poměrně bohaté společenstvo druhů vázaných na obnažená rybníční dna, ale i na litorální zónu.

Na obnaženém dně se odemka vodní vyskytovala společně s těmito druhy zaznamenanými od května do srpna roku 2002: *Alopecurus aequalis*, *Bidens frondosa*, *B. radiata*, *Bolboschoenus yagara*, *Callitriche* sp., *Carex bohemica*, *Coleanthus subtilis*, *Epilobium* sp., *Galium palustre*, *Gnaphalium uliginosum*, *Juncus bufonius*, *Limosella aquatica*, *Lolium multiflorum*, *Myosurus minimus*, *Myosotis cespitosa*, *Peplis portula*, *Plantago uliginosa*, *Poa palustris*, *Polygonum aviculare* agg., *Persicaria lapathifolia*, *Potentilla supina* subsp. *supina*, *Ranunculus flammula*, *R. sceleratus*, *Rumex maritimus*, *Rorippa palustris*, *Schoenoplectus lacustris*, *Spergularia rubra*, *Stellaria alsine*, *Trifolium arvense*, *Tripleurospermum inodorum*, *Veronica anagallis-aquatica*, *V. catenata*, *V. scutellata* aj.

Lokalitu by bylo vhodné chránit formou zvláště chráněného maloplošného území nejlépe v kategorii PR.

Na území České republiky je odemka vodní hodnocena v současnosti jako kriticky ohrožený druh (C1). Je známa pouze z Hradčan u Mimoně, rybníka Nesyt u Sedlece nedaleko Mikulova a z více lokalit v oblasti Bílých Karpat (Kubát in Kubát et al. 2002: 843).

Hadač J. & Hadač E. (1948): Květena Pardubicka. – Pardubice, 232 p.

Rydlo J. (1990): Vodní makrofyty Cidliny a Sánského kanálu. – Muz. Součas., ser. natur., 4: 47–90.

Rydlo J. (1999): Vodní makrofyty dolní Cidliny v letech 1988 a 1998. – Muz. Součas., ser. natur., 13: 147–154.

J. Zámečník

Caulalis platycarpus* L. subsp. *platycarpus

C2

77b. Litenčické vrchy, 6868b, Chvalkovice (distr. Vyškov): SSV od obce na svahu Hradiska, roztroušeně na okraji pole u lesa, 486 m n. m., 49° 11' 58" N, 17° 07' 10" E, leg. D. Cigánek, 19. 6. 2003 (herb. Cigánek).

Centaurea stenolepis* Kerner*C1**

- 13a. Rožďalovická tabule, 5857d, Dománovice (distr. Kolín): 1,2 km SSV od středu obce, na Z okraji malého dubového lesíka, 225 m n. m., říjen 2001 not. J. Roleček; leg. et det. P. Koutecký, 4. 8. 2002 (herb. Koutecký).
- 18b. Dolnomoravský úval, 7069c, Ratíškovice (distr. Hodonín): Hodonínská Důbrava, 1,9 km VSV od kostela v obci, křižovatka lesních cest na jižním okraji lesa, acidofilní trávník na písku u současné paseky, malá kolonie, 48° 55' 39" N, 17° 11' 14" E, 201 m n. m., září 2002 not. P. Šmarda [det. V. Grulich].
- 18b. Dolnomoravský úval, 7069c, Ratíškovice (distr. Hodonín): Hodonínská Důbrava, 2,2 km JJV od kostela na žlutě značené turistické cestě, okraj staré lesní cesty a přilehlé paseky, 200 m n. m., leg. et det. P. Koutecký, 18. 8. 2002 (herb. Koutecký).

Jak z okolí obce Dománovice, tak z Hodonínské i Bzenecké Důbravy byla chrpa úzkoperá v minulosti několikrát doložena, ale z posledních 60 resp. 30 let doklady scházejí. Jednotlivé populace jsou často jen málo početné a vzhledem k charakteru stanovišť (lesní okraje nebo staré zarůstající lesní cesty a paseky v teplomilných doubravách) většinou časem zanikají. Lokalita u Dománovic představuje jediný dosud známý výskyt *C. stenolepis* v Čechách, vedle toho se ale zejména ve východních Čechách vyskytují populace druhu *C. pseudophrygia* s některými znaky *C. stenolepis*, snad hybridogenního původu. Na Moravě je druh *C. stenolepis* vedle Důbravy znám z poslední doby ještě z lesa Kapánsko u Dolních Bojanovic, z Milovického lesa u Mikulova a z nižších poloh Bílých Karpat.

P. Koutecký

Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce*C3**

29. Doupovské vrchy, 5644c, Vojkovice (distr. Karlovy Vary): bučina 500 m V od obce, 425 m n. m., asi 10 exemplářů, 1. 5. 2000 not. O. Bušek (foto).

Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch*C3**

59. Orlické podhůří, 5763d, Skuhrov nad Bělou (distr. Rychnov nad Kněžnou): mladá bučina na svahu východní expozice na pravé straně údolí Bělé, asi 2,2 km SV od středu obce, asi 1,4 km JJZ od zříceniny hradu Klečkov, 3 exempláře, ca 500 m n. m., 4. 6. 2002 not. P. Koutecký.

Výskyt tohoto druhu není v literatuře z širší oblasti Orlických hor uváděn (cf. Procházka 1964, 1977, Procházka et al. 1967). Vzhledem k tomu, že údolí Bělé je známou lokalitou, a vzhledem k výskytu velmi malého počtu jedinců lze předpokládat, že uváděný nález představuje novodobý a pravděpodobně jen přechodný výskyt.

Procházka F. (1964): Rozšíření vstavačovitých rostlin v Orlických horách. – Pr. Muz. Hradec Králové, ser. natur., 6: 97–105.

Procházka F. (1977): Květena. – In: Roček Z. [ed.], Příroda Orlických hor a Podorlicka, p. 337–402, Okr. Muz. Orlických hor, Rychnov nad Kněžnou.

Procházka F., Sklenář J., Kotek F., Bukač R., Horák V., Vágenknecht V. & Cibulková B. (1967): Floristický materiál ke květeně severozápadní části Orlických hor a těsně přilehlého území Podorlickí. – Pr. Muz. Hradec Králové, ser. natur., 8: 27–56.

P. Koutecký

Cephalathera rubra* (L.) L. C. Richard*C2**

- 13a. Rožďalovická tabule, 5858c, Choťovice (distr. Nymburk): Žiželický les ca 3 km JV od obce, 228 m n. m., 10 exemplářů (8 kvetoucích a 2 sterilní) na okraji cesty v zapojeném dubohabrovém lese s příměsí buku asi 250 m Z od nově vybudovaného vysílače na východním okraji lesa, leg. J. Zámečník, 16. 6. 2002 (herb. Zámečník).

Ceratophyllum submersum* L.*C1**

1. Doupovská pahorkatina, 5645d, Blov (distr. Chomutov): rybník Podkova ca 0,5 km J od obce, 295 m n. m., leg. Č. Ondráček, 1993 (CHOM).
- 2a. Žatecké Poohří, 5546c, Droužkovice (distr. Chomutov): v izolované tůňce (pinka) 1,3 km SZ od obce, 310 m n. m., leg. J. Lorber, 1991 (CHOM).
- 2a. Žatecké Poohří, 5647a, Hrušovany (distr. Chomutov): tůňka na SV okraji bývalého kaliště popílku 0,6 km SZ–SSZ od kostela v bývalé obci Vysočany, 295 m n. m., leg. Č. Ondráček, 2000 (CHOM).
3. Podkrušnohorská pánev, 5546a, Spořice (distr. Chomutov): v tůni v kráteru vytvořeném po dopadu bomby při leteckém náletu na nádraží za 2. světové války, 1,6 km SSV od kostela v obci, 345 m n. m., leg. J. Lorber, 1991 (CHOM).

Rozšíření růžkatce bradavčitého v Žateckém Poohří je hojnější a stálější, než se obecně předpokládá. V Květeně ČSR (Slavík et al. in Hejný & Slavík 1988: 363) není z uvedených fytochorionů udáván vůbec. Jeho nejbohatší populace v SZ Čechách se již více než 10 let nacházejí na JV okraji Chomutova, v místech navrhované PR Pražské pole. Lokalita se nachází při hranicích Žateckého Poohří a Podkrušnohorské pánve. Jedná se o rozsáhlou poddolovanou oblast s několika velkými zatopenými pinkami. Ve čtyřech z nich se růžkatce bradavčitý nachází velmi hojně. Další lokalita v Žateckém Poohří je např. v Širokých Třebčicích, nedaleko Čejkovic (Ducháček in Hadinec et al. 2002: 65).

Č. Ondráček

Chenopodium botrys* L.*C2**

- 18b. Dolnomoravský úval, 7069c, Vacenovice (distr. Hodonín): intravilán obce, plocha před domem připravená k další úpravě, 208 m n. m., leg. V. Horáková, 17. 7. 2001 (BRNU).
67. Českomoravská vrchovina, 6663c, Vlkov (distr. Žďár nad Sázavou): intravilán obce, přechodný výskyt na hromadě písků, 503 m n. m., 19. 7. 2000 not. V. Horáková.

Chenopodium murale* L.*C1**

- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6866b, Velatice (distr. Brno): rudérální místo u domu č.p. 32 v obci, 250 m n. m., 4 rostliny, leg. I. & J. W. Jongepierovi, 3. 9. 2000 (OLM).

Chenopodium urbicum* L.*C2**

1. Doupovská pahorkatina, 5545d, Kadaň (distr. Chomutov): lada na úpatí výsypky 1,2 km SSV–SV od vrchu Zadní kopec (kóta 391,2), 325 m n. m., leg. Č. Ondráček, 1998 (CHOM).

Jedná se o první údaj o výskytu merlíku městského v daném fytochorionu.

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865d, Chrlice (distr. Brno): intravilán obce, na disturbované ploše kolem novostaveb rodinných domů, 205 m n. m., 26. 7. 1999 not. V. Horáková.

- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 7267b, Hrušky (distr. Břeclav): východní okraj obce, mezi garážemi a okrajem pole, 175 m n. m., 20. 7. 2000 not. V. Horáková.
19. Bílé Karpaty stepní, 7070d, Hroznová Lhota (distr. Hodonín): okraj pole ca 0,9 km JV od kostela, 195 m n. m., 1 rostlina, 23. 7. 2003 not. J. W. Jongepier.
19. Bílé Karpaty stepní, 7169b, Sudoměřice (distr. Hodonín): okraj pole se slunečnicemi ca 1,2 km JV od hlavní křižovatky, 200 m n. m., 3 rostliny, 9. 7. 2003 not. J. W. Jongepier.
19. Bílé Karpaty stepní, 7170b, Hrubá Vrbka (distr. Hodonín): Březinky, okraj kukuričného pole ca 1,7 km JZ od kostela, 320 m n. m., 3 rostliny, leg. I. & J. W. Jongepierovi, 25. 7. 2000 (OLM).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6863c, Mohelno (distr. Třebíč): Z od obce, okraj pole, u hromady hnoje, 345 m n. m., 23. 7. 2001 not. V. Horáková.

***Chenopodium vulvaria* L.**

C2

- 7b. Podřípská tabule, 5552a, Štětí (distr. Litoměřice): v záhonu u posledního domku na východním okraji obce Stračí V od města, 31. 5. 1998 not. J. Hadinec & J. Štěpánek.
- 13a. Rožďalovická tabule, 5656c, Jabkenice (distr. Mladá Boleslav): u chodníku v obci, 13. 8. 1997 not. J. Hadinec & J. Štěpánková.
- 18b. Dolnomoravský úval, 7069b, Moravský Písek (distr. Hodonín): železniční nádraží, v dlažbě nástupiště u nádražní budovy, jedna rostlina, 6. 7. 1999 not. J. W. Jongepier.
19. Bílé Karpaty stepní, 7170b, Hrubá Vrbka (distr. Hodonín): intravilán, okraj zahrady 0,4 km JZ od kostela, 270 m n. m., jedna rostlina, 29. 7. 1998 not. J. W. Jongepier; intravilán, spára v dlažbě chodníku před domem sousedícím na severní straně se hřbitovem, 256 m n. m., 15. 7. 2002 not. K. Fajmon; 30. 8. 2002 not. K. Fajmon & J. Danihelka.
19. Bílé Karpaty stepní, 7072a, Suchá Loz (distr. Uherské Hradiště): intravilán, rozvolněný trávník před domem ve východní části ulice k hřišti a 0,55 km JV od kostela sv. Ludmily, ca 310 m n. m., 2 rostliny, 25. 7. 2002 not. K. Fajmon.
- 21b. Hornomoravský úval, 6669b, Kroměříž: v dlažbě na ulici Pilařova, 200 m n. m., 7. 6. 1992 not. J. W. Jongepier.
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6863c, Mohelno (distr. Třebíč): severozápadní část intravilánu obce, u paty zděného plotu, 345 m n. m., 2 rostliny, 23. 7. 2001 not. V. Horáková.

***Chimaphila umbellata* (L.) Barton**

C1

67. Českomoravská vrchovina, 6563d/6663b, Skryje (distr. Žďár nad Sázavou): kulturní bor v JV svahu, 0,7 km S od kostelíka, ca 400 m n. m., asi 5 menších polykormonů, spolu s *Antennaria dioica*, *Juniperus communis* a *Pyrola chlorantha*, leg. F. Lysák, 17. 4. 2002 herb. F. Lysák (Lysák 2003c).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6663b/6664a, Horní Loučky (distr. Žďár nad Sázavou): rozsáhlé bory s dubem v trati „Žďáry“ a „V občině“ (nad osadou Vrbka, okolo kóty 446), ca 1,5–2 km SZ od obce, 350–450 m n. m., 8 a více menších polykormonů, spolu s *Antennaria dioica*, *Pyrola chlorantha* a *Vicia pisiformis*, 22. 4. 2002 not. F. Lysák (Lysák 2003c).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6663b, Říkonín (distr. Žďár nad Sázavou): kulturní bor 0,3 km SSZ od budovy žel. stanice, 390 m n. m., jeden menší polykormon (asi 30 prýtlů), spolu s *Antennaria dioica*, 22. 4. 2002 not. F. Lysák; kulturní bor J od silnice k Ostrovu, 1,1 km ZSZ od budovy žel. stanice, 420 m n. m., asi 5 polykormonů, spolu s *Antennaria dioica*, *Juniperus communis* a *Pyrola chlorantha*, 18. 4. 2002 not. F. Lysák; starý kulturní bor v horním okraji lesního celku, 1 km ZJZ kaple v obci, 420 m n. m., dva velké polykormony, spolu s *Antennaria dioica* a *Pyrola chlorantha*, 31. 7. 2002 not. F. Lysák (Lysák 2003c).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6663b, Kuřimská Nová Ves (distr. Žďár nad Sázavou): „Červenice“, rozlehlý kulturní bor nad hranou svahu, 1,2 km SSV od hřbitova v obci, 420 m n. m., dva polykormony, spolu s *Antennaria dioica* a *Pyrola chlorantha*, 14. 8. 2002 not. F. Lysák (Lysák 2003c).

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6663b Lubné (distr. Žďár nad Sázavou): v okraji boru mezi habry na špičce zaklesnutého meandru naproti mlýnu Suchomel v údolí Libochovky, 380 m n. m., jeden polykormon (15 prýtů), spolu s *Antenaria dioica*, 5. 9. 2002 not. F. Lysák (Lysák 2003c).

Nález sedmi lokalit *Chimaphila umbellata* na ploše asi 5×4 km v okolí Řikonína rázem z tohoto území činí nejbohatší v současné době známé naleziště druhu v ČR. Z ostatního území republiky je recentně známo jen několik lokalit s nevelkými populacemi.

- 84a. Beskydské podhůří, 6375c/d, Rychaltice (distr. Frýdek-Místek): Palkovické hůrky, leg. Břežný, 1925 (NJM).

Tento historický a pravděpodobně již zaniklý výskyt doplňuje znalosti o rozšíření zimozelenu okoličnatého na severovýchodní Moravě. Přestože z tohoto území existuje řada věrohodných literárních údajů [úpatí Velkého Javorníku, „Gimpelberg“ u Bludovic, Čertův mlýn u Kojetína u Nového Jičína (Sapetza 1865: 39); údolí Ondřejnice u Hukvald (Gogela 1902: 110); Kašava (Hostýnské vrchy), Babí hora u Hukvald (Gogela 1904: 96); 2 km Z od Oder směr Dobešov (Hruby 1914: 132); Odry (Otruba 1926)], je v Květeně ČR zmíněna jen lokalita u Rajnochovic v Hostýnských vrších (cf. Křisa in Hejný & Slavík 1990: 517).

Gogela F. (1902): Z květeny moravských Karpat severovýchodních. – Věstn. Kl. Přírod. Prostějov 4 (1901): 107–112.

Gogela F. (1904): O rozšíření některých druhů rostlinných na severovýchodní Moravě. – Věstn. Kl. Přírod. Prostějov 6 (1903): 88–106.

Hruby J. (1914): Die Ostsudeten. Eine floristische Skizze. – Brünn, 136 p.

Otruba J. (1926): Úvod ku květeně československého Slezska, 2. – Vlastiv. Sborn. Slez. 2: 283–396.

Sapetza J. (1865): Die Flora von Neutitschein. Ein Beitrag zu der Pflanzengeographie der mährischen Karpathen. – Abh. Naturforsch. Ges. Görlitz 12: 1–56.

P. Lustyk & M. Sedláčková

***Coleanthus subtilis* (Tratt.) Seidl**

C2

- 15c. Pardubické Polabí, 5959a/b, Vlčí Habřina (distr. Pardubice): letněné dno rybníka Černý Nadymač asi 1,5 km JJZ od obce, 213 m n. m., 50° 04' 24,7" N, 15° 35' 02,3" E, víceméně souvislé porosty roztroušené na ploše ca 75 % obnaženého dna zaujímaly okolo 20 % z celkové plochy rybníka, leg. J. Zámečník, 12.–29. 5. 2002 (herb. Zámečník, HR, PRC) [det. J. Zámečník & H. Faltysová]. Nezávisle zde sbírala uvedený druh 18. 5. 2002 také J. Krčilová [rev. M. Štech], ale doklad nebyl zachován.

Na obnaženém dně se puchýřka křehká vyskytovala společně s těmito druhy: *Alopecurus aequalis*, *Bolboschoenus yagara*, *B. yagara* $\times$ *B. koshevníkowi* (det. M. Ducháček), *Bidens frondosa*, *B. radiata*, *Carex bohemica*, *Limosella aquatica*, *Peplis portula*, *Plantago uliginosa*, *Ranunculus flammula*, *R. sceleratus*, *Trifolium campestre*, *Veronica catenata*, *V. anagallis-aquatica* aj. V menších porostech byl druh zaznamenán také na bahnitých usazeninách po obou březích potoka pod výpustí uvedeného rybníka (pruhu ca 0,5–1 m široké a 1,5 m dlouhé), odkud se může tímto tokem přirozeně šířit do okolí.

Fytogeograficky velmi významný nález, neboť puchýřka útlá nebyla dosud nikdy nalezena nejen ve fyt. podokrese Pardubické Polabí (cf. Hejný 1969, Holub in Čerovský et al. 1999), ale ani v přilehlých fytochorionech východních Čech. Nejbližší nález (z roku 1992) pochází z Železných hor (6160d) z Pivovarského rybníka u Nasavrk (Jirásek in Hadač et al. 1994: 194), přičemž tato lokalita není uvedena v nedávném zpracování druhu v Červené knize (Holub in Čerovský et al. 1999: 103). Další (dnes už jen historické) lokality se nacházely směrem k západu na Jevanské plošině a na JJV na severním úpatí Žďárských vrchů. Celkové rozšíření v ČR shrnul v nepublikovaném manuskriptu J. Holub takto: „Rozšíření v České republice je omezeno hlavně na rybníční území v Českém masivu (hercynská květenná oblast). Podle shrnutí historického materiálu (a jeho současných doplňků) je odtud známo okolo 150 lokalit. Rozšíření puchýřky v ČR se rozkládá na západě od Slavkovského lesa do Moravského krasu na východě, na sever zasahuje po střední Poohří, okolí Hořovic, Pražskou plošinu, Jevanskou plošinu a Žďárské vrchy, na jih do podhůří Českého lesa, Podbrdsko, jihočeských rybníčních pánví, Jihlavských vrchů a do moravského předhůří Českomoravské vrchoviny. Nejbohatší území na výskyt *Coleanthus subtilis* jsou Třeboňská pánev (ca. 40 lokalit), moravská strana Českomoravské vrchoviny (ca. 20), Jihočeská pahorkatina (15), Žďárské vrchy (14), česká strana Českomoravské vrchoviny (13), Podbrdsko (10), moravské předhoří Českomoravské vrchoviny (7) a Jihlavské vrchy (6). Souhrn těchto území představuje jádro výskytu puchýřky v ČR, odkud přesahuje na jednotlivé (a asi jen přechodné) lokality v blízkých územích. Mimo jmenovaná území byly nalezeny 2 lokality v našich Karpatech, na Moravě u Bystřice pod Hostýnem v první polovině minulého století (nikdy poté nebyl výskyt potvrzen). Druh byl popsán z rybníků u Oseka na Hořovicích (poprvé byl zde sbírán v r. 1810). Z našeho státního území bylo vydáno celkem 15 centurií této rostliny.“ (Holub 1991).

Hadač E., Jirásek J. & Bureš P. (1994): Květena Železných hor. – Železné hory, Sborn. prací, Nasavrky, no. 1: 1–212.

Hejný S. (1969): *Coleanthus subtilis* (Tratt.) Seidl in der Tschechoslowakei. – *Folia Geobot. Phytotax.* 4: 345–399.

Holub J. (1991): *Coleanthus subtilis*. – Ms. [Depon. in: BÚ AV ČR, Průhonice. Původní rukopis pro Červenou knihu 5.]

F. Procházka & J. Zámečník

36a. Blatensko, 6448d, Hvoždany (distr. Příbram): rybník Hvoždanské Háje JZ od obce, na samém okraji fytochorionu Blatensko, 532 m n. m., 49° 31' 30" N, 13° 47' 49" E, leg. P. Karlík, 24. 5. 1999 (PRC).

Populace zde vytváří plošné porosty as. *Coleantho-Spergularietum echinospermae* s masovým výskytem *Coleanthus subtilis* a *Limosella aquatica*. Jedná se o plůdkový často letněný rybník s převážně písčitým dnem.

Tato lokalita (cf. Karlík 2001) je jedinou recentní v širokém okolí (cf. Chán et al. 1999). V minulosti druh v širším okolí zaznamenal též Maloch (1913) a Domin (1926).

Domin. K. (1926): Studie o vegetaci Brd a povšechné úvahy o dějinách lesních společenstev a o vztazích lesa k podnebí a půdě. – Sborn. Přírod., Praha, 3: 1–290.

Karlík P. (2001): Louky a příbuzné typy vegetace Brd a Podbrdská. – Ms., 205 p. [Dipl. pr.; depon. in: Knih. Kat. Bot. PrF UK, Praha; Okr. Muz. Příbram]

Maloch F. (1913): Květena v Plzeňsku. Díl I. Soustavný výčet druhů a jejich nalezišť. – 316 p., Plzeň.

P. Karlík

***Conringia orientalis* (L.) Dum.**

C1

19. Bílé Karpaty stepní, 7170a, Tvarožná Lhota (distr. Hodonín): rekreační oblast Lučina, cestička nedaleko silnice u točny autobusu, 3,1 km JV od kostela, 290 m n. m., jedna růžice, 20. 4. 1995 not. J. W. Jongepier.

19. Bílé Karpaty stepní, 7169b, Sudoměřice (distr. Hodonín): údolí Sudoměřického potoka, ca 3,2 km JV od obce, 235 m n. m., okraj cesty sousedící s polem, 10 rostlin, 24. 6. 1995 not. J. W. Jongepier.

78. Bílé Karpaty lesní, 7171a, Velká nad Veličkou (distr. Hodonín): okraj pole 0,3 km JZ od železničního nádraží, 250 m n. m., jedna rostlina, 18. 6. 1993 not. J. W. Jongepier; Strážná hůrka, sad ca 0,8 km JV od kostela, 370 m n. m., 26. 5. 1993 not. J. W. Jongepier; ibid. NPR Zahrady pod Hájem, záhumenek na okraji chráněného území, 0,6 km JV od kostela, 345 m n. m., 3 rostliny, květen 1990 not. J. W. Jongepier; ibid., leg. J. W. Jongepier, 26. 5. 1993 (OLM).

78. Bílé Karpaty lesní, 7171a, Suchov (distr. Hodonín): okraj pole u Baladů, 0,4 km JZ od rozcestí k Suchovu, 360 m n. m., 9. 5. 1996 not. J. W. Jongepier; ibid., pole s výsevem luční směsi, tři kvetoucí rostliny, 20. 6. 1996 not. J. W. Jongepier.

78. Bílé Karpaty lesní, 7171b, Nová Lhota (distr. Hodonín): Psí vršek, malý úhor u cesty, 1,2 km V od kostela, 530 m n. m., jedna kvetoucí a dvě sterilní rostliny, 21. 5. 1993 not. J. W. Jongepier.

Stanislav Staněk (Staněk et al. 1996) uváděl tento druh v první polovině 20. století z 8 lokalit na Hodonínsku a ze 13 na Uherskohradištsku. V současné době je znám z několika dalších míst, Otýpková (2001, 2003) ho potvrdila z pěti lokalit, kromě známé lokality Zahrady pod Hájem, kde je od roku 1990 pozorován každoročně na záhumencích 1,5 km SV – 0,6 km JV od kostela, také z Tvarožné Lhoty, Korytné, Nivnice a Horního Němčí, odkud ho uvádí i Hájek (1999). Z fytochorionu 78 není v Květeně ČR (Smejkal in Hejný & Slavík 1992: 199–200) uveden.

Hájek M. (1999): Zajímavé nálezy cévnatých rostlin v Bílých Karpatech 2. – Sborn. Přírodověd. Kl. Uherské Hradiště 4: 12–18.

Otýpková Z. (2003): Poznámky k recentnímu rozšíření plevelů v Bílých Karpatech. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 38: 47–61.

J. W. Jongepier

20a. Bučovická pahorkatina, 6967a, Bošovice (distr. Vyškov): souvrť záhumenky nad zanedbaným vinohradem, 0,6 km SSV od kostela, 290 m n. m., 1998–2001 not. F. Lysák. Druh byl pozorován vždy na přelomu června a července v pšenici a jarním ječmeni, početnost populace v jednotlivých letech kolísala od 10 do ca 100 rostlin.

20b. Hustopečská pahorkatina, 7066b, Kurdějov (distr. Břeclav), Holý vrch, v JV rohu pole (na styku s lesem „Přední kout“ a strání s xerothermní květenou), 1,3 km SV od kostela, 400 m n. m., asi 30 rostlin, leg. F. Lysák, 1996 (BRNU). V typicky vyvinuté vegetaci sv. *Caucalidion* spolu s *Caucalis platycarpus*, *Ajuga chamaeptytis* a *Adonis aestivalis*. V roce 1998 byl porost zničen aplikací herbicidu.

- 20b. Hustopečská pahorkatina, 7067b, Krumvíř (distr. Břeclav): přechod pole v příkrý svah lemující PR Louky pod Kumstátem, ca 1 km VSV od kostela, 200 m n. m., několik exemplářů, 18. 5. 1995 not. J. W. Jongepier, M. Hájek, B. Trávníček et al.

***Corydalis intermedia* (L.) Mérat**

C4a

- 37a. Horní Pootaví, 6847c, Kašperské Hory (distr. Klatovy): okraj křovinaté meze pod silnicí mezi městem a Radešovem, 685 m n. m., 30. 4. 2002 not. I. Buřková.
88c. Javorník, 6847a, Kavrlík (distr. Klatovy): luh podél Opoleneckého potoka V od osady, 740 m n. m., 23. 4. 2002 not. I. Buřková.

Na Sušicku byl výskyt dymnivky bobovité zaznamenán poměrně pozdě (cf. Procházka & Vaněček 1969: 84), jako nový druh pro Šumavu byl objeven až v roce 1996 u Černé v Pošumaví v Českokrumlovském Předšumaví a u Řetenic ve fyt. podokresu Javorník (cf. Procházka 1998a: 126), kde leží i druhá z výše uvedených lokalit.

F. Procházka

***Crocus albiflorus* Kit.**

C1

- 88b. Šumavské pláně, 6946a, Prášíly (distr. Klatovy): na luční enklávě při modře značené turistické cestě u zaniklé osady Nová Studnice asi 4,2 km JV od středu obce, ca 950 m n. m., 2002 not. O. Vojtěch. Při sčítání provedeném na jaře 2003 (I. Buřková, Z. Smejkal & D. Šrajtová) bylo na ploše přes 2 ha napočítáno téměř 9 tisíc kvetoucích exemplářů.

Bližší údaje o rozšíření na Šumavě viz Pavlíčko & Buřková (1998) a Procházka & Štech (2002: 45).

Pavlíčko A. & Buřková I. (1998): Šafrán bělokvětý na Šumavě. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 32/2 (1997): 149–152.

***Dactylorhiza majalis* subsp. *turfosa* Procházka**

C1

- 88b. Šumavské pláně, 6947c, Filipova Hut' (distr. Klatovy): roztroušeně na podmačených loukách pod silnicí ve východní části luční enklávy, ca 1110 m n. m., 2001 not. R. Dunder (rev. F. Procházka et al.).

***Dactylorhiza* × *carnea* (E. G. Camus) Soó (= *D. incarnata* × *D. maculata*)**

52. Ralsko-bezděžská tabule, 5454c, Doksy (distr. Česká Lípa): Mariánský rybník asi 1,2 km JV od kostela ve městě, ca 280 m n. m., 2001 not. F. Procházka, M. Honců, R. Dunder, C. A. J. Kreutz et al.

Jediná rostlina, kvetoucí i v roce 2002, v roce 2003 sterilní (not. R. Dunder). Nový hybrid pro ČR.

***Dactylorhiza* × *ruppertii* (M. Schulze) Borsos & Soó (= *D. majalis* × *D. sambucina*)**

- 88c. Javorník, 6847d, Javorník-Tejmlův (distr. Prachovice): jediný exemplář v PR Nad Zavírkou JV od osady, ca 900 m n. m., květen 2003 not. J. Jersáková (foto), rev. C. A. J. Kreutz & F. Procházka.

Jediný nález z Čech z počátku 20. století od Kunderatic v Českém středohoří (leg. K. Domin PRC) dávno zanikl, z posledních desetiletí jsou známy z ČR jen údaje o výskytu tohoto

křížence ve Vsetínských vrších (u Kyvňáček) a z blízkosti sedla Škrálová v Bílých Karpatech (Procházka & Velisek 1983: 223–224).

F. Procházka & J. Jersáková

***Deschampsia flexuosa* subsp. *corsica* (Tausch) Richt.**

88a. Královský hvozd, 6845a, Železná Ruda-Špičácké sedlo (distr. Klatovy): na Jezerní stěně nad Černým jezerem, asi 3,5 km VSV od osady, v západní části velkého skalního komplexu ve vysokostébelné nivě s *Calamagrostis villosa* a *Vaccinium myrtillus*, 1200–1270 m n. m., leg. et det. F. Schuhwerk, 16. 7. 2003 (M).

Nový taxon pro květenu celé Šumavy (nejen české, ale i bavorské a rakouské) a celé ČR, který je ve střední Evropě znám z alpského stupně Alp (cf. Conert 2000: 208). Od nominální subspecie lze *D. f.* subsp. *corsica* rozlišit podle následujícího klíče, který je převzat z Conertova nedávného zpracování německých trav (Conert 2000: l. c.):

- 1a Klásky 3,5–5 mm dl., jen vzácně fialově naběhlé; lata řídká, její větve široce odstálé, krivolaké, krátkými štětinkami drsné *D. f.* subsp. *flexuosa*
 1b Klásky 5–6 mm dl., většinou fialově naběhlé; lata velmi řídká, její větve ztuhla vzpřímené, rovné (nikoliv krivolaké), často hladké a lysé *D. f.* subsp. *corsica*

Conert H. J. (2000): Pareys Gräserbuch. Die Gräser Deutschlands erkennen und bestimmen. – 592 p., Parey Buchverlag, Berlin.

F. Procházka

***Dianthus sylvaticus* Willd.**

C2

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6345b, Valcha (distr. Plzeň-jih): borový kulturní les 1,3 km S od kóty Volský vrch (362,5), tj. 1,5 km JV od křižovatky silnic u motorestu Lesní zátíší (kóta 360), jižně od toku Lučního potoka, ca 340 m n. m., leg. J. Nesvadbová & J. Sofron, 3. 7. 2003 (PL) (Nesvadbová & Sofron 2003b).

***Diphasiastrum alpinum* (L.) Holub**

C3

85. Krušné hory, 5544c, distr. Chomutov, travnatá cesta ze silnice Měděnec – Boží Dar do údolí k PR „Horská louka u Háje“, 21. 6. 2002 not. Č. Ondráček, F. Procházka, K. Dundr & T. Urfus.

88g. Boubínsko-stožecká hornatina, 6948d, Včelná pod Boubínem (distr. Prachatic): osada Na Pile, okraje zarůstající lesní cesty asi 200 m J od lesní silnice 2,4 km JV od osady na SSV svahu Boubína (asi 1,5 km SSV od vrcholu), ca 1055 m n. m., společně s *Diphasiastrum complanatum*, 6. 7. 2002 not. D. Půbal; 3. 8. 2002 rev. K. Horn & F. Procházka.

96. Králický Sněžník, 5866b, Velká Morava (distr. Ústí nad Orlicí): lyžařská sjezdovka (jižnější) na Z svahu Sviní hory (1232,4 m), ca 2,5 km SSV od kostela ve středu obce, ca 745 m n. m., společně s *D. complanatum* a *D. tristachyum*, leg. F. Procházka, M. Dančák & P. Lustyk, 17. 5. 2003 (PRC) [det. F. Procházka, rev. K. Horn].

Nový druh pro fytochorion. Až donedávna byly z masivu Králického Sněžníku a polských Gór Bielskich známy jen dva druhy rodu plavuník. Z české i polské strany *Diphasiastrum complanatum* (Schube 1903; leg. J. Dostál, 1969, PR; Kubát in Hejný & Slavík 1988) a pouze z polské strany (Góry Bialskie) pak *D. tristachyum* (Schalow 1933). Szeląg (2000: 32 cf.

140) považuje výskyt obou druhů na polské straně za zaniklý a i od nás chyběly z posledních tří desetiletí minulého století z Králického Sněžníku údaje o aktuálním výskytu jakéhokoliv zástupce rodu plavuník. Proto bylo více než potěšující objevení tamní nové lokality více druhů v roce 2002 M. Dančákem (viz text k následujícím druhům), z nichž *D. issleri* a *D. zeilleri* jsou nové pro celé pohoří bez ohledu na státní hranice a *D. tristachyum* novým druhem pro českou stranu (v celém pohoří jde o opětovné zjištění výskytu po téměř 70 letech). K uvedeným třem druhům, objeveným v masivu Králického Sněžníku kolegou Dančákem, přistupují nyní (viz nahoře) ještě *D. complanatum* (na obou sjezdovkách nejhojnější) a *D. alpinum*. V současné době tedy roste na české straně masivu Králického Sněžníku (na lyžařských sjezdovkách na západním svahu Sviní hory) celkem 5 druhů plavuníků, přičemž nejbližší lokalita s výskytem všech 6 středoevropských druhů rodu u Ramzové v Hrubém Jeseníku (cf. Štorchová et al. 2001) je vzdálena vzdušnou čarou jen necelých 20 km.

Hejný S. & Slavík B. [eds] (1988): Květena ČSR. Vol. 1. – Academia, Praha.

Schalow E. (1933): Ergebnisse der schlesischen Phanerogamenforschung im Jahre 1932. – Jahresber. Schles. Ges. Vaterl. Cult., Breslau, 105: 154–173.

Schube T. (1903): Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefäßpflanzenwelt im Jahre 1902. – Jahresber. Schles. Ges. Vaterl. Cult., Breslau, 80 (1902), Abt. 2b: 154–173.

Szelag Z. (2000): Rośliny naczyniowe masywu Śnieżnika i Gór Bialskich. – Fragm. Flor. Geobot. Polon., Suppl. 3: 1–255.

Štorchová H., Procházka F., Horn K. & Pavlíčko A. (2001): *Diphasiastrum oellgaardii* – nový druh moravské květeny. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 36: 77–80.

F. Procházka

***Diphasiastrum complanatum* (L.) Holub**

C3

67. Českomoravská vrchovina, 6658b, Horní Hutě (distr. Jihlava): lyžařská sjezdovka na JZ svahu Čeřínku, 740–750 m n. m., žula, 22. 8. 2002 not. J. Švarc; 29. 9. 2002 not. K. Boublík; 17. 10. 2002 rev. K. Horn & F. Procházka.

88g. Boubínsko-stožecká hornatina, 6948d, Včelná pod Boubínem (distr. Prachatice): osada Na Pile, okraje zarůstající lesní cesty asi 200 m J od lesní silnice 2,4 km JV od osady na SSV svahu Boubína (asi 1,5 km SSV od vrcholu), ca 1055 m n. m., společně s *Diphasiastrum alpinum*, 6. 7. 2002 not. D. Půbal; 3. 8. 2002 rev. K. Horn & F. Procházka.

***Diphasiastrum issleri* (Rouy) Holub**

C2

85. Krušné hory, 5543d, Ryžovna (distr. Karlovy Vary): leg. Č. Ondráček, 1991 (CHOM) [det. K. Kubát]; 2002 not. V. Melichar.

88g. Boubínsko-stožecká hornatina, 6948d, Včelná pod Boubínem (distr. Prachatice): osada Na Pile, okraje zarůstající lesní cesty asi 200 m J od lesní silnice 2,4 km JV od osady na SSV svahu Boubína (asi 1,5 km SSV od vrcholu), ca 1055 m n. m., společně s *Diphasiastrum alpinum* a *D. complanatum*, 6. 7. 2002 not. D. Půbal; 7. 7. 2002 det. F. Procházka.

96. Králický Sněžník, 5866b, Velká Morava (distr. Ústí nad Orlicí): sjezdovka lyžařského vleku na západním svahu Sviní hory (1232 m), ca 3 km SSV od kostela ve středu obce, ca 900 m n. m., společně s *D. tristachyum* a *D. zeilleri*, leg. M. Dančák, 10. 8. 2002 (OL) [rev. K. Kubát].

Druh z Králického Sněžníku dosud neznámý (cf. Kubát in Hejný & Slavík 1988: 198–199).

Diphasiastrum tristachyum* (Pursh) Holub*C1**

67. Českomoravská vrchovina, 6658b, Horní Hutě (distr. Jihlava): lyžařská sjezdovka na JZ svahu Čerínku, 750–750 m n. m., žula, 22. 8. 2002 not. J. Švarc; 29. 9. 2002 not. K. Boublík; 17. 10. 2002 rev. K. Horn & F. Procházka.
96. Králický Sněžník, 5866b, Velká Morava (distr. Ústí nad Orlicí): sjezdovka lyžařského vleku na západním svahu Sviní hory (1232 m), ca 3 km SSV od kostela ve středu obce, ca 900 m n. m., společně s *D. issleri* a *D. zeilleri*, leg. M. Dančák, 10. 8. 2002 (OL) [rev. K. Kubát].

Druh z Králického Sněžníku dosud neznámý (cf. Kubát in Hejný & Slavík 1988: 198).

Zatímco některé ještě nedávno existující výskyty plavuníku trojklasého v ČR (cf. Procházka in Čerovský 1999: 133, Procházka & Harčarik 1999: 211) již zanikly (např. lokalita u Včelné na Boubíně – 2002, D. Půbal & F. Procházka), jsou v poslední době objevovány lokality nové. Tak kupř. v Jihlavských vrších V od osady Kaproun (Boublík 2000), v Krkonoších Z od Husích Bud (Horn in Boublík 2000), v Hrubém Jeseníku nad Ramzovou (Štorchová et al. 2001) nebo nejnověji i na Českomoravské vrchovině a Králickém Sněžníku.

Boublík K. (2000): Nová lokalita čtyř druhů plavuníků v Jihlavských vrších. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 35: 61–65.

Procházka F. & Harčarik J. (1999): New localities of *Diphasiastrum* species in the Krkonoše Mts and elsewhere in the Czech Republic where three or more species of this genus are recorded. – Preslia 71: 193–215.

Štorchová H., Procházka F., Horn K. & Pavlíčko A. (2001): *Diphasiastrum oellgaardii* – nový druh moravské květeny. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 36: 77–80.

F. Procházka

Diphasiastrum zeilleri* (Rouy) Holub*C2**

96. Králický Sněžník, 5866b, Velká Morava (distr. Ústí nad Orlicí): sjezdovka lyžařského vleku na západním svahu Sviní hory (1232 m), ca 3 km SSV od kostela ve středu obce, ca 900 m n. m., společně s *D. issleri* a *D. tristachyum*, leg. M. Dančák, 10. 8. 2002 (OL) [rev. K. Kubát].

Druh z Králického Sněžníku dosud neznámý (cf. Kubát in Hejný & Slavík 1988: 198).

Draba nemorosa* L.*C1**

67. Českomoravská vrchovina, 6662a, Velké Meziříčí (distr. Žďár nad Sázavou): Fajtův kopec na severovýchodním okraji města, na více místech, 470–550 m n. m., tisíce rostlin ve společenstvu sv. *Arabidopsis thalianae*, leg. F. Lysák, 1997 (MJ); leg. L. Čech, 2002 (MJ) (Lysák 2003b).

Lysák (2003b): *Draba nemora* L. ve Velkém Meziříčí. – Vlastiv. Sborn. Vysočiny, sect. natur., 16: 113–115.

Dryopteris cristata* (L.) A. Gray*C1**

- 31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246a, Chotíkov (distr. Plzeň-sever): PR Petrovka, v olšině asi 250 m za katastrální hranicí města Plzně, ca 360 m n. m., leg. J. Nesvadbová & S. Pecháčková, 2. 4. 1999 (PL) (Nesvadbová & Sofron 2003b).

371. Českokrumlovské Předšumaví, 7150d, Polná na Šumavě (distr. Český Krumlov): přechodové rašeliníště u zaniklé osady Břevniště (Z od stejnojmenné kóty 895), asi 3,7 km S od kostela v obci, 3 trsy, 850 m n. m. (výškové maximum výskytu v ČR), leg. V. Grulich & A. Vydrová, 2003 (BRNU).

Tato nově objevená lokalita je jen ca 3,5 km vzdálena od jediné lokality kdysi známé na Šumavě, dnes zatopené přehradou Lipno (Radslavský luh, leg. W. Hirsch 1911 OH – cf. Procházka & Štech 2002: 28).

Eleocharis mamillata subsp. *austriaca* (Hayek) Strandhede

C3

- 2a. Žatecké Poohří, 5646b, Hrušovany (distr. Chomutov): na břehu rybníka ve východní části obce, 295 m n. m., leg. Č. Ondráček, 21. 7. 1988 (CHOM) [det. P. Bureš 2003].
6. Džbán, 5749c, Vinařice (distr. Louny): v mělkých tůňkách na otevřené ploše u lesní silničky (původně manipulační plocha pro skládku dřeva) v kulturním smíšeném lese na plošině 1 km SZ od obce Bor, 450 m n. m., několik početných, bohatě plodných kolonií, leg. J. Hadinec & P. Karlík, 24. 10. 2002 (PRC) [rev. P. Bureš], leg. J. Hadinec, J. Brabec & E. Plesková, 13. 6. 2003 (PRC). Zřetelně druhotný výskyt na tomto místě uprostřed lesa má svůj původ ve vyvezeném rybníčním bahně na skládkové ploše.

Z hlediska současného známého rozšíření v České republice je výskyt bahničky bradavkaté rakouské v území termofytika velmi výjimečný a překvapivý. Doposud byl totiž tento taxon uváděn jen z poloh orofytika a vzácně z mezofytika. Uvedené dva nálezy dokládají, že tomu tak nemusí být a je i možné, že při soustavnějším floristickém průzkumu bude v teplých územích nalezeno lokalit více.

Výskyt u obce Bor ve Džbánu je navíc natolik pozoruhodný, že vyžaduje vysvětlující poznámku. Popsaná navázka vznikla někdy kolem roku 2000, kdy se v nedalekém údolí Bílichovského potoka začalo s budováním malé přehradní nádrže na místě původního, desítky let protřebeného lesního rybníčku. Vybagrované nepotřebné bahno z jeho dna bylo po lesních cestách porůznu rozvezeno po okolí, většinou na staré lesnické skládky. Na plochu k Boru byly vyvezeny a do výše 2–3 metrů navršeny tisíce kubíků bahna. Tímto objemným transferem vznikl uprostřed borodoubrav jakýsi „pseudorybníční ekosystém“ s mnoha typickými průvodními druhy (např. *Carex acutiformis*, *C. pseudocyperus*, *Calamagrostis canescens*, *Schoenoplectus lacustris*, *Equisetum fluviatile*, *Veronica anagallis-aquatica*, *Epilobium parviflorum*, *Ranunculus sceleratus*), dokonce i s tůní. Původní, ca 3 km vzdálená lokalita výskytu bahničky rakouské tedy ve skutečnosti zní: dno protřebeného rybníka v lesním údolí Bílichovského potoka 1,3 km JZ od osady Malý Bílichov. V současné době na tomto místě však již stojí nová stavba s masivní betonovou hrází a údolíčko je zatopeno. (Bylo by zajímavé event. časem zkusit hledat při březích nové nádrže bahničku znovu.) Na otázku, zda se na této lokalitě vyskytovala jen přechodně nebo po delší dobu, nelze samozřejmě odpovědět. V kontextu znalostí, které však o Bílichovském polesí máme, nelze vyloučit, že určitá logika dlouhodobějšího výskytu v případě *E. mamillata* subsp. *austriaca* by tu mohla existovat. Mimořádné postavení Bílichovského území v rámci českého termofytika dokládají stálé a početné populace řady (sub)montánních druhů jako jsou např. *Aconitum variegatum*, *Cirsium heterophyllum*,

Petasites albus, *Lastrea limbosperma* nebo *Lycopodium annotinum*. Popsaná situace v malém měřítku názorně ilustruje rozličné možnosti a cesty velkoobjemových druhových migrací v současné době, kdy v krajině dochází neustále k obrovským přesunům zeminy, nerostných surovin, stavebního materiálu, nejrůznějších odpadů apod. Leckdy proto, v případě velmi neočekávaných floristických nálezů, musíme počítat třeba i s takovýmto jednoduchým vysvětlením.

J. Hadinec

***Epipogium aphyllum* Sw.**

C1

77c. Chříby, 6870c, Salaš (distr. Uherské Hradiště): v lese Z od obce u bezejmenného potůčku přitékajícího zprava do říčky Salašky, 3 kvetoucí exempláře, 2003 not. A. Pluhařová (rev. J. Hrabec).

Mimořádně významný nález pro moravskou květenu, potvrzující výskyt v Chříbech po téměř 100 letech. Ve čtverci středoevropského mapování ležícím západně (6869) sbíral sklenobýl u Cetechovic v roce 1899 A. Wildt (BRNM) a od Starých Hutí ho v roce 1912, až do dneška z celých Chříbů naposledy, udává J. Gogela (sec. Jatiová & Šmiták 1996: 269).

F. Procházka

88b. Šumavské pláně, 6847d, Popelná (distr. Prachatice): vlhká smrčina při turistické cestě podél pravého břehu Losenice při jižním úpatí kamenného moře na jižním svahu Šařáfova vrchu (kóta 928,9) SZ od osady, 49° 06' 22,6" N, 13° 35' 02,5" E, 7 kvetoucích exemplářů (jeden sebrán jako doklad), ca 760 m n. m., leg. V. Vokoun, 6. 8. 1995 (herb. V. Chán) [rev. F. Procházka].

Velmi důležitý objev potvrzující výskyt sklenobýlu bezlistého v Čechách po několika desetiletích. Naposledy byl totiž druh v Čechách pozorován J. Štursou v Krkonoších v roce 1974 (cf. Procházka & Potůček in Čerovský et al. 1999: 149). Pokus o ověření výskytu na shora uvedené lokalitě (15. 8. 2003, V. Vokoun, V. Chán, V. Žíla) nebyl úspěšný, i tak jde však o jediné zjištění tohoto v ČR velmi vzácného druhu od roku 1958 na celé Šumavě, tj. i bavorské a rakouské (Procházka & Štech 2002: 28–29).

F. Procházka

***Eragrostis pilosa* (L.) P. B.**

C1

18b. Dolnomoravský úval, 7070, Veselí nad Moravou (distr. Hodonín): mezi dlažbou na náměstí, 175 m n. m., tisíce exemplářů, leg. R. Řepka, 1997 (herb. Řepka).

21b. Hornomoravský úval, 6469b, Olomouc: okraj chodníku na Trídě Kosmonautů u tramvajové zastávky Envelopa, ca 210 m n. m., leg. M. Dančák, 15. 7. 2002 (OL) [rev. K. Kočí].

Za oblast s jistým původním výskytem *E. pilosa* u nás je pokládáno pouze okolí Znojma, ale uváděna je také (s určitými pochybnostmi) z Brodku u Přerova (cf. Kubát in Kubát et al. 2002: 869). Obě lokality jsou výrazně antropogenní povahy, což nasvědčuje tomu, že se jedná o náhodná a zřejmě přechodná zavlečení.

M. Dančák

***Euphorbia taurinensis* All.**

19. Bílé Karpaty stepní, 7171a, Velká nad Veličkou (distr. Hodonín): u železničního nádraží, mezi kolejistěm a skládkou dřeva, ca 260 m n. m., jedna rostlina, leg. J. W. Jongepier 23. 8. 1999 (OLM); ibid., tři kvetoucí rostliny, leg. J. W. Jongepier, 24. 7. 2000 (OLM); tři kvetoucí rostliny, 30. 6. 2001 not. J. W. Jongepier.

Euphrasia nemorosa* (Pers.) Wallr.*C3**

- 88h. Svatotomášská hornatina, 7360d, Svatý Tomáš (distr. Český Krumlov): složiště dřeva vlevo od lesní silnice z obce k Frýdavě, leg. F. Procházka, 16. 9. 2002 (PRC).

Zatímco na severozápadní Šumavě (vzácně), především však na Šumavských pláních k JV až po Boubínsko-stožeckou vrchovinu (dosti často), je druh vcelku častější, na JV Šumavě je velmi vzácný (cf. Procházka & Štech 2002: 86–87). Ze Svatotomášské hornatiny nebyl dosud nikdy uveden a je tedy novým druhem pro tento fytochorion.

F. Procházka

Filago lutescens* Jordan*C1**

- 31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6344d, Lisov (distr. Plzeň): skalnaté svahy ca 150 m J od soutoku Miřovického a Touškovského potoka, 380 m n. m., 8 exemplářů, leg. O. Bušek, 25. 8. 2000 (herb. M. Štech).
- 31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6345c, Lišina (distr. Plzeň): okraj lesa u bývalé pískovny asi 500 m Z od Maškrova, 380 m n. m., stovky exemplářů, leg. O. Bušek, 10. 6. 2001 (herb. M. Štech).

Gagea bohemica* (Zauschner) Schultes & Schultes fil. subsp. *bohemica**C2**

- 71c. Dražanské podhůří, 6767b, Nemojany (distr. Vyškov): na svahu pod Sv. Martinem, ca 350 m n. m., leg. D. Cigánek, 3. 4. 2003 (PRC).

Vysoce reliktní výskyt na drobných skalkách v degradované doubravě zarůstající akátem. Jižní svah pod kostelem Sv. Martina (Liliová hora) dříve patřil k botanicky významným lokalitám teplomilné květeny, zmiňovaným např. i J. Podpěrou. Ani on však tento druh odtud neuvádí.

D. Cigánek

Gagea bohemica* subsp. *saxatilis* (Mert. & Koch) A. & Gr.*C1**

- 21a. Hanácká pahorkatina, 6368c, Senička (distr. Olomouc): skalnatá hrana údolí nad potokem při jižním okraji obce, ca 280 m n. m., leg. J. Fajt, 26. 3. 1994 (OL) [rev. L. Hrouda].

Gagea bohemica subsp. *saxatilis* byla z území ČR doložena pouze několika herbářovými doklady J. Otruby z jediné lokality u Náměště na Hané (stráž „Zabítý“ v Hlubokém žlebu, 1930, BRNM, BRNU, OLM; cf. Hrouda in Slavík 1989: 125–150). V roce 1994 nalezl J. Fajt nedaleko Náměště na Hané u obce Senička slabou populaci křivatele s pouhými dvěmi kvetoucími rostlinami vykazující znaky druhu *G. bohemica*. Rostlinu z herbářové položky později L. Hrouda revidoval jako *G. bohemica* subsp. *saxatilis*. Lokalita se nachází při jižním okraji obce Senička na skalních teráskách nad říčkou Blatou při okraji údolí „Křeb“. Charakter stanoviště byl již v době nálezů pro *G. bohemica* zcela nepříznivý.

Skalní terásky byly dosti navětralé, pokryté svahovinami a eutrofizované, porostlé převážně řídkým porostem akátu. Rostliny byly navíc nalezeny těsně při okraji frekventované pěšiny, kterou provázely postupně do okolí expandující vytrvalé trávy. Nález tak vzácného taxonu vzbudil zasloužený ohlas takže již v roce 1995 (4. dubna) se pokusil Z. Kaplan ověřit výskyt *G. bohemica* na lokalitě avšak neúspěšně. Stejně neúspěšné bylo také hledání *G. bohemica* v roce 2000 (5. dubna) M. Dančákem. Lokalita se od nálezu v roce 1994 zásadním způsobem nezměnila, proběhly sotva patrné sukcesní změny, a to směrem ke stavu pro *G. bohemica* nepříznivému. Také pěšina vedoucí přímo přes lokalitu se znatelně rozšířila. Tyto okolnosti napovídají tomu, že již v r. 1994 zde byla *G. bohemica* subsp. *saxatilis* zastížena těsně před vyhynutím a zdá se, že i tuto druhou známou lokalitu v ČR je nutno pokládat za pravděpodobně zaniklou. Určité naděje skýtá snad jediné skutečnost, že sterilní rostliny tohoto taxonu mohou snadno ujít pozornosti popř. mohou být zaměněny se sterilními jedinci příbuzných druhů (na lokalitě dosud roste *G. villosa* a *G. pratensis*).

V celkovém kontextu rozšíření *G. bohemica* s. l. v ČR je také pozoruhodná skutečnost, že z údolí „Křeb“ u Seničky je doložen také (výrazně izolovaný) výskyt *G. bohemica* subsp. *bohemica* (cf. Hrouda in Slavík 1989: 125–150).

Slavík B. et al. (1989): Vybrané ohrožené druhy flóry ČSR. – Academia, Praha, 163 p.

M. Dančák

***Gagea pratensis* (Pers.) Dum.**

37h. Prachatické Předšumaví, 6949c, Škarez (distr. Prachatice): asi 1 km JV od křížku v obci, 50 m od rozcestí Trpín – Švihov, pod cestou na okraji kosené louky, 770 m n. m., asi 10 exemplářů, leg. D. Půbal, 10. 4. 1999 (PRC) [rev. L. Hrouda].

V Předšumaví poměrně vzácný druh, výjimečně pronikající až do vlastní Šumavy (cf. Procházka & Kovářková 1999: 42).

***Gagea villosa* (M. Bieb.) Sweet**

C2

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 7261b Hnanice (distr. Znojmo): okraj vinice JZ od obce směrem ke státní hranici, 305 m n. m., 48° 47' 50" N, 15° 58' 30" E, jedna kvetoucí rostlina, 26. 4. 1996 not. D. Cigánek, fytoecnologický snímek č. 450346 in TURBO(VEG). Výskyt se v následující sezóně již nepodařilo ověřit, s největší pravděpodobností zanikl.
- 18b. Dolnomoravský úval, 7070c, Veselí nad Moravou (distr. Hodonín): Zámecký park, na třech mikrolokalitách pod starými duby mezi JZ a SV vchodem do parku, nedaleko od silnice Uherské Hradiště – Hodonín, 5 kvetoucích a shluky sterilních jedinců, 180 m n. m., 14. 4. 2002 not. J. W. Jongepier.
- 18b. Dolnomoravský úval, 7169b, Strážnice (distr. Hodonín): za kaplí u základní školy, trávník s několika starými lípami, pod kterými rostou dva shluky sterilních rostlin a dva kvetoucí jedinci, spolu s *G. pratensis*, 170 m n. m., 4. 4. 2003 not. J. W. Jongepier.
19. Bílé Karpaty stepní, 7170b, Hrubá Vrbka (distr. Hodonín): trávník v sadu na západním okraji obce, 0,4 km Z od kostela, ca 250 m n. m., 5 kvetoucích rostlin, 13. 4. 2002 not. J. W. Jongepier & K. Fajmon; Vojšické louky, zatravněné pole 3,5 km JZ od kostela, 420 m n. m., jedna kvetoucí rostlina, 2. 4. 2002 not. I. Jongepierová.

19. Bílé Karpaty stepní, 7169b, Sudoměřice (distr. Hodonín): u cesty podél Sudoměřického potoka VJV od obce, na několika místech pod šeríky, 0,6 až 1,8 km od silnice do Skalice, 190–200 m n. m., celkem 17 kvetoucích a mnoho sterilních exemplářů, leg. J. W. Jongepier, 5. 4. 2002 (herb. Jongepierovi); okraj vinohradu 2,2 km VJV od obce, jedna rostlina, 240 m n. m., 5. 4. 2002 not. J. W. Jongepier.

Další recentní údaje v oblasti Bílých Karpat pocházejí od Strání (Jongepier 1997) a z lokality pod Žerotínem u Strážnice (Otýpková 2001).

- 21a. Hanácká pahorkatina, 6368c, Senička (distr. Olomouc): lada nad hranou údolí při jižním okraji obce, ca 290 m n. m., leg. M. Dančák, 5. 4. 2000 (OL).
 21a. Hanácká pahorkatina, 6468a, Náměšť na Hané (distr. Olomouc): cesta od železničního nádraží k hornímu zámku, okraj louky u cesty v aleji, 255 m n. m., 49° 35' 57" N, 17° 04' 02" E, celkem asi 10 rostlin, leg. D. Cigánek, 12. 4. 2000 (herb. Cigánek). Nález byl konzultován s Č. Dylem (2000), který při této příležitosti upozornil na častý výskyt vzácnějších druhů křivatců pod starými stromy.

***Galium boreale* L.**

C4a

- 37a. Horní Pootaví, 6847c, Kašperské Hory (distr. Klatovy): zamokřená louka přechodného typu mezi sv. *Molinion* a podsv. *Calthenion* na jižních svazích nad silnicí mezi městem a obcí Rejstěj, 710 m n. m., 25. 5. 2002 not. I. Buřková.

Nový druh pro Horní Pootaví. Absenci druhu v tomto fytochorionu výslovně podotýkají Procházka & Vaněček (1969: 90) a později znovu Procházka & Kovářiková (1999: 43). Jak dokládá výše uvedený nález, roste svízel severní přece jen i v Horním Pootaví (i když velmi vzácně) a v tomto světle se jeví poněkud jinak i nepříliš dávno zjištěná lokalita (v kvadrantu 6846a u Skelné – leg. J. Nesvadbová, F. Procházka & I. Buřková, 1998, PL), dosud považovaná za nepůvodní (cf. Procházka & Kovářiková 1998: 43).

F. Procházka

***Gentianopsis ciliata* (L.) Ma**

C3

- 37i. Chvalšinské Předšumaví, 7250b, Polná na Šumavě (distr. Český Krumlov): nad bývalými samotami Lštín při lesním okraji na jižním svahu kóty 813, asi 750 m JV od kostela v obci, 48° 47' 56,2" N, 14° 09' 11,6" E, ca 805 m n. m., asi 500 kvetoucích exemplářů, 23. 9. 2002 not. A. Pavlíčko.

***Gymnadenia densiflora* (Wahlenb.) A. Dietrich**

C1

- 4a. Lounské středohoří, 5549b, Chrástřany (distr. Litoměřice): svahová lesní louka J od zříceniny Hrádku (Oltářík) asi 0,5 km S od obce, přes 100 kvetoucích exemplářů (na lokalitě neroste žádný jiný zástupce rodu *Gymnadenia*), 2001 not. R. Dundr [rev. I. Jongepierová, C. A. J. Kreutz, F. Procházka, J. Jersáková et al. 2001].
 27. Tachovská brázda, 6042c, Mariánské Lázně (distr. Cheb): Chotěnov, na pastvinách asi 300 m S od osady, 540 m n. m., okolo 10 exemplářů, 22. 6. 2002 not. V. Melichar, F. Procházka & T. Urfus; 2n=40 (count. J. Suda & T. Urfus 24. 6. 2002).

Nový druh nejen pro uvedený fytochorion, ale pro celé západní Čechy. V poslední dekádě června měli všichni jedinci na uvedené lokalitě všechny květy ještě nerozvinuté (v poupa-

tech), zatímco na nepřilíh vzdálené lokalitě [28d. Toužimská vrchovina, 5249d, Poutnov: louky 1 km S od osady, ca 710 m n. m.] byla podobná *G. conopsea* subsp. *conopsea* delší dobu již zcela odkvetlá.

F. Procházka

***Helichrysum arenarium* (L.) Moench**

C1

28e. Žlutická pahorkatina, 5944b, Žlutice (distr. Karlovy Vary): na západním okraji obce 400 m SZS od náměstí, 555 m n. m., okolo 80 exemplářů, 23. 6. 2002 (Pivoňková 2003).

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6344d, Lisov (distr. Plzeň-jih): skalnaté svahy nad levým břehem Toužkovského potoka, 0,6 km JZ od kóty Vinice (402), 390 m n. m., asi 150 exemplářů, 21. 7. 2000 not. O. Bušek.

***Helictotrichon desertorum* subsp. *basalticum* (Podp.) Holub**

C2

4a. Lounské středohoří, 5548d, Milá (distr. Most): vzácně na severovýchodním svahu Písečného vrchu v porostu *Anemone sylvestris*, leg. M. Lepší & K. Boublík, květen 2002 (CB) [rev. K. Kubát].

Nevelká arela tohoto taxonu v Čechách zahrnovala až donedávna pouhých 5 lokalit: Oblík, Raná, Chlum u Lenešic, Židovský vrch u Loun a Jánský vrch u Korozluk (cf. Holub in Čerovský et al. 1999: 179).

***Hieracium macranthelum* N. & P. (= *H. glomeratum* > *H. pilosella*)**

88b. Šumavské pláně, 6947c, Filipova Huť (distr. Klatovy): vlevo pod silnicí z obce na Modravu, ca 1060 m n. m., leg. F. Krahulec, červen 2002 (herb. F. Krahulec).

88b. Šumavské pláně, 6947d, Nové Hutě (distr. Prachatice): louka na východním svahu vrchu Přílba, ca 1000 m n. m., leg. F. Procházka, červen 2002 (PRA) [det. F. Krahulec, S. Bräutigam & F. Schuhwerk 2003].

88b. Šumavské pláně, 6946b, Prášily (distr. Klatovy): bývalá vojenská střelnice vlevo od cesty k Prášilskému jezeru, ca 910 m n. m., leg. F. Procházka, červenec 2002 (PRA) [det. F. Krahulec, S. Bräutigam & F. Schuhwerk 2003].

Jestřábník dlouholistý byl jako nový druh pro ČR objeven až roku 2001, kdy byl na lokalitě chlupáčků, již v roce 2000 zjištěné P. Petříkem (JJZ od Chrástavy u Kryštofova Údolí, 350 m JV od Kostelního vrchu (kóta 505), ca 410 m n. m.) sbírán S. Bräutigamem (cf. Petřík et al. 2003) a F. Krahulcem (not. F. Krahulec). Chrtkem uvedená jediná lokalita v ČR – „Vichovská Lhota u Jilemnice“ (Chrtěk in Kubát 2002: 726) je mylná, vztahuje se k jinému druhu (not. F. Krahulec).

Během šumavských exkurzí zaměřených speciálně na jestřábníky podrodu *Pilosella*, jichž se zúčastnili F. Krahulec a A. Krahulcová z Průhonice, F. Schuhwerk a S. Bräutigam (oba z Německa) a F. Procházka z Vimperka, byl druh sbírán u Filipovy Huti a Nových Hutí, později také ještě u Prášil. Je tedy v současné době znám ze 3 lokalit české Šumavy, na bavorské a rakouské straně pohoří nebyl dosud nalezen. Nejblíže našemu území je udáván z Německa (Rothmaler 2002: 729) a Polska (Sell & West in Tutin et al. 1976: 373), odkud však ho nejnovější checklist polské flóry nezmiňuje (Mirek et al. 2002).

Mirek Z., Piękoś-Mirkowa H., Zając A. & Zając M. (2002): Flowering plants and pteridophytes of Poland. A checklist. – Polish Academy of Sciences, Kraków.

Petrík P., Chrtěk J. jun. & Bräutigam S. (2003): Jestřábníky (*Hieracium* podrod *Pilosella*) Ještědského hřbetu. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 38: 85–93.

Rothmaler W. (2002): Exkursionsflora von Deutschland. Vol. 4. Gefäßpflanzen: Kritischer Band. Ed. 9. – Spektrum, Berlin.

Tutin T. G. et al., red. (1976): Flora Europaea. Vol. 4. – Cambridge University Press.

F. Procházka

***Hypericum humifusum* L.**

C3

66. Hornosázavská pahorkatina, 6156d, Rápošov (distr. Kutná Hora): 850 m SZ od severozápadního okraje obce Malý Rápošov, ca 500 m n. m., 1 rostlina, 25. 6. 2002 not. V. Tlustý.

Třezalka rozprostřená nebyla dosud z Hornosázavské pahorkatiny uváděna (cf. Zelený in Hejný & Slavík 1990: 378).

***Kickxia elatine* (L.) Dum.**

C2

17a. Dunajovické kopce, 7165c, Dobré Pole (distr. Břeclav): zasolený úhor S od slániska, 350 m SZ od železniční zast. na jižním okraji vsi, 180 m n. m., leg. J. Danihelka, 26. 6. 2002 (BRNU, MMI).

18a. Dyjsko-svratecký úval, 7264b, Hrabětice (distr. Znojmo): Travní Dvůr, opuštěné pole na levém břehu řeky Dyje, vně navigace hráze, ca 1 km JJZ od konzervárny, 180 m n. m., leg. P. Lustyk, 16. 7. 1996 (BRNM).

***Kickxia spuria* (L.) Dum.**

C2

18a. Dyjsko-svratecký úval, 7166a, Šakvice (distr. Břeclav): okraj pole za rekreačními chatkami, 2,35 km VJV od kostela ve vsi, 170 m n. m., leg. J. Danihelka, 1. 7. 2002 (MMI).

***Lepidium perfoliatum* L.**

71a. Bouzovská pahorkatina, 6268c, Králová (distr. Olomouc): násep železniční trati Česká Třebová – Olomouc 0,3 km SZ od železničního přejezdu silnice Králová – Červenka, 250 m n. m., leg. P. Lustyk, 26. 5. 1998 (BRNM).

Řeřicha prorostlá nebyla dosud z Bouzovské pahorkatiny uváděna (cf. Dvořáková in Hejný & Slavík 1992: 187188).

***Listera cordata* (L.) R. Br.**

C1

23. Smrčiny, 5839a, Polná (distr. Cheb): PR Ztracený rybník, asi 3 km Z od osady, ca 550 m n. m., celkem 53 exemplářů, 1999 not. K. Martinek & E. Martínková.

37e. Volyňské Předšumaví, 6949c, Buk (distr. Prachatice): sušší borový les na pravém břehu bezejmenného přítoku Cikánského potoka asi 550 m J od kaple v obci, ca 840 m n. m., celkem asi 30 exemplářů, z toho 9 kvetoucích, 8. 6. 2002 not. D. Půbal; leg. F. Procházka & D. Půbal, 9. 6. 2002 (PRC).

[10 m², 9. 6. 2002, F. Procházka & D. Půbal, E₃ (80 %): *Pinus sylvestris* 4. – E₂ (15 %): *Picea abies* 2, *Betula pendula* +. – E₁ (65 %): *Vaccinium myrtillus* 3, *Avenella flexuosa* 1, *Luzula luzuloides* 1, *Listera cordata* 1, *Hieracium murorum* +, *Pyrola chlorantha* r, *Vaccinium vitis-idaea* r. – E₀ (40 %): neanalyzováno.]

93a. Krkonoše lesní, 5360a, Pec pod Sněžkou (distr. Trutnov): rozvolněná rašelinná smrčina J od Kolínské boudy v pramenné oblasti Stříbrného potoka, v centrální části celkem 19 exemplářů, z toho 11 kvetoucích, 1999 not. D. Abazid (Abazid in Procházka 2001).

Zatímco první z výše vedených lokalit představuje výškové minimum aktuálního rozšíření druhu v ČR, druhá je jediným existujícím, byť na hranicích se šumavským fyt. podokresem 88d (Boubínsko-stožecká hornatina) ležícím, výskytem ve Volyňském Předšumaví a je z hlediska ČR naprosto výjimečná jak co do ekologických, tak i fytoecologických podmínek. Zatímco zhruba od šedesátých let minulého století výrazně ubývalo někdejších lokalit bradáčku srdčitého, nové nálezy z posledních let [mimo shora uvedené lokality např. více nalezišť na Šumavě (cf. Procházka & Kovářiková 1999)] dávají tušit, že se situace s výskytem tohoto druhu v ČR opět zlepšuje.

Procházka F. (2001): Shromáždění dat o rozšíření orchidejí (historickém a současném) na území Čech. – Projekt ČSOP č. 121301/2001, 251 p. [depon. in: ČBS Praha]

F. Procházka

96. Králický Sněžník, 5768c, Lipová-lázně (distr. Jeseník): vrchoviště na vrcholové plošině Smrku (1125 m), ca 20 jedinců, z toho 9 kvetoucích, červenec 2002 not. J. Chlapek.

Bradáček srdčitý je uváděn z širšího okolí z řady lokalit (cf. Jatiová & Šmiták 1996: 320–322), avšak z výše uvedeného čtverce nebyl dosud znám.

***Lychnis chalcodonica* L.**

67. Českomoravská vrchovina, 6563b, Věchnov (distr. Žďár nad Sázavou): suché travnaté lado s výchozy skalek s mělkou půdou na hřebítku na východním svahu kopce (kóta 604), 550 m V od kaple v obci, 595 m n. m., leg. J. Čáp, 27. 7. 2002 (herb. Čáp).

První údaj o zplnění kohoutku plamenného z Českomoravské vrchoviny (cf. Šourková in Hejný & Slavík 1990: 155–156). Nevelká populace je zcela zdomácnělá v degradovaném trávníku, ve společenstvu blízkém sv. *Violion caninae*.

J. Čáp

***Lycopus exaltatus* L. fil.**

C2

18a. Dyjsko-svratecký úval, 7167a, Rakvice (distr. Břeclav): Trkmanský Dvůr, podmáčená sníženina v poli S od silnice z Velkých Pavlovic do Velkých Bílovic, ca 0,65 km JV od autobusové zast. v osadě, 165 m n. m., leg. P. Lustýk, 19. 8. 2002 (BRNM).

***Lysimachia thyrsiflora* L.**

C3

28g. Sedmihoří, 6343c, Racov (distr. Tachov): PR Racovské rybníčky, zrašelinělé dno zazemňujícího se rybníčka v jižní části chráněného území (as. *Juncetum effusi*), ca 490 m n. m., 2. 8. 1998 not. P. Mudra.

Pozoruhodný nález situovaný k jihozápadnímu okraji Tepelských vrchů, tedy území, odkud dosud nebyl k dispozici žádný pozitivní záznam (cf. Skalický in Hejný & Slavík 1992: 268). Na uvedené lokalitě se výskyt bazanovce soustřeďuje na dno zpola zazemněné nádrže (ojediněle ještě v přilehlém oligotrofním ostricovém mokřadu severně rybníčka). Ekologicky tedy nijak nevybočuje ze spektra obvykle uváděných biotopů, i když cenolo-

gická vazba na sítinové porosty as. *Juncetum effusi* není úplně obvyklá. Velikost zdejší populace se pohybuje v řádu stovek exemplářů.

P. Mudra

***Lythrum hyssopifolia* L.**

C2

76a. Moravská brána vlastní, 6474b, Štamberk (distr. Nový Jičín): vápencový lom Kotouč, zvodnělá 7. lómová terasa ve východní části lomu, 355 m n. m., 18. 8. 1999 not. P. Pavlík; leg. P. Pavlík, 17. 8. 2000 (NJM) [det. M. Sedláčková].

76a. Moravská brána vlastní, 6474b, Štamberk (distr. Nový Jičín): Botanická zahrada a arboretum Štamberk, 22. 8. 1999 not. P. Pavlík; leg. P. Pavlík, 2. 9. 2000 (herb. Pavlík).

Původně objevené stanoviště v lomu Kotouč dnes již neexistuje, zaniklo postupující těžbou vápence. V roce 2000–2001 byla v rámci záchranných transferů sesbírána semena a posílena jimi populace v botanické zahradě, kde se v roce 1999 spontánně objevilo deset rostlin.

P. Pavlík

***Malaxis monophyllos* (L.) Sw.**

C1

37i. Chvalšinské Předšumaví, 7150d, Polná na Šumavě (distr. Český Krumlov): SV od zaniklé obce Horní Brzotice na jižním svahu Holého vrchu v březovém náletu 5 exemplářů, ca 750 m n. m., 2003 not. A. Vydrová (foto) & V. Grulich.

88d. Boubínsko-stožecká hornatina, 6948d, Veselka (distr. Prachatice): na okraji smrkové mlaziny 850 m VJV od poslední chalupy v osadě (1950 m Z od kaple ve Včelné pod Boubínem), 5 kvetoucích (největší 24 cm se 3 vyvinutými listy) a několik sterilních exemplářů, 910 m n. m., 10. 7. 2003 not. D. Půbal.

Nový druh pro oba uvedené fytochoriony.

***Misopates orontium* (L.) Rafin.**

C1

71c. Dražanské podhůří, 6668a, Otaslavice (distr. Prostějov): nad silnicí asi 1 km S od obce, úzký extenzivní lán pšenice na jižním svahu mezi křovinatými mezemi, ca 30 rostlin, 326 m n. m., 49° 23' 58" N, 17° 04' 09" E, 11. 7. 2003 not. D. Cigánek.

***Moneses uniflora* (L.) A. Gray**

C1

91. Žďárské vrchy, 6362a/b, Milovy (distr. Žďár nad Sázavou): podél potoka protékajícího mezi Malinskou skálou a Drátníkem a ústícího do Milovského rybníka, 0,4–1,4 km JJZ od výpustě Milovského rybníka, 600–680 m n. m. mnoho set růžic, 27. 5. 2002 not. F. Lysák (Lysák 2003c).

***Monotropa hypophaea* Wallr.**

C2

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6464c, Koroužné (distr. Žďár nad Sázavou): NPP Švařec, borový remíz na výslunné stráni pod lesem nad úpravnou vody, ca 350 m SV od návsi v obci Švařec, 410 m n. m., 49° 31' 25" N, 16° 20' 59" E, leg. L. Čech, 16. 8. 2002 (MJ).

79. Zlínské vrchy, 6871b, Zlín: habřina u lesní silničky 1,3 km JJZ od kóty Tlustá hora (457,7), ca 2,5 km J od železniční stanice ve městě, 380 m n. m., 49° 11' 53" N, 17° 38' 23" E, leg. L. Čech, 3. 8. 2001 (herb. Čech, Chotěboř).

Dokladovaný nález od Koroužné rozšiřuje znalosti o rozšíření druhu ve fyt. okrese Moravské podhůří Vysočiny (68) na hranici s fyt. okresem Českomoravská vrchovina (67).

V podrostu borového remízu na rulovém podloží s vložkami krystalického vápence se pozoruhodně mísí druhy suchomilných trávníků sv. *Bromion erecti*, lemových formací sv. *Trifolion medii* a lesní potenciální vegetace z rámce sv. *Fagion* a *Carpinion*.

Z fyt. okresu Zlínské vrchy (79) nebyl tento mykoparazitický druh dosud spolehlivě doložen (Křisa in Hejný & Slavík 1990: 519). Nalezená početná populace roste v těsné blízkosti zpevněné lesní silničky, hojně v jejím příkopu a dokonce přímo prorůstá okrajem vozovky.

L. Čech

***Montia hallii* (A. Gray) Greene**

C2

85. Krušné hory, 5641b, Přebuz (distr. Sokolov): prameniště na loučce mezi lesem a rašeliništěm 1 km SV–VSV od obce, 885 m n. m., leg. Č. Ondráček, 1996 (CHOM).
85. Krušné hory, 5542d, Potůčky (distr. Karlovy Vary): prameniště na loukách v místech bývalých samot „Halbemieles, Rozhraní“, 1,4 km SZS od Komářího vrchu (kóta 965,2), 920 m n. m., leg. Č. Ondráček, 1996 (CHOM).
85. Krušné hory, 5543d, Loučná (distr. Chomutov): mokřad u bezejmenného pravostranného přítoku Polavy ca 1,6 km SSV od vrchu Klínovec (kóta 1243,7), 970 m n. m., leg. Č. Ondráček, 1995 (CHOM).
85. Krušné hory, 5445d, Načetín (distr. Chomutov): NPR Novodomské rašeliniště, část Jezerní rašeliniště, lagg na severním okraji rašeliniště, 815 m n. m., leg. Č. Ondráček, 2002 (CHOM).
85. Krušné hory, 5248d, Cínovec (distr. Teplice): rašelinná louka ca 1,5 km V od vrchu Cínovecký hřbet (kóta 880,5), 770 m n. m., leg. Č. Ondráček, 1995 (CHOM).

Zdrojovka potoční byla dosud z Krušných hor známa pouze z okolí Nejdku (Skalický & Sutorý in Hejný & Slavík 1990: 72). Ve skutečnosti je rozšířena na celém hřebenu Krušných hor s maximální koncentrací lokalit v okolí Božího Daru, Klínovce a Načetína. Uvedeny jsou pouze vybrané lokality.

Č. Ondráček

***Muscari comosum* (L.) Mill.**

C3

66. Hornosázavská pahorkatina, 6459b, Šlapanov (distr. Havlíčkův Brod): strmá travnatá výslunná stráž na jižním svahu vrchu s vodojemem nad pravým břehem Šachotínského potoka, 500 m JJZ od středu obce Kněžská, 475 m n. m., 49° 33' 07" N, 15° 39' 50" E, 1. 7. 2001 not. J. Špinar; leg. L. Čech, 9. 7. 2001 (herb. Čech, Chotěboř).

Ohrožený druh květeny ČR se na lokalitě vyskytuje v malé populaci (přes 20 kusů). Z bližšího okolí jsou známy pouze historické výskyty z okolí Pohledu (Novák 1878), Polné (Schwarzel in Čelakovský 1883) a Šlapanova (Rosický in Čelakovský 1883, Rosický in Novák 1878). Na začátku 60. let 20. století už nebyl v okolí Šlapanova nalezen (Jatiová 1962), jedná se tedy o potvrzení výskytu po více než 100 letech. Další historické lokality v Hornosázavské pahorkatině (66) jsou uváděny až od Zruče nad Sázavou (Vepřek 1961). Z významnějších druhů byly v blízkém okolí nalezeny např. *Platanthera bifolia*, *Neottia nidus-avis* a *Rubus saxatilis*.

Jatiová M. (1962): Nástin vegetačních poměrů povodí Šlapanky. – Ms. [Dipl. pr.; depon. in: Knih. Kat. Bot. PřF MU, Brno]

Novák J. (1878): Klíč k určování rostlin krytosemenných okolí města Něm. Brodu. – Roční Zpr. Praemonstrát. Měst. Reál. Vyšš. Gymn., Něm. Brod, 3 (1877/1878): 3–100.

Vepřek J. (1961): Chráněné druhy rostlin z kutnohorského okresu. – Ochr. Přír. 16: 173–176.

J. Špinar

***Nigella arvensis* L.**

C1

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6965a, Bratčice (distr. Brno): okraj úvozové polní cesty 1,8 km SSZ od kostela v obci, V od pískovny, ca 240 m n. m., 3 rostliny, leg. J. Unar, srpen 2002 (BRNU).
20b. Hustopečská pahorkatina, 6967c, Borkovany (distr. Břeclav): roh pole 0,4 km J od kóty Vysoká (362), 340 m n. m., leg. F. Lysák, 1999–2002 (MJ). Černucha rolní byla pozorována vždy v září, kdy na strništi po pšenici a zejména po řepce rostlo přes 100 rostlin.

***Nymphoides peltata* (S. G. Gmelin) O. Kuntze**

C1

83. Ostravská pánev, 6276a, Šenov (distr. Frýdek-Místek): Košťálovický rybník, leg. P. Pavlík, 6. 8. 1999 (herb. Pavlík); 18. 8. 2000 not. P. Pavlík.

Košťálovický rybník má vodní plochu 11,5 ha a plavin zde byl objeven a doložen poprvé v r. 1974 (Prymusová 1987). V roce 1999 zde rostl zhruba na třetině této plochy. V říjnu 2000 byl rybník vypuštěn a ponechán do května 2001 bez vody. Bylo provedeno částečné odbahnění a další stavební úpravy. I přes opakované návštěvy v letech 2001–2002 nebyl na této lokalitě plavin již nalezen. V současné době zde probíhá extenzivní chov ryb.

Prymusová Z. (1987): Bude zdobit hladiny rybníků? – Pobeskydí, Frýdek-Místek, 1: 36–38.

P. Pavlík

***Ophioglossum vulgatum* L.**

C2

38. Budějovická pánev, 6751d, Krč (distr. Písek): část Zelendárky, vlhká louka s *Molinia caerulea* (okraj nekosené části) na severozápadním břehu rybníka Nový asi 2 km SSV od kostela v Krči, několik desítek rostlin, 25. 5. 2002 not. M. Štech (foto) et al.
38. Budějovická pánev, 7052c, Hradce (distr. České Budějovice): na rozhraní podmáčené louky a olšiny 300 m JV od kamenného transformátoru uprostřed obce, po levé straně silnice směr Brábče, leg. M. Kubešová, 11. 5. 2002 (herb. Kubešová, České Budějovice).

I když z hlediska celé ČR je hadí jazyk obecný považován „jen“ za silně ohrožený (cf. Procházka 2001), v komentovaném červeném seznamu jižních Čech (Chán 1999) je zařazen do kategorie druhů kriticky ohrožených (C1), a to na základě výrazné redukce někdejšího výskytu (mapa historického a současného rozšíření v jihozápadních Čechách cf. Procházka 1998). Nové shora uvedené lokality naznačují, že ani v jižních Čechách by nemusela být situace s výskytem pojednávaného druhu až tak kritická.

F. Procházka

67. Českomoravská vrchovina, 6562c, Dobrá Voda (distr. Žďár nad Sázavou): PP Šebeň, lesní louka u cesty směrem k Cyrilovu, 1,8 km SSZ od kaple v obci, 560 m n. m., degradovaná společenstva sv. *Calthion*, stovky rostlin, leg. F. Lysák, 1997 (OL) (Lysák 2000); 15. 6. 2002 not. F. Lysák.

Nová a asi jediná t. č. známá lokalita hadího jazyku ve fytochorionu Českomoravská vrchovina (67). V Květeně ČSR je z tohoto území uváděn jen obecně, bez konkrétních lokalit (cf. Chrtková in Hejný & Slavík 1988: 223–228). V sousedním fytochorionu Žďárské vrchy (91) je v současné době nezvěstný. Porosty s výskytem *O. vulgatum* jsou na lokalitě dlouhodobě nekosené a zarůstají náletem *Alnus glutinosa* a invazní *Calamagrostis epigejos*. Přesto se tu hadímu jazyku dosud daří, i když je jen velmi zřídka fertilní. Z dalších pozoruhodných druhů tu doposud ve zbytkových populacích přežívají *Dactylorhiza majalis*, *Platanthera bifolia* a *Valeriana dioica*. Vyhlášením PP Šebeň v roce 2002 za účelem ochrany bohaté populace mravenců *Formica polyctena* je zaručena alespoň ochrana *de iure*.

Zřejmý je vztah výskytu k podloží, neboť přes lokalitu prochází pruh amfibolitu a v těsné blízkosti leží jedna z nejvýznamnějších lokalit lithného pegmatitu v regionu (J. Staněk, in verb.).

Lysák F. (2000): Ohrožená mokřadní květena Velkomeziříčska a její ochrana. – Ms. [Dipl. pr.; depon. in: Knih. Kat. Bot. PFF UP, Olomouc]

F. Lysák

***Opuntia cf. phaeacantha* Engelm.**

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6863c, Mohelno (distr. Třebíč): NPR Mohelenská hadcová step, několik vitálních plodných kolonií na skalní stepi nedaleko turistické vyhlídky v horní části svahu, 1999 not. J. Čáp & R. Řepka; 25. 7. 2002 not. J. Hadinec, V. Hadincová (foto) & J. Lepš.

Pravděpodobně prvním souborným dílem, kde je pod tímto jménem opuncie (nopál) uvedena jako součást nepůvodní složky české květeny, je Klíč ke květeně České republiky [Kubát in Kubát et al. 2002: 147–148; „vysazována do volné přírody (Slanská hora, okolí Prahy, České středohoří, Pavlovské vrchy aj.“), kde úspěšně přezimuje] resp. Katalog zavlečených druhů flóry České republiky (Pyšek 2002: 164). Pyšek zde opuncii uvádí ovšem bez konkrétní lokality a jako informační zdroj zmiňuje právě výše uvedený Klíč. Kdy je výskyt opuncie ve volné přírodě u nás poprvé zachycen v literatuře s jistotou nevíme. Dostál (1948–1950: 359) výslovně uvádí, že u nás druhy z čeledi kaktusovitých nikdy nezplaňují. Ani v pozdější Nové květeně ČSSR (Dostál 1989) nenajdeme žádnou zmínku o výskytu. Ve vydávané Květeně České republiky není čeleď *Cactaceae* samostatně uvedena, pouze ve 2. svazku (Hejný & Slavík 1990: 70) najdeme nenápadnou zmínku v petitem psané poznámce u rodu *Tetragonia* o několika u nás pod širým nebem pěstovaných druzích z čeledi *Cactaceae*. Prvním místem, kde jsme našli konkrétní informaci o výskytu vysazené opuncie je až Příspěvek k poznání pražské květeny (Špryňar et al. 1998: 148–149) ve sborníku Natura Pragensis, kde je zaznamenán výskyt vysazených rostlin v Praze-Krči a v Praze-Řeporyjích v NPP Dalejský profil. Druhému z autorů tohoto příspěvku je známý ca 20 let starý údaj o vysazených opuncích pod Košťálovem u Třebenic a na Lovoši v Českém středohoří. Na Lovoši a rovněž na Kalichu u Třebušína opuncie každoročně docela hojně kvetou, plody našťásti nedozrávají a i vegetativně se rozmnožují

jen pomalu a nevyrostou výše než do nějakých 30 cm. V kultuře se u nás pěstují i další druhy přezimujících opuncí a pravděpodobně mohou být rovněž vysazovány do volné přírody, jejich determinace je však nejistá.

Lokality uvedené v Klíči a nalezená populace na Mohelenské stepi naznačují, že na příhodných stanovištích v teplých oblastech Čech a Moravy mohou vysazené opuncie přežívat dlouhou řadu let. Na svých lokalitách se mohou vegetativně i dále rozrůstat a mohou se tak stát trvalou součástí nepůvodní české květeny.

Špryňar P., Řezáč M., Sádlo J., Rieger M. & Manych J. (1998): Příspěvek k poznání pražské květeny. – *Natura Pragensis* 14(1997): 113–186.

J. Hadinec & K. Kubát

Orchis mascula* (L.) L. subsp. *mascula

návrh C1

25a. Krušnohorské podhůří vlastní, 5544d, Měděnec (distr. Chomutov): při západním okraji osady Kamenné asi 1,5 km J od obce, ca 30 exemplářů, květen 2003 not. et det. J. Raba, Č. Ondráček, R. Dundr (foto), J. Šmiták et al.

Nový taxon pro květenu ČR. Zatímco se v ČR od Sudet a jejich podhůří k východu vyskytuje typická *Orchis mascula* subsp. *speciosa* Hegi, populace v S, SZ a JZ Čechách vykazují již ve větší či menší míře některé znaky charakteristické pro západoevropskou nominální subspecii (méně prodloužené okvětní lístky, kratší prostřední úkrojek pysku), která v typické formě nebyla z ČR dosud známa (cf. Procházka & Velisek 1983: 208). Přechodné typy, již dříve od nás známe, lze označovat jako *Orchis mascula* var. *fallax* Camus (cf. Procházka in Kubát 2002: 781). Celá populace na shora uvedené lokalitě (zatím jediné v ČR) vykazuje typické znaky nominální subspecie, tj. tupé nebo jen krátce zašpičatělé okvětní lístky, pysk se středním úkrojkem jen o málo delším postranních, avšak hlavně listy v dolní části a spodní část lodyhy bez drobných hnědočervených teček. Listy jsou buď celé zelené nebo s velkými hnědočervenými skvrnami (jako u *Dactylorhiza majalis*). Nový taxon květeny ČR *Orchis mascula* subsp. *mascula* může být nalezen i na dalších lokalitách především SZ Čech (zvláště v Krušných horách a jejich podhůří).

F. Procházka

***Orchis mascula* subsp. *speciosa* Hegi**

C3

Syn.: *O. mascula* subsp. *signifera* (Vest) Soó

70. Moravský kras, 6666a, Vilémovice (distr. Blansko): louka na severovýchodním okraji obce, J od silnice Ostrov u Macochy – Skalní mlýn, 430 m n. m., 49° 22' 06" N, 16° 44' 28" E, jediný exemplář, 27. 5. 2001 not. J. Podhorný; 31. 5. 2002 not. P. Lustyk (foto), J. Podhorný & L. Štefka.

Vstavač mužský znamenáný nebyl dosud z Moravského krasu uváděn (cf. Jatiová & Šmiták 1996: 392–407).

***Orchis mascula* var. *fallax* Camus**

C3

34. Plánický hřeben, 6846b, Hartmanice (distr. Klatovy): louka u Chlumu, leg. K. Čížek, 10. 6. 1965 (PL).

V sušické části Předšumaví byl druh poprvé zaznamenán teprve v roce 1957 pod Kašperskými Horami (Procházka & Vaněček 1969). Nedlouho potom (1965) objevená, nepříliš vzdálená výše uvedená lokalita je jedinou, která kdy byla zaznamenána ve fyt. okrese Plánický hřeben. Zdejší výskyt navazuje na vzácný výskyt na Šumavě (cf. Kovářiková 1998, Procházka & Štech 2002) a v Šumavsko-novohradském podhůří (Chán & Lukáš 1968, Procházka 1990), přičemž je nejdále k severozápadu vysunutou lokalitou v této arele rozšíření taxonu.

Chán V. & Lukáš (1968): Příspěvek ke květeně prachatické části Předšumaví. I. – Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, Přír. Vědy, 8: 29–57.

Procházka F. & Vaněček J. (1969): Nové druhy rostlin pro území horního Pootaví. – Čas. Nár. Muz., sect. natur., 137(1968): 81–90.

F. Procházka

Orchis morio L.

C2

- 28e. Žlutická pahorkatina, 5945a, Protivec (distr. Karlovy Vary): 800 m SZ od železniční zastávky, asi 250 m SZ od železniční trati Protivec – Bočov, ca 470–500 m n. m., okolo 60 kvetoucích rostlin, 2002 not. L. Pivoňková (Pivoňková 2003).
- 31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6344d, Hradec (distr. Plzeň): meze podél železniční trati směrem ke Stodu, ca 500 exemplářů, 350 m n. m., 1995 not. O. Bušek; min. 200 exemplářů, 2002 not. O. Bušek (foto).
- 31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6344d, Lisov (distr. Plzeň): skalnaté svahy ca 150 m J od soutoku Mířovického a Touškovského potoka, 380 m n. m., 5 exemplářů, 1998 not. O. Bušek.
- 31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6344c, Lelov (distr. Plzeň): pastviny nad mlýnem, 380 m n. m., mnoho desítek exemplářů, 27. 4. 1997 not. O. Bušek.
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6747d, Dražovice (distr. Klatovy): pastvina na východních svazích pahorku asi 1 km S od obce, Z od silnice do Čimic, několik desítek exemplářů, květen 2002 not. K. Boublík, P. Petřík & T. Černý.
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6747d, Žihobce (distr. Klatovy): na sušší svahové louce mezi obcí a Dražovicemi, proti odbočce silnice na Strašín, ca 2000 exemplářů ve všech barvách od sytě fialové přes červenou a růžovou až po čistě bílou (3 ks), 8. 5. 2002 not. L. Dvořák.
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6948b, Svatá Máří (distr. Prachatice): asi 1 km J od obce na kosené louce pod statkem „U Hanzlů“ (V od Trhonína), ca 80 kvetoucích exemplářů, 12. 5. 2002 not. D. Půbal.
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6949c, Šumavské Hoštice (distr. Prachatice): pastviny asi 400 m JV od obce („U dubu“), 3 exempláře, 20. 5. 2002 not. F. Procházka, J. Kovářiková & A. Pavlíčko.
- 37f. Strakonické vápence, 6749a, Krty (distr. Strakonice): pastvina při JZ okraji vrchu Tisovniku asi 1,5 km VJV od obce, 2001 not. P. Leischner; květen 2002 not. R. Paulič. Lokalita byla v únoru 2002 zčásti rozorána, avšak druh v několika exemplářích přežil při okraji pastviny blíže lesa.
- 56b. Jilemnické Podkrkonoší, 5360c: Horní Lánov (distr. Trutnov): fragmenty krátkostébelných, druhově bohatých luk a pastvin na Bíneru, asi 1,2 km V od obce, 50° 37' 53" N, 15° 40' 37" E, 630 m n. m., 1 kvetoucí exemplář, 12. 5. 2003 not. J. Harčarik (foto).

Poslední uvedená lokalita představuje první nález z oblasti Bíneru a o jedinou v současnosti známou lokalitu na území KRNAP, včetně ochranného pásma, a jejich blízkého okolí. Jak však dokládají literární údaje, také v tomto regionu se druh dříve vyskytoval častěji; rostl např. v okolí Jilemnice, Vrchlabí nebo Hostinného, z vlastních Krkonoš byl uváděn T. Haenkem z Rýchor (cf. Procházka 1977).

Procházka F. (1977): Orchideje Východočeského kraje. Část III. – Pr. Stud., Přír., 9: 91–119.

J. Harčarik

***Orchis purpurea* Huds.**

C2

7a. Libochovická tabule, 5649b, Levousy (distr. Litoměřice): asi 0,5 km ZSZ od obce, 3 exempláře, 24. 8. 2002 not. J. Bělohoubek.

Zdejší výskyt vstavače nachového, dosud z tohoto území neznámý, se nachází ve společenstvu sv. *Bromion erecti* (as. *Scabioso ochroleucae-Brachypodietum pinnati*) na severních svazích budovaných turowskými křídovými sedimenty. Jde o ovocné sady po dlouhá léta neobhospodařované a zarůstající křovinami.

J. Bělohoubek

37a. Horní Pootaví, 6847a, Milčice (distr. Klatovy): světlina v borovém lese s vtrošeným bukem na vápencové vložce JV od osady, 49° 11' 34,5" N, 13° 32' 51,8" E, 4 kvetoucí exempláře, ca 700 m n. m., 15. 5. 2003 not. V. Chán & V. Žila; 22. 5. 2003 not. O. Bílek (foto).

Nový druh pro fytochorion, výškové maximum výskytu v ČR. Jde o mimořádně významný nález, protože vstavač nachový byl za celou dobu botanického výzkumu nalezen v jižní části Čech jen jednou, a sice během společné exkurze M. Protivou a J. Vaněčkem v jediném exempláři na vrchu Moučanka u Hejné na Sušicko-horažďovických vápencích, kde se vyskytoval jen v letech 1944 – sterilní až 1945 – kvetoucí (Protiva 1948) a byl proto v území považován za vyhynulý (cf. Chán 1999: 61). Shora uvedený výskyt u Milčic je mnohem trvalejší, protože jak se ukázalo (až po nález u V. Chánem a V. Žilou v roce 2003), pozoroval zde pojednáváný druh už 27. 6. 1984 v asi 10 sterilních exemplářích a o několik let později (8. 5. 1988 čtyři kvetoucí exemplářích) sušický florista V. Vokoun.

Protiva M. (1948): O výskytu vstavače nachového (*Orchis purpurea* Huds.) v blízkosti Horažďovic v Pošumaví. – Krása Našeho Domova, Praha, 39: 14–16.

F. Procházka

***Orchis ustulata* L.**

C1

28e. Žlutická pahorkatina, 5945a, Žlutice (distr. Karlovy Vary): pastviny na jižním svahu Nevděku (630,2 m) – hned pod vrcholem, 620 m n. m., 10 exemplářů, květen 2000 not. O. Bušek.

37e. Volyňské Předšumaví, 6948b, Svatá Máří (distr. Prachatice): asi 1 km J od obce na kosené louce pod statkem „U Hanzlů“ (V od Trhonína), 700 m n. m., 16 kvetoucích exemplářů společně s několika deskami *Orchis morio*, roztroušenou *Listera ovata* a nemnohými jedinci *Dactylorhiza majalis*, 12. 5. 2002 not. D. Půbal.

Vstavač osmahlý, druhdy roztroušený druh jižní části Čech (cf. Chán 1999: 29, 122–123), byl na sklonku minulého století ve jmenovaném území znám už jen z jedné makrolokality u Albrechtic ve Volyňském Předšumaví a z Žižkova vrchu u Sušice (5 exemplářů) v území Sušicko-horažďovických vápenců (Matějková & Nesvadbová 1999). Už na jaře roku 2000

byla však objevena další poměrně bohatá lokalita (ca. 150 exemplářů) u Čepic v území Sušicko-horažďovických vápenců (Bímová & Mandák 2001) a nyní k předchozím přibyla shora uvedená nová lokalita. Z blízkého okolí (Svatá Máří) byl v minulosti výskyt *O. ustulata* sice znám, po desetiletí nebyl však již v území potvrzen, stejně jako ani jinde v bývalém okrese Prachatic, kde se dříve vyskytoval ještě u Prachatic a Netolic (cf. Procházka 1990). Uvedenou novou lokalitu u Svaté Máří navštívil jsem společně s J. Kovářikovou a A. Pavlíčkem 20. 5. 2002 a našli jsme celkem 25 kvetoucích jedinců vstavače osmahlého. Ty zde rostou ve společenstvu sv. *Violion caninae*:

Svatá Máří, kosená krátkostébelná louka s *Orchis ustulata* pod statkem „U Hanzlů“, asi 3 km V od Vimperka, 700 m n. m., 16 m², expozice JVJ, sklon 15°, 24. 5. 2002, I. Buřková & F. Procházka.

E₁ (95 %): *Avenula pubescens* 2, *Festuca rubra* 2, *Leontodon hispidus* 2, *Lotus corniculatus* 2, *Plantago lanceolata* 2, *Trifolium pratense* 2, *Alchemilla monticola* 1, *Anthoxanthum odoratum* 1, *Carlina acaulis* 1, *Holcus lanatus* 1, *Leucanthemum ircutianum* 1, *Nardus stricta* 1, *Polygala vulgaris* 1, *Achillea millefolium* +, *Briza media* +, *Campanula rotundifolia* +, *Carex pallescens* +, *C. pilulifera* +, *Dactylis glomerata* +, *Festuca pratensis* +, *Heracleum sphondylium* +, *Luzula campestris* +, *Orchis ustulata* +, *Poa pratensis* +, *Potentilla erecta* +, *Ranunculus acris* +, *R. bulbosus* +, *Thymus pulegioides* +, *Veronica officinalis* +, *Vicia cracca* +, *Viola canina* +, *Campanula patula* r, *Cerastium holosteoides* subsp. *triviale* r, *Chaerophyllum aureum* r, *Hypochaeris radicata* r, *Galium album* r, *Knautia arvensis* r, *Lychnis viscaria* r, *Pimpinella major* r, *Rhinanthus minor* r, *Rumex acetosa* r.

E₀ (10 %): neanalyzováno.

[Mimo snímek: *Orchis morio*, *Phyteuma nigrum*, *Pimpinella saxifraga*, *Scorzonera humilis*, *Taraxacum nordstedtii*.]

Mimo *Orchis ustulata* a *Orchis morio* je významným druhem této nově objevené lokality i *Taraxacum nordstedtii* (det. F. Procházka), druh ve vyšších polohách Předšumaví a na Šumavě vzácný (cf. Procházka 1998a).

Bímová K. & Mandák B (2001): Nová jihočeská lokalita vstavače osmahlého (*Orchis ustulata*). – *Rozeliana* 30: 41–42.

Matějčková I. & Nesvadbová J. (1999): Exkurze pobočky na Sušicko. – *Calluna* 4/2: 2–5.

F. Procházka

59. Orlické podhůří, 5663a, Jizbice (distr. Náchod): horní část louky hraničící se starým listnatým lesem na pravém břehu Olešenky, 0,6 km proti proudu od osady Peklo, v těsné blízkosti PR Peklo u Nového Města nad Metují, 2 rostliny, 24. 5. 2002 not. L. Čepa (foto).

Vstavač osmahlý byl v oblasti východních Čech až do poloviny minulého století poměrně hojným druhem, což dokazují i historické nálezy přímo z okolí Nového Města nad Metují. Můžeme zmínit nálezy: Nové Město nad Metují – Popluží (Krčan & Rach in Prokeš 1946, Krčan & Kopecký 1959); před parkem, před Studénkami (Krčan & Rach in Prokeš l. c.); na cestě k Jestřebí (Krčan & Kopecký l. c.). Podobně hojně zastoupení bylo udáváno i z dalších fytochorionů východních Čech, přičemž roku 1977 byl druh na 95 % dříve známých východočeských lokalit a přilehlých regionů považován za nezvěstný nebo vyhynulý (cf. Procházka 1977).

Novější údaje z východních Čech pocházejí z fytochorionu Pardubické Polabí (15c): Vysoká nad Labem, stráně S od obce (leg. B. Mocek 1983 HR), Kunětická hora (Procházka 1980: 103) a ze Středního Poorlíčí (63c): Rviště – Hůrka (1992 M. Hájek & P. Bílek, in litt.), pravděpodobně se jedná o stejnou lokalitu jako Dobrá Voda (Hájek in Procházka 1977).

Na svažité louce u Jizbice se můžeme setkat s různými biotopy. Prosakující voda z vrcholových partií kopce vytvořila několik mokřin s převahou *Filipendula ulmaria*, *Scirpus sylvaticus* a *Mentha longifolia*. Naproti tomu jsou zde místa s *Carex hirta*, *Anthoxanthum odoratum*, *Dianthus deltoides* a *Cruciata laevipes*, která mají charakter suchého trávníku. *Orchis ustulata* roste právě v této sušší části louky společně s *O. mascula*. V důsledku neobhospodařování se zde rozšiřuje *Rubus* sp., *Rosa canina* a semenáčky stromů. K pozitivnímu vlivu patří hojně se pasoucí zvěř a časté rozrývání půdy divokými prasaty. Kvůli kritickému stavu populace *Orchis mascula* probíhá zde třetím rokem projekt na jeho záchranu. Místa s výskytem *O. mascula* jsou pravidelně jednou ročně v červenci kosena. Během vegetační sezony jsou kolem rostlin umísťovány oplocenky. Při ověřování výsledků záchranných opatření byly v roce 2002 nalezeny dva exempláře *Orchis ustulata*. Jedna rostlina byla sterilní, ale druhá úspěšně odkvetla a bylo zaznamenáno dozrání několika semeníků. V dalších letech je předpoklad objevení dalších exemplářů na lokalitě.

Krčan K. & Kopecký K. (1959): Květena okolí Nového Města n. Metují. – Preslia 31: 52–77.

Prokeš K. (1946): Nové floristické nálezy ze severovýchodních Čech. Část II. – Věstn. Král. Čes. Společ. Nauk, cl. math.-natur., 1944/16 1–50.

Procházka F. (1977): Orchideje Východočeského kraje. Část III. – Pr. Stud., Přír., 9: 91–119.

Procházka F. (1980): Současné změny východočeské flóry a poznámky k rozšíření chráněných druhů rostlin. – Zprav. Kraj. Muz. Vých. Čech Hradec Králové 7(1980) append.: 1–134.

L. Čepa

***Papaver maculosum* subsp. *austromoravicum* (Kubát) Kubát**

C2

4b. Labské středohoří, 5349d, Habří (distr. Ústí nad Labem): západní svah návrší asi 0,5 km V od obce (kóta 268,8), 15. 5. 2001 not. K. Kubát.

Asi 10 kvetoucích rostlin v porostu s dominantní *Vicia tenuifolia* (80–90 %); hojně jsou *Arrhenatherum elatius*, *Festuca rupicola* a *Poa angustifolia*, dále *Ajuga genevensis*, *Thlaspi perfoliatum*, *Valerianella locusta*, *Verbascum lychnitis*, *Viola arvensis* atd. Na obdobném typu stanovišť je taxon poměrně častý i na jižní Moravě, přesto je přirozený výskyt na této lokalitě možné považovat za vyloučený. Způsob zavlečení nelze jednoznačně vysvětlit; lokalita, známá v německé literatuře jako „Vederberg“ (cf. např. Lipser et al. 1967: 68), byla mezi světovými válkami často navštěvována, ale nebyl z ní udáván žádný zástupce rodu *Papaver*. Jedná se o první údaj o výskytu na přirozeném stanovišti na území Čech, jedinkrát byl nalezen i na nádraží v Brandýse nad Labem.

Lipser H., Wittenberger G. & Wittenberger W. (1967–1968): Pflanzenvorkommen im Böhmischem Mittelgebirge und im Ost-Erzgebirge aus den Jahren 1930–45. – Aussiger Bote, München, 19–20: 1–48. [p. separ.]

K. Kubát

***Parietaria officinalis* L.**

C2

11a. Všetatské Polabí, 5854a, Brandýs nad Labem (distr. Praha): podél východní zdi brandýského zámku, pod krytým mostem do zahrady, 180 m n. m., 50° 11' 13" N, 14° 40' 10" E, několik stovek lodyh na ploše ca 60 m², 10. 6. 2002 not. J. Hummel.

Lokalita se nachází na hranici jednotek Všetatské Polabí (11a) a Jenštejnská tabule (10a). Drnavec lékářský byl dosud uváděn pouze obecně ze Středního Polabí (11) (cf. Chrtek in Hejný & Slavík 1988: 538–539).

***Phyteuma orbiculare* L.**

C2

29. Doupovské vrchy, 5745c, Valeč, bývalá obec Jeseň (distr. Karlovy Vary): Vojenský újezd Hradiště, louka 0,5 km S od hráze rybníka směrem k Mětikalovu, ca 670 m n. m., desítky exemplářů, 2001 not. O. Bušek (herbářový doklad z předchozích let v SOKO).

***Pinguicula vulgaris* L.**

C2

76a. Moravská brána vlastní, 6474b, Štamberk (distr. Nový Jičín): vápencový lom Kotouč, zvodnělá terasa 7. etáže ve východní části lomu, 355 m n. m., červen 2001 not. P. Pavlík.

Nový druh pro fyt. okres Moravská brána. Při transferu mokřadních biocenů z dobývacího prostoru lomu Kotouč na podzim 2000 bylo přemístěno do Botanické zahrady a arboreta Štamberk v mechovém bultu pět rostlin tučnice obecné. Při průzkumu v roce 2001 byli v lomu nalezeni další tři jedinci.

P. Pavlík

***Pistia stratiotes* L.**

91. Žďárské vrchy, 6360b, Staré Ransko (distr. Havlíčkův Brod): západní okraj obce, východní zátoka Pobočného rybníka hned u přítoku, 540 m n. m., 27. 7. 2000 not. P. Koutecký (foto), J. Těšitel & M. Kubešová.

Zplanění babelky řezanovité je uváděno pouze z Polabí a Třeboňska (cf. Kaplan in Kubát et al. 2002: 875). Na námi navštíveném místě bylo pozorováno ca 30 rostlin, ale je pravděpodobné, že se druh vyskytuje i v jiných částech rybníka.

P. Koutecký

***Plantago arenaria* W. & K.**

C2

11b. Poděbradské Polabí, 5958c, Záboří nad Labem (distr. Kutná Hora): písčiny motokrosového areálu na levém břehu Labe, ca 200 m SSZ od železniční stanice v obci, 201 m n. m., 50° 01' 58" N, 15° 20' 51" E, leg. L. Čech, 8. 9. 1998 (herb. Čech, Chotěboř). Ustupující druh otevřených písčin zde rostl v nevelké populaci na občasné narušovaných okrajích sportovního areálu. Stav populace je přímo závislý na charakteru a intenzitě antropogenní disturbance.

- 18b. Dolnomoravský úval, 7069c, Vacenovice (distr. Hodonín): jihovýchodní okraj obce, plocha před domem připravená k další úpravě, 208 m n. m., 14. 8. 1999 not. V. Horáková.
- 84a. Beskydské podhůří, 6378b, Nýdek (distr. Frýdek-Místek): Gora, návoz písčité zeminy poblíž usedlosti na pravém břehu Horského potoka, ca 480 m n. m., leg. M. Sedláčková, 30. 9. 1999 (NJM).

***Plantago maritima* subsp. *ciliata* Printz**

C1

- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6966b, Nesvačinka (distr. Brno): „Zadní Spodky“, slaniska využívaná jako zřídla Šaratice, ca 600 m SV od obce, 194 m n. m. (viz komentář k druhu *Buplerum tenuissimum*); ca 1,7 km SV od obce, S od oblouku Hranečnického potoka, 198 m n. m.; ca 1 km J od obce, při bezejmenném levostranném přítoku Otnického potoka, 202 m n. m., vše 17. 9. 2002 not. D. Fišerová, A. Klauisová, Z. Podhajská & L. Rivolová.

***Platanthera chlorantha* (Custer) Rchb.**

C3

- 71b. Dražanská plošina, 6467a, Buková (distr. Prostějov): polostinná loučka východní expozice v záhybu lesa asi 2,6 km SV od kostela v Protivanově, ca 650 m n. m., 49° 29' 45" N, 16° 49' 00" E, přes 50 rostlin, 30. 6. 2002 not. J. Podhorný.

Ojedinělý nález vemeníku zelenavého v kulminační části Dražanské vrchoviny. Nejblíže známé výskyty – Boskovice (631), Studnice (71b) a Cakov (71c) (cf. Jatiová & Šmiták 1996: 496–507) mají spíše již historický charakter (1936–1949), a tak je v současné době výše uvedená lokalita pravděpodobně jedinou známou v této části moravského mezofytika.

***Polypodium interjectum* Shivas**

C2

8. Český kras, 6050d, Srbsko (distr. Beroun): vápencový suťový svah nad potokem v západní části NPR Koda, 700 m JZ od železniční zastávky Srbsko, 320 m n. m., 49° 55' 57,8" N, 14° 07' 58,4" E, populace o velikosti 1 × 1 m v zástinu habrů, leg. L. Ekrt, 6. 10. 2002 (PRC, Biologická fakulta JU v Českých Budějovicích, herb. L. Ekrt). Správnost determinace nálezu byla ověřena stanovením ploidního stupně metodou průtokové cytometrie.

[Srbsko, suťový svah v západní části NPR Koda, plocha 3 × 3 m, celková pokryvnost 70 %, 6. 10. 2002, L. Ekrt.

E₁ (30 %): *Carex digitata* 2, *Hepatica nobilis* 1, *Polypodium interjectum* 1, *Acer platanoides* 1, *A. campestre* 1, *Fraxinus excelsior* 1, *Viola mirabilis* 1, *Asarum europaeum* +, *Asplenium trichomanes* subsp. *quadrivalens* +, *Campanula trachelium* +, *Carpinus betulus* juv. +, *Cornus mas* +, *Melica nutans* +.

E₀ (60 %): *Plagiommium cuspidatum* 3, *Anomodon viticulosus* 2, *Plagiommium undulatum* 1, *Brachythecium rutabulum* 1, *Radula complanata* +, *Pseudoleskeella nervosa* +, *Homomallium incurvatum* +, *Schistidium* sp. +.]

8. Český kras, 6050d, Srbsko (distr. Beroun): vápencové skály ve střední části Císařské rokle v NPR Koda, 1 km S od železniční zastávky Srbsko, 390 m n. m., 49° 55' 44,4" N, 14° 07' 51,5" E, čtyři populace (každá 1 × 1 m) asi 12 m od sebe vzdálené, na dně rokle jsou zastíněny stromovým patrem a vyrůstající z vápencových skalních bloků nad potůčkem, leg. L. Ekrt, 6. 10. 2002 (PRC, Biologická fakulta JU v Českých Budějovicích, herb. L. Ekrt). Správnost determinace nálezu byla ověřena stanovením ploidního stupně metodou průtokové cytometrie.

***Polystichum aculeatum* (L.) Roth**

C4a

371. Českokrumlovské Předšumaví, 7152a, Opalice (distr. Český Krumlov): výchozy vápence v zalesněném postranním údolíčku k Vltavě 0,8 km S od obce, 450 m n. m., jeden dobře vyvinutý trs, 2. 7. 2001 not. V. Grulich & A. Vydrová.

- 37l. Českokrumlovské Předšumaví, 7250d, Muckov (distr. Český Krumlov): PP Muckovské vápencové lomy, 1 trs, leg. F. Procházka, 17. 9. 2002 (PRC).
- 37n. Kaplické mezihoří, 7353c, Bělá (distr. Český Krumlov): v příkopu lesní cesty 1,5 km JV od vrchu Táhly, 760 m n. m., leg. M. Lepší, 26. 9. 2001 (CB).
89. Novohradské hory, 7254c, Hojná Voda (distr. České Budějovice): 1,1 km S až SSV od vrcholu hory Vysoká, nad lesní cestou s názvem Dolní Hospodárná, kulturní smrčina, několik exemplářů, 780 m n. m., 8. 11. 2002 not. T. Smrž.
89. Novohradské hory, 7254d, Šejby (distr. České Budějovice): ca 2,6 km JZ od kapličky v SZ části NPP Hojná Voda, v květnaté bučině při pramenné stružce, 850 m n. m., 16 trsů, leg. M. Lepší, 9. 10. 2002 (CB).

Na celé Šumavě i v Předšumaví je uvedený druh velmi vzácný (cf. Procházka & Štech 2002: 95), a povětšinou, jak správně podotýká Chán (1999: 177), vyskytuje se na lokalitách často jen v jediném nebo nemnohých jedincích, jejichž existence nemá dlouhého trvání. Z fytochorionu Českokrumlovské Předšumaví existuje o výskytu uvedeného druhu jen jediný údaj z 19. století od Slavkova, z lokality dnes neexistující [„v jižních Čechách u Slavkova (Lagau) u příkopů silničních a na zdech polních“, leg. Mardetschläger in Čelakovský 1883: 681], takže aktuální výskyt v uvedeném fytochorionu představují dvě výše zmíněné lokality.

Třetí ze shora uvedených údajů představuje nový druh pro fytochorion Kaplické mezihoří, přičemž lokalita leží těsně u hranice s fyt. okresem Novohradské hory (89), odkud kapradinu laločnatou udává Schott (1894) a Kučera (1966) a kde se dosud vyskytuje (viz poslední dvě lokality).

Kučera S. (1966): Fytocenologický a fytogeografický rozbor vegetace Novohradských hor. – Ms., 275 p. [Dipl. pr.; depon. in: Knih. Kat. Bot. PřF UK Praha]

Schott A. (1894): Beitrag zur Flora des oberen Greinerwaldes. – Deutsche Bot. Monatschr. 12: 35–42.

F. Procházka & M. Lepší

***Polystichum lonchitis* (L.) Roth**

C2

67. Českomoravská vrchovina, 6957b, Matějovec (distr. Jindřichův Hradec): již několik let roste jediný trs v kamenné zídce ve stráni nad rybníčkem v obci, 2002 not L. Vaněčková (foto).
- 88e. Trojmezenská hornatina, 7249d, Nová Pec (distr. Český Krumlov): ve zdivu rozvalin chalupy ca 0,9 km SV od vrcholu Smřiny, ca 1225 m n. m., 48° 44' 36" N, 13° 55' 36" E, 10 exemplářů společně s *Asplenium viride*, leg. K. Boublík & J. Douda, 8. 11. 2003 (herb. Boublík).

Nový druh pro Trojmezenskou hornatinu, dnes na Šumavě známý už jen ze sousedící Svatotomášské hornatiny, kde byl objeven J. Majerem až v roce 1997 (cf. Procházka & Kovářiková 1999), a v jediném exempláři ze Šumavských plání, kde ho až v roce 2000 zjistil J. Vondrák (Procházka & Štech 2002). Zaniklé a mylně udávané lokality z jiných oblastí tohoto rozlehlého pohoří shrnují a podrobněji komentují Procházka s Kovářikovou (Procházka & Kovářiková 1999: 54–55).

Procházka F. & Kovářiková J. (1999): Významnější nové nálezy v květeně české Šumavy a nejvyšších poloh Předšumaví. – Erica 8: 23–74, 8 map.

F. Procházka

Potamogeton perfoliatus* L.*C2**

- 11a. Všetatské Polabí, 5753d, Záryby (distr. Mělník): část Martinov, přibřežní část toku řeky Labe, v blízkosti opuštěného lomu na JV okraji obce, 166 m n. m., 50° 12' 13" N, 14° 38' 34" E, leg. J. Hummel, 5. 7. 2002 (PRC) [rev. J. Rydlo].

Výskyt není náhodný, rdest prorostlý se ojediněle vyskytuje na celém úseku Labe mezi Neratovicemi a Brandýsem nad Labem.

J. Hummel

Prunus fruticosa* Pallas*C1 (cf. Procházka 2001: 17)**

- 31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6344d, Hradec (distr. Plzeň): říční terasa na levém břehu Radbuzy asi 300 m Z od ústí Hořiny, polykormon na ploše asi 100 m², 2001 not. O. Bušek.
- 71c. Dražanské podhůří, 6568a, Prostějov-Domamyslice (distr. Prostějov): dva menší polykormony v křovinatém okraji hájku JZ od obce, 49° 27' 22" N, 17° 03' 19" E, 6. 8. 2003 not. D. Cigánek.

Pseudorchis albida* (L.) A. Löve & D. Löve*C2**

- 37c. Volyňské Předšumaví, 6949a, Trhonín (distr. Prachatice): jediný kvetoucí exemplář v borovém lesíku s bohatým výskytem *Platanthera bifolia* (okolo 50 kvetoucích exemplářů), asi 800 m V od statku „U Hanzlů“ (V od Trhonína), ca 820 m n. m., 15. 6. 2002 not. D. Pübal; 16. 6. 2002 not. D. Pübal & F. Procházka.

Uvedená lokalita je jedinou vůbec kdy zjištěnou ve Volyňském Předšumaví a představuje výškové minimum výskytu v celé ČR.

85. Krušné hory, 5542d, bývalá obec Ryžovna (distr. Karlovy Vary): trávník v lůmku na severní straně hřebenu v PR Ryžovna, 1020 m n. m., ca 20 exemplářů, leg. O. Bušek, 2001 (SOKO).

Pulmonaria mollis* Hornem.*C3**

- 21a. Hanácká pahorkatina, 6671a, Pacetluky (distr. Kroměříž): pastviny s inklinací k vegetaci sv. *Bromion erecti* při jihovýchodním okraji Kosteleckého lesa, spolu s *Galium verum*, *Silene nutans*, *Lembotropis nigricans*, *Chamaecytisus supinus*, *Dianthus armeria*, *Lychnis viscaria*, *Sanguisorba minor*, 300 m n. m., 26. 6. 1986 not. M. Sedláčková.
- 76a. Moravská brána vlastní, 6473c, Hustopeče nad Bečvou (distr. Přerov): okraj luhu na pravém břehu Bečvy 0,2 km SZ od silničního mostu (do obce Nemetice), 260 m n. m., leg. M. Sedláčková, 24. 8. 1995 (NJM).
- 76a. Moravská brána vlastní, 6570b, Kozlovice (distr. Přerov): louka mezi tokem řeky Bečvy a jejím bezejmenným levostranným přítokem 0,65 km S od středu obce, 210 m n. m., 3 trsy, 49° 28' 09" N, 17° 29' 24" E, leg. P. Lustyk, 2. 5. 2002 (BRNM).
- 76a. Moravská brána vlastní, 6571a, Sušice (distr. Přerov): fragmenty pastvin sv. *Bromion erecti* V od obce, 290 m n. m., 11. 10. 1996 not. M. Sedláčková.
- 76a. Moravská brána vlastní, 6571b, Bezuchov (distr. Přerov): pastviny sv. *Bromion erecti* nad hřištěm při V okraji obce, 11. 10. 1996 not. M. Sedláčková.
- 76a. Moravská brána vlastní, 6572a, Horní Těšice (distr. Přerov): louky v PP Těšice, 354 m n. m.; svahové pastviny sv. *Bromion erecti* SV od PP Těšice, 350 m n. m.; východní svahy pahorku Strážné (399 m), zarůstající trávníky sv. *Bromion erecti*, ca 380 m n. m., 11. 7. 1996 not. M. Sedláčková.
- 76a. Moravská brána vlastní, 6572b, Kelč (distr. Vsetín): mezofilní louky sv. *Arrhenatherion* při východním okraji opuštěného lomu J od obce Zámrsky, ca 300 m Z od silnice Kelč – Zámrsky, 370 m n. m., leg. M. Sedláčková, 28. 6. 1996 (NJM).

- 76a. Moravská brána vlastní, 6672a, Brusné (distr. Kroměříž): mezofilní louky sv. *Arrhenatherion* při východním úpatí lesa Dudovka 0,5 km V od obce, 380 m n. m., leg. M. Sedláčková, 20. 5. 1998 (NJM).
- 76a. Moravská brána vlastní, 6672a, Rusava (distr. Kroměříž): pastviny sv. *Bromion erecti* SV od kostela v obci podél modře značené turistické cesty, ca 450 m n. m., 20. 5. 1998 not. M. Sedláčková.
78. Bílé Karpaty lesní, 6972d, Záhorovice (distr. Uherské Hradiště): opuštěná vlhká louka u potoka 2 km S od obce, hojně, 250 m n. m., duben 2001 not. J. Němec.
78. Bílé Karpaty lesní, 6973a, Hostětín (distr. Uherské Hradiště): ovsíková louka s inklinací k vegetaci sv. *Bromion erecti* 0,5 km V od návsi, roztroušeně, 420 m n. m., květen 2002 not. M. Havlová.
78. Bílé Karpaty lesní, 6874c, Návojná (distr. Zlín): louky J od železniční zastávky, 410 m n. m., leg. M. Sedláčková, 15. 5. 1984 (NJM).
78. Bílé Karpaty lesní, 6974a, Bylnice (distr. Zlín): pastviny na severovýchodních svazích vrchu Pláňava (597,8), pod lesem ca 0,5 km J od CHÚ Lázy, 500 m n. m., 12. 5. 1999 not. M. Sedláčková.
78. Bílé Karpaty lesní, 7073a, Žitková (distr. Uherské Hradiště): PR Hutě 2,3 km SV od návsi, vegetace sv. *Bromion erecti*, roztroušeně, 500 m n. m., duben 2003 not. J. Němec.
79. Vizovické vrchy, 6874d, Valašské Klobouky (distr. Zlín): meze podél železniční trati směr Horní Lideč, ca 1 km SV od železniční stanice, ca 430 m n. m., 12. 5. 1999 not. M. Sedláčková.
79. Vizovické vrchy, 6972b, Rudimov (distr. Zlín): ovsíková louka v nivě potoka 0,5 km JZ od návsi, roztroušeně, 350 m n. m., červen 2002 not. J. Němec.
79. Vizovické vrchy, 6972b, Kladná-Žilín (distr. Zlín): 0,8 km J od návsi, nekosená ovsíková louka s inklinací k vegetaci sv. *Bromion erecti* v podrostu extenzivního sadu, roztroušeně, 340 m n. m., červenec 2003 not. J. Němec.
82. Javorníky, 6774d, Lidečko (distr. Vsetín): meze vpravo podél železniční trati směr Lužná, ca 1 km J od ústí Pulčinského potoka do řeky Senice, 480 m n. m., 12. 5. 1999 not. M. Sedláčková.

Z výše zmíněných fytochorionů není plicník měkký v Květeně ČR uveden (cf. Křísa in Slavík 2000: 199–200). Z Hanácké pahorkatiny (21a), Moravské brány (76) a Bílých Karpat lesních (78) však přitom existuje řada starších literárních údajů [Jankovice, Prusinovice, Tučapy (Gogela 1902); Loukov (Gogela 1903, Zavřel 1961); Turovice (Zavřel 1939); Bystřice pod Hostýnem, Býškovice, Horní Újezd, Libosváry, Oprostovice, Všechnovice (Zavřel 1961); Dolní Těšice, Nemetice, Pacetluky, Paršovice, Roštětní, Stará Ves, Zámrsky (Pospíšil 1964); Bylnice, Návojná, Rudimov, Záhorovice, Žitková (Staněk et al. 1996)], z nichž některé pravděpodobně odpovídají lokalitám výše uvedeným.

V případě lokalit od Hustopečí nad Bečvou, Kozlovic a Záhorovic se navíc jedná o ekologicky pozoruhodné výskyty, neboť druh byl zatím uváděn především ze světlých suchých lesů řádu *Quercetalia pubescenti-petraeae*, popř. výslunných strání a lesních plášťů (Křísa l. c.). Výskyt na vlhké louce byl zaznamenán již dříve v Moravském podhůří Vysočiny (68) západně od Moravských Budějovic a jihovýchodně od Jaroměřic nad Rokýtnou (Šmarda 1996), zůstal však nepovšimnut.

Gogela F. (1902): Z květeny moravských Karpat severovýchodních. – Věstn. Kl. Přírod. Prostějov 4 (1901): 107–112.

Gogela F. (1903): Z květeny pahorkatiny podkarpatské na východní Moravě. – Věstn. Kl. Přírod. Prostějov 5 (1902): 65–112.

Pospíšil V. (1964): Die Mährische Pforte, eine Pflanzengeografische Studie. – Acta Mus. Moraviae, sci. natur., 49: 103–190.

- Šmarda P. (1996): Botanická studie vybraných oblastí Moravskobudějovicka s dokumentací. – Ms. [Práce SOČ; depon. in: Gymn. Mor. Budějovice]
- Zavřel H. (1939): Kamenice u Turovic – stanoviště přesličky luční. – Příroda 32: 60–63.
- Zavřel H. (1961): Příspěvek ke květeně okolí Dřevohostic a Všechnovic (okres Holešov). – Preslia 33: 69–78.

P. Lustyk

***Pulmonaria rubra* Schott**

41. Střední Povltavi, 6051d, Všenory (distr. Praha): zplanělý v několika roztroušených malých skupinách nebo jednotlivě podél břehů Všenorského potoka v lesním údolí jižně nad obcí v úseku ca 2 km dlouhém, 260–310 m n. m., leg. J. Rydlo & J. Hadinec, 3. 5. 2001 (ROZ); leg. J. & V. Hadincovi, 4. 5. 2002 (PRC).

Pulmonaria rubra je endemitem horských poloh východních a jižních Karpat a Balkánského poloostrova (Albánie, Srbsko, Bulharsko), velmi vzácně se pěstuje v kultuře jako okrasná jarní trvalka a zřejmě jen výjimečně zplaňuje ve volné přírodě. Ze sousedních zemí je tento plicník jako lokálně zplanělý uveden např. z Německa (cf. Haeupler & Muer 2000: 400 – zde je otištěna i velmi dobrá barevná fotografie). Plicník červený je na první pohled velice nápadný svými zářivě červenými květy, které zůstávají až do odkvětu stále červené, na rozdíl od všech našich domácích druhů, u nichž postupně barva koruny přechází z červené do fialovomodré.

Výskyt na výše uvedené lokalitě v údolí Všenorského potoka v brdských Hřebenech je prvním zaznamenaným případem zplanění v České republice. Souvisí bezesporu s bývalým Stivínovým zahradnictvím (pozdější Stanice alpiek ČSAV v Černolicích a ještě později Pokusná a aklimatizační zahrada Botanického ústavu ČSAV), které leží výše v horní části údolí pod osadou Varadov. Podle vyjádření V. Větvičky, který byl od roku 1975 vedoucím této zahrady, plicník červený dovezl do kultury zahradník M. Vostřák z rumunských Karpat někdy v druhé polovině 60. let 20. století (ve vydaném seznamu rostlin nabízených v roce 1941 firmou Karel Stivín k prodeji si můžeme skutečně ověřit, že tento druh tu tehdy ještě pěstován nebyl). Oploceným areálem dnes již neexistujícího zahradnictví protéká potok a plicník tu dodnes roste v bohatých skupinách podél jeho břehů. Splavování po toku níže nic nebrání. Největší vliv na jeho rozšíření mimo zahradnictví mohla mít pravděpodobně velká povodeň v roce 1972 a opakovaně v roce 1977, kdy se Všenorský potok vylil z koryta a způsobil v okolí velké škody. Podobný takový případ úspěšného „popovodňového“ invazního rozšíření *Mimulus guttatus* právě v tomto údolí popsala před časem D. Blažková (Blažková 1999). Kejklička byla v minulosti pěstována ve Stivínově zahradě a při povodni v roce 1981 (ale pravděpodobně opakovaně již předtím) byly rostliny ze zahrady rozplaveny po celém údolí potoka a následně i podél Berounky. Kromě dvou uvedených splavených druhů nalézáme v údolí potoka ještě celou řadu dalších alochtonních druhů, které mají původ ve Stivínově zahradnictví nebo případně v chatových zahrádkách podél potoka, např. *Galanthus nivalis*, *Galeobdolon argentatum*, *Geranium phaeum*, *Matteuccia struthiopteris*, *Narcissus* sp., *Omphalodes verna*, *Pulmonaria* cf. *saccharata*, *Teukia speciosa*. Zplanělý plicník červený zde našel J. Rydlo a upozornil na jeho výskyt, již dříve však o něm věděl V. Větvička (in verb.). Plicník v údolí potoka roste

v nejružnějších cenozách, ve zbytcích lužního jasanovo-olšového lesa (viz připojený fyto-cenologický snímek), v degradované dubohabřině, v břehových porostech i v kulturní smrčtině. Nezdá se, že by stromové patro bylo rozhodující pro jeho úspěšné uchycení, všechna naleziště jsou v každém případě na dně údolí v dosahu potoka.

Všenory: niva Všenorského potoka pod silnicí asi 300 m JV od jižního okraje obce, plocha 100 m², zapsal J. Rydlo 3. 5. 2001.

E₃ (30 %): *Alnus glutinosa* 3, *A. incana* +, *Fraxinus excelsior* +,

E₂ (5 %): *Sambucus nigra* 1, *Salix caprea* +, *Swida sanguinea* +, *Acer platanoides* +, *Fraxinus excelsior* +,

E₁ (100 %): *Ficaria bulbifera* 4, *Aegopodium podagraria* 3, *Veronica sublobata* 2, *Galium aparine* 1, *Lamium maculatum* 1, *Pulmonaria rubra* 1, *Symphytum tuberosum* 1, *Adoxa moschatellina* +, *Alliaria petiolata* +, *Allium ursinum* +, *Anemone nemorosa* +, *Anthriscus sylvestris* +, *Asarum europaeum* +, *Cardamine impatiens* +, *Chrysosplenium alternifolium* +, *Cirsium oleraceum* +, *Corydalis cava* +, *Galanthus nivalis* +, *Galeobdolon luteum* +, *Geum urbanum* +, *Lapsana communis* +, *Lathraea squamaria* +, *Mercurialis perennis* +, *Ranunculus lanuginosus* +, *Reynoutria japonica* +, *Rubus idaeus* +, *Stachys sylvatica* +, *Stellaria holostea* +, *S. nemorum* +, *Urtica dioica* +, *Athyrium filix-femina* +, *Caltha palustris* s.l. +, *Chaerophyllum temulum* +, *Equisetum arvense* +, *Maianthemum bifolium* +, *Narcissus* sp. +, *Ranunculus auricomus* agg. +.

Nejniže po toku byl plicník nalezen v lužním lese nedaleko od jižního okraje Všenor. Dále se přirozené břehové porosty již nevyskytují, poněvadž koryto potoka je upraveno kamenou navigací a není tu možnost uchycení podél břehů. Až k ústí do Berounky pak pokračuje souvislá zástavba Všenor. Nelze však úplně vyloučit po mnoha povodňových vlnách na Berounce a Vltavě během posledních let, že by mohl být plicník červený časem nalezen někde při březích těchto řek, podobně jako se to stalo v případě kejklírky. Tento popsáný případ úspěšného a relativně rychlého zplanění cizího druhu původně pěstovaného v botanické zahradě umístěné ve volné přírodě, není zdaleka jediným. Obdobný, přímo ukázkový případ z poslední doby popsal např. F. Procházka ve vzpomínkové práci věnované J. Šourkovi, kde popisuje osud Šourkovy botanické zahrady v Obřím dole v Krkonoších (Procházka 2002). S rostlinami devětsilů, které si J. Šourek dovezl z volné přírody, zavlekl do své zahrady v Čechách nerostoucí zárazu *Orobancha flava*, která se časem dostala i do okolních domácích devětsilových porostů při Úpě; v současné době již můžeme pozorovat její spontánní šíření podél břehů Úpy mnoho kilometrů odtud (cf. Zázvorka 1999). Tyto případy ukazují, jak je důležité evidovat i druhy pěstované v botanických zahradách a současně i jejich geografickou provenienci.

Blažková D. (1999): Kejklírka skvrnitá (*Mimulus guttatus* DC.) na Všenorském potoce a v údolí Berounky. – Muz. a Současnost, ser. natur., 13: 63–66.

Haeupler H. & Muer T. (2000): Bildatlas der Farn- und Blütenpflanzen Deutschlands. – Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart, 760 p.

Procházka F. (2002): K životním osudům Josefa Šourka (1891–1968) a k jeho krkonošské botanické zahradě (ke 110. výročí narození). – Opera Corcont. 39: 187–198.

Stivín K. (1941): Seznam rostlin horských, lesních, stepních i zahradních do skalek i zahrad. – Černolice, 94 p.

Zázvorka J. (1999): Zárazu rusá (*Orobancha flava*) v Krkonoších. – Opera Corcontica 36: 215–218.

J. Hadinec & J. Rydlo

Pyrola chlorantha* Sw.*C1**

67. Českomoravská vrchovina, 6563d Drahonín (distr. Žďár nad Sázavou): bor na hadci v horní části východně exponovaného svahu, 1,6 km J od kaple v obci, 440 m n. m., desítky růžic, spolu s *Antennaria dioica*, 10. 9. 2002 not. F. Lysák (Lysák 2003c).
67. Českomoravská vrchovina, 6663d Katov (distr. Žďár nad Sázavou): rozlehlý kulturní bor „Smetánky“, 1 km SV od kaple v obci, 480–492 m n. m., několik menších polykormonů, spolu s *Antennaria dioica* a *Pyrola minor*, 25. 7. 2002 not. F. Lysák; mladý kulturní bor na ostrohu v zaklesnutém meandru potoka Halda Z od železnice, 1,2 km SZ od kaple v obci, ca 450 m n. m., jen asi 10 růžic, spolu s *Antennaria dioica*, 15. 8. 2002 not. F. Lysák (Lysák 2003c).
67. Českomoravská vrchovina, 6563d/6663b Skryje (distr. Žďár nad Sázavou): kulturní bor v JV svahu, 0,7 km S od kostelíka, ca 400 m n. m., několik polykormonů, spolu s *Antennaria dioica*, *Chimaphila umbellata* a *Juniperus communis*, 17. 4. 2002 not F. Lysák (Lysák 2003c).
67. Českomoravská vrchovina, 6662c Rohy (distr. Třebíč): smrko-borový les sousedící s kulturním bořem na V svahu v lese „Zadní Sýkovi“, 1,4 km VSV od kaple v obci (0,4 km V od kóty 504 – Rohovec), 470 m n. m., deset růžic, z toho jedna kvetoucí, spolu s *Antennaria dioica*, leg. F. Lysák červen 2001 (MJ) (Lysák 2003c).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6663b/6664a Horní Loučky (distr. Žďár nad Sázavou): rozlehlé bory s dubem v trati „Žďáry“ a „V občině“ (nad osadou Vrbka, okolo kóty 446), ca 1,5–2 km SZ od obce, 350–450 m n. m., roztroušeně, v JV části často, spolu s *Antennaria dioica* a *Chimaphila umbellata*, 22. 4. 2002 not. F. Lysák (Lysák 2003c).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6663b Tišnovská Nová Ves (distr. Žďár nad Sázavou): kulturní bor u cesty na hřebenu (nad osadou Boudy), 1,3 km VJV od kaple v obci, 410 m n. m., 20 růžic, spolu s *Antennaria dioica*, 3. 8. 2002 not. F. Lysák (Lysák 2003c).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6663b Říkonín (distr. Žďár nad Sázavou): kulturní bor J od silnice k Ostrovu, 1,1 km ZSZ od budovy železniční stanice, 420 m n. m., dva polykormony, spolu s *Antennaria dioica*, *Chimaphila umbellata* a *Juniperus communis*, 18. 4. 2002 not. F. Lysák; mladý kulturní bor v trati „Vrchy“, 0,3 km V od budovy železniční stanice, ca 380 m n. m., několik menších polykormonů, spolu s *Antennaria dioica* a *Pyrola minor*, 31. 7. 2002 not. F. Lysák; starý kulturní bor v okraji lesního celku, 1 km ZJZ od kapličky v obci, 420 m n. m., jeden polykormon, spolu s *Antennaria dioica* a *Chimaphila umbellata*, 31. 7. 2002 not. F. Lysák, ve třech různých porostech kulturního boru na levém břehu Libochovky (a pod silnicí) mezi osadou Kutiny a mlýnem pod obcí, ca 0,6–1 km JZ–JJZ od kaple v obci, 350–400 m n. m., vždy jen malé polykormony, všude s *Antennaria dioica*, 14. 8. 2002 not. F. Lysák (Lysák 2003c).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6663b Kuřimská Nová Ves (distr. Žďár nad Sázavou): rozlehlý kulturní bor nad hranou svahu („Červenice“), 1,2 km SSV od hřbitova v obci, 420 m n. m., několik polykormonů, spolu s *Antennaria dioica* a *Chimaphila umbellata*, 14. 8. 2002 not. F. Lysák (Lysák 2003c).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6663d/6664c Kuřimské Jestřábí (distr. Žďár nad Sázavou): bor se smrkem a jedlí ve východně exponovaném svahu údolí, 0,8–1,5 km VJV od kaple v obci, 350–390 m n. m., na několika místech spolu s *Antennaria dioica*, *Platanthera bifolia* a *Pyrola minor*, leg. F. Lysák, 26. 7. 2002 (herb. F. Lysák) (Lysák 2003c).

Pyrola media* Sw.*C1**

- 37h. Prachatické Předšumaví, 6949c, Vojslavice (distr. Prachatic): na okraji boru 950 m Z od kaple v osadě 2 kvetoucí exempláře, 815 m n. m., 3. 7. 2003 not. D. Půbal.
91. Žďárské vrchy, 6361a, Hluboká u Krušemburku (distr. Havlíčkův Brod): borový les na pravém břehu potoka ca 0,4 km pod hrází rybníka Doubravník (1,2 km JZ od obce), 600 m n. m., několik set růžic, leg. F. Lysák, 29. 8. 2001 (MJ) (Lysák 2003c).

Nový druh pro fytochorion 91. Žďárské vrchy (cf. Křisa in Hejný & Slavík 1990: 512), kde je to nyní jediná v současné době známá lokalita.

***Pyrola rotundifolia* L.**

C2

88d. Boubínsko-stožecká hornatina, 6949c, Včelná pod Boubínem (distr. Prachovice): nad cestou na začátku průseku elektrického vedení pod náletem břízy 1300 m V od kaple v osadě, asi 900 m J od soutoku Cikánského a Šumavského potoka, 100 m SZ od hájovny „U Maroušků“, 780 m n. m., leg. D. Půbal, 13. 7. 2003 (herb. Půbal) [rev. F. Procházka].

88d. Boubínsko-stožecká hornatina, 6949c, Včelná pod Boubínem (distr. Prachovice): při levém okraji cesty vedoucí k Boubínské oboře, 1000 m JV od kaple v osadě a 370 m V od samoty „Důra“, 865 m n. m., leg. D. Půbal, 13. 7. 2003 (herb. Půbal) [rev. F. Procházka].

***Radiola linoides* Roth**

C1

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6345b, Lhota (distr. Plzeň-jih): bývalá pískovna u silnice do Nové Vsi 1,1 km ZJZ od křižovatky silnic v obci, leg. J. Nesvadbová & J. Sofron, 3. 7. 2003 (PL).

***Ranunculus arvensis* L.**

C3

66. Hornosázavská pahorkatina, 6157d, Zbýšov (distr. Kutná Hora): okraj pole při silnici na SV okraji obce Damírov, 410 m n. m., 49° 48' 49" N, 15° 19' 32" E, leg. L. Čech, 19. 5. 1998 (MJ).

Z fyt. okresu Hornosázavská pahorkatina není tento ohrožený archeofyt obilných polí dosud uváděn (Křisa in Hejný & Slavík 1988: 436–438). V roce 1997 byl druh také nalezen nedaleko u Golčova Jeníkova během floristického kursu ve Světlé nad Sázavou, již ve fyt. okrese Kutnohorská pahorkatina (65). Na okraji pole u Damírova byla zaznamenána relativně početná populace *R. arvensis* spolu s některými významnějšími druhy třídy *Secalietea*, např. *Aphanes arvensis* a *Valerianella dentata*.

L. Čech

76a. Moravská brána vlastní, 6474c, Mořkov (distr. Nový Jičín): okraj pole při silnici od železniční nákladové zastávky Mořkov po západní okraj obce, 360 m n. m., leg. P. Lustyk, 6. 7. 1999 (BRNM).

76a. Moravská brána vlastní, 6474d, Veřovice (distr. Nový Jičín): pole na okraji obce J od kostela, 350 m n. m., leg. M. Sedláčková, 11. 7. 1994 (NJM).

76a. Moravská brána vlastní, 6475a, Frenštát pod Radhoštěm (distr. Nový Jičín): místní část Daremní, okraj pole podél silnice do Bordovic, 370 m n. m., leg. M. Sedláčková, 3. 7. 1985 (NJM).

84a. Beskydské podhůří, 6375a, Kateřinice (distr. Nový Jičín): okraj pole při úpatí pahorku Sovinec (kóta 354), ca 290 m n. m., leg. M. Sedláčková, 31. 7. 1985 (NJM).

Pryskyřník rolní nebyl dosud z Moravské brány vlastní ani z Beskydského podhůří uváděn (cf. Křisa in Hejný & Slavík 1988: 436–438).

***Rhinanthus major* L.**

17a. Dunajovické kopce, 7165a, Dolní Dunajovice (distr. Břeclav): severní část Jánské hory (kóta 280,5), poblíž vodárny, ca 3,3 km Z od kostela ve vsi, 270 m n. m., 1997 not. J. Danihelka, leg. J. Danihelka, 29. 5. 2002 (MMI).

91. Žďárské vrchy, 6361c, Vepřová (distr. Žďár nad Sázavou): okraj silnice mezi Vepřovským novým rybníkem a Nadvepřovským rybníkem, ca 1,5 km SV–VSV od obce, 605 m n. m., leg. M. Dančák, 15. 8. 2002 (OL).

Pravděpodobně se jedná o jediné známé výskyty druhu v uvedených fytochorionech, ve zpracování v Květeně ČR (Skála & Štech in Slavík 2000: 468–470) není přítomnost na Dunajovických kopcích a ve Žďárských vrších zachycena.

***Rumex stenophyllus* Ledeb.**

C1

1. Doupovská pahorkatina, 5745a, Mašťov (distr. Chomutov): PR Sedlec, obnažené dno u západního břehu vodní nádrže, 425 m n. m., leg. Č. Ondráček, 1998 (CHOM) [rev. K. Kubát].
- 2a. Žatecké Poohří, 5746a, Nové Třebčice (distr. Chomutov): na břehu rybníku na návsi, 285 m n. m., leg. Č. Ondráček, 2000 (CHOM) [rev. K. Kubát].

Nový druh pro uvedené fytochoriony. Z Doupovské pahorkatiny a Žateckého Poohří nebyl dosud šťovík úzkolistý uváděn (cf. Kubát in Hejný & Slavík 1990: 322).

Č. Ondráček

***Salvinia natans* (L.) All.**

C2

- 84a. Beskydské podhůří, 6375a, Trnávka (distr. Nový Jičín): rybník v obci u zámku, 245 m n. m., leg. M. Sedláčková, 31. 7. 1985 (NJM).

Nepukalka vzplývající nebyla dosud z Beskydského podhůří uváděna (cf. Křísa in Hejný & Slavík 1988: 284).

***Schoenoplectus tabernaemontani* (C. C. Gmelin) Palla**

C2

- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 7167a, Rakvice (distr. Břeclav): v několika trvale zamokřených sníženinách v komplexu slanomilných rákosin mezi regulovaným tokem Trkmanky a vodním kanálem ca 0,25 km JZ – 1,25 km JJZ od osady Trkmanský Dvůr, 165 m n. m., 3. 10. 2002 not. P. Lustyk; zamokřená sníženina v poli 2,05 km V od kostela v obci, V od regulovaného toku Trkmanky, 160 m n. m., 26. 10. 2002 not. P. Lustyk; zamokřená sníženina v poli mezi dálnicí a silnicí Břeclav – Hustopeče, ca 1,8 km V od kostela v obci, Z od regulovaného toku Trkmanky, roztroušeně v rozvolněných slanomilných rákosinách, 160 m n. m., 27. 10. 2002 not. P. Lustyk; zamokřená sníženina v poli mezi dálnicí a silnicí Břeclav – Hustopeče, ca 1,5 km V od kostela v obci, 160 m n. m., 27. 10. 2002 not. P. Lustyk.

***Scirpus radicans* Schkuhr**

C2

67. Českomoravská vrchovina (6859b): Stará Říše (distr. Jihlava): v litorálu západního břehu Prostředního rybníka asi 1 km SZ od kostela v obci, 570 m n. m., 49° 10' 59" N, 15° 35' 10" E, leg. L. Ekrť & E. Hofhanzlová, 29. 7. 2003 (MJ, Muzeum Nové Město n. Met., herb. L. Ekrť).

V bahnitém litorálu západní části Prostředního rybníka byl nalezen porost asi deseti vzrostlých a plodných jedinců (trsů) na ploše zhruba 5 × 4 m. Je možné, že se jedná pouze o jediný klon. V oblasti Českomoravské vysočiny je v současné době známo jen okolo pěti lokalit tohoto taxonu (L. Čech, in verb.).

L. Ekrť

Sclerochloa dura* (L.) P. B.*C2**

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6964a, Budkovice (distr. Brno): východní okraj obce, v travnatém pruhu mezi kolejemi polní cesty a podél jejích okrajů, 270 m n. m., 11. 5. 2000 not. V. Horáková.
- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 7164d, Nový Přerov (distr. Břeclav): rozcestí polních cest asi 1,3 km SZS od kostela ve vsi, 175 m n. m., leg. J. Danihelka, 2. 6. 2000 (MMI).
- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 7166a, Šakvice (distr. Břeclav): cesta na levém břehu Štinkovky u čerpací stanice pod hrází dolní zdrže vodního díla Nové Mlýny, 1,65 km JV od kostela ve vsi, 170 m n. m., 1. 7. 2002 not. J. Danihelka.
- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 7264b, Hrabětice (distr. Znojmo): Travní Dvůr, most přes řeku Dyji (při pravém břehu), 0,9 km JJV od konzervárny a také na polní cestě 0,2 km JV od tohoto mostu, 180 m n. m., leg. P. Lustyk, 18. 5. 1995 (BRNM).
- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 7264c, Hevlín (distr. Znojmo): sešlapávané místo na navigaci nad levým břehem řeky Dyje u silničního mostu do Laa an der Thaya, 180 m n. m., leg. P. Lustyk, 25. 5. 1999 (BRNM).
- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 7267b, Hrušky (distr. Břeclav): polní cesta od fotbalového hřiště k železniční trati, 0,8 km ZJZ od kostela v obci, 180 m n. m., leg. K. Šumberová, 6. 5. 2001 (BRNU).
- 18b. Dolnomoravský úval, 7169a, Rohatec (distr. Hodonín): polní cesta k řece Moravě 1,1 km JV od železniční stanice Rohatec-kolonie, 165 m n. m., několik desítek rostlin, 9. 5. 1999 not. J. W. Jongepier.
19. Bílé Karpaty stepní, 7169b, Radějov (distr. Hodonín): 1,7 km SZ od kostela, rozsáhlé porosty na polní cestě pod vrchem Žerotín, 240 m n. m., leg. Z. Otýpková, květen 1998 (BRNU); leg. J. W. Jongepier, 1. 7. 1998 (OLM).
19. Bílé Karpaty stepní, 7070b, Blatnice pod Svatým Antonínkem (distr. Hodonín): na jihozápadním svahu pod kaplí Sv. Antonínka, na cestičce přes louku, 340 m n. m., ca 20 rostlin, leg. I. & J. W. Jongepierovi, 11. 5. 2002 (herb. Jongepierovi).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 7167a, Velké Bílovice (distr. Břeclav): cesta ve vinohradu na jižním úpatí vrchu Zimarky (262,2 m), 200 m J od vrcholu, 220 m n. m., porost na ploše ca 5 m², leg. P. Lustyk, 11. 5. 2000 (BRNM).

Na jižní a jihovýchodní Moravě se tužanka objevuje často na uježděných polních cestách. Pro svoji krátkou vegetační dobu (v červnu dozraje a trs se zcela rozpadne) však uniká pozornosti.

Scutellaria hastifolia* L.*C2**

1. Doupovská pahorkatina, 5645a, Kadaň (distr. Chomutov): podmáčená lada na okraji polního úhoru nad pravým břehem Pruněvovského potoka ca 0,6 km ZJZ od Strážistě (kóta 402,3), 295 m n. m., leg. Č. Ondráček, 1997 (CHOM).

První údaj o výskytu šišáku hrálolistého ve fytochorionu Doupovská pahorkatina (cf. Chrtěk in Slavík 2000: 574).

***Senecio germanicus* Wallr.**

- 37a. Horní Pootaví, 6847c, Kašperské Hory (distr. Klatovy): v údolí Losenice asi 2 km J od města, 29. 6. 2002 not. F. Schuhwerk & F. Procházka.
- 88g. Hornovltavská kotlina, 7149a, Černý Kříž (distr. Prachatice): niva Studené Vltavy nad železničním mostem, rašelinné louky v délce asi 1,5 km, ca 730 m n. m., roztroušeně ve více skupinách spolu se *S. ovatus* i *S. hercynicus*, velmi typické rostliny, srpen 2001 not. V. Grulich.

V květeně Šumavy je okruh *Senecio nemorensis* agg. zastoupen především dvěma druhy, a sice *S. hercynicus* Herborg (ve vyšších polohách) a *S. ovatus* (P. Gaertn., B. Mey. & Scherb.) Willd. (spíše v níže položených územích), přičemž nejčastěji zastoupenou rostlinou celé Šumavy je kříženec obou jmenovaných druhů *S. × decipiens* Herborg. Jen na okraj české Šumavy proniká Horním Pootavím také druh *S. germanicus* Wallr., který zde poprvé našel mezi Turnerovou chatou a Čeňkovou Pilou J. Sofron v roce 1970 (PL; det. V. Mutina). V otavském údolí jižně od Sušice je doložen (A. Pyšek, 1973, PL; det. V. Mutina) i kříženec *Senecio × futakii* Hodálová (*S. germanicus* × *S. ovatus*). Druh *Senecio germanicus* byl překvapivě zjištěn i v území vlastní Šumavy, a sice v Hornovltavském luhu, takže zejména v okrajových partiích pohoří lze očekávat i další nálezy.

F. Procházka

***Senecio subalpinus* Koch**

C2

88b. Šumavské pláně, 7046b, Březník (distr. Klatovy): dosti hojně na prameništích v odumřelé smrčíně na SZ svahu Blatného vrchu, ca 1220 m n. m., 27. 7. 2002 not. I. Bufková & F. Procházka.

***Sideritis montana* L.**

C1

17a. Dunajovické kopce, 7165a, Brod nad Dyjí (distr. Břeclav): 1,39 km JJV od kostela v obci, 130 m SSZ od kóty Dunajovický kopec (257,7), svahová nátrž v rudérálních porostech as. *Dauco-Picridetum*, aspoň 200 exemplářů, 48° 51' 59" N, 16° 33' 00" E, 252 m n. m., leg. P. Šmarda, 17. 7. 2002 (BRNU).

17a. Dunajovické kopce, 7165c, Břeží (distr. Břeclav): svah terásky dávno opuštěného vinohradu na jižním svahu severní poloviny Liščího kopce, 2 km S od kostela, 29. 5. 2002 not. J. Danihelka.

20b. Hustopečská pahorkatina, 7067c, Němčičky (distr. Břeclav): stráň Jesličky 2 km SV od kostela v obci, leg. J. Danihelka, 8. 6. 1995 (MMI); opuštěné pole v PR Nosperek 1,1 km SV od východního okraje obce, 280 m n. m., leg. M. Chytrý, 28. 7. 1996 (BRNU).

S výjimkou uvedených lokalit, Liščího vrchu u Sedlce (cf. Danihelka et al. 1995: 88), úpatí Svatého kopečku u Mikulova (J. Danihelka, ined.), okraje Pouzdřanské stepi (Hrouda in Slavík 2000: 579) a Hádů u Brna (Tichý 2000: 102) nám žádné další lokality hojníku na jižní Moravě nejsou známy.

Danihelka et al. (1995): O rozšíření některých cévnatých rostlin na nejjižnější Moravě. – Zpr. Čes. Bot. Společ., suppl. 1995/1: 29–102.

Tichý L. (2000): Současný stav vápencové stepi na jižních svazích Hádů u Brna. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 35: 99–104.

J. Danihelka

***Silene gallica* L.**

C1

67. Českomoravská vrchovina, 6562c, Cyrilov (distr. Žďár nad Sázavou): nad domem č.p. 6, 0,1 km SSZ od zvoničky v obci, 626 m n. m., dvě rostliny, leg. F. Lysák, 25. 9. 2000 (MJ).

V létě roku 2000 jsem k mému velkému údivu za naším domem našel mně do té doby neznámou rostlinu, jejíž část jsem posléze sebral a určil jako *Silene gallica*. Po důkladném rozboru

situace jsem dospěl k názoru, že na stanoviště se musela dostat s výsevem semene jetele plazi-
vého (cv. „Jura“), kterým jsem na jaře osel část plochy po provedených terénních úpravách. Ze
tří míst, kde jsem „čistě“ semeno rozházel, rostla *S. gallica* na dvou, vždy po jedné rostlině.
Větší z nalezených rostlin byla časnější, polštářovitého růstu podobně jako *Polygonum arena-*
strum se kterým rostla na pastvou koz a sešlapem narušovaném místě. Tato rostlina, na rozdíl
od druhé, bohatě plodila a ještě v březnu r. 2001 byly postranní lodyhy částečně zelené, ovšem
od kořene již odumřelé. V roce 2001 i 2002 jsem očekával, že se někde v blízkém okolí druh
opět objeví, avšak přestože zde vhodné biotopy nechybí, již se mi ho nepodařilo nalézt.

Tvarem a velikostí (a snad i hmotností) jsou semena *S. gallica* natolik podobná seme-
nům *Trifolium repens*, že je od sebe zcela neseparují ani moderní zařízení na čištění osiv.
Tradiční způsob šíření tedy, byť možná v omezené míře, trvá. Současné rozšíření druhu
v ČR není přesně známo, ale druh je u nás pravděpodobně na pokraji vyhynutí (cf. Šourko-
vá in Hejny & Slavík 1990: 160–180). V samotném fytochorionu Českomoravská vrcho-
vina (67) byla dosud silenka francouzská nalezena jen jednou (l. c.).

Rozhodně by stálo za pokus vysledovat výrobce osiva v ČR a provést průzkum pro-
dukčních ploch. V posledních letech ale dochází ke snižování produkce osiva, neboť pře-
vládá import ze zahraničí.

F. Lysák

***Silene noctiflora* L.**

C4a

37k. Křemžské hadce, 7151b, Křemže (distr. Český Krumlov): okraj pole 0,8 km JJZ od katolického koste-
la, 510 m n. m., leg. M. Lepší, 22. 9. 2001 (CB).

37k. Křemžské hadce, 7152a, Plešovice (distr. Český Krumlov): v kolejkách vlečky lomu, 470 m n. m., leg.
M. Lepší, 14. 7. 2001 (CB).

Tento ustupující polní plevel nebyl dosud z území Křemžských hadců udáván, ač byl jeho
výskyt znám ze sousedních fytochorionů, např. z Českokrumlovského Předšumaví nebo
Budějovické pánve (cf. Chán 1999).

M. Lepší

***Smyrniium perfoliatum* L.**

11a. Všetatské Polabí, 5853a, Sluhy (distr. Praha): niva Mratinského potoka, ruderalizovaný kraj listnaté-
ho lesa, asi 1 km JV od kostela, 196 m n. m., 50° 11' 09" N, 14° 33' 09" E, asi 20 jedinců na ploše 15 m²,
leg. J. Hummel, 16. 6. 2002 (PRC).

52. Ralsko-bezděžská tabule, 5454d, Bělá pod Bezdězem (distr. Mladá Boleslav): na prudkém svahu pod
zdí zámku v Zámeckém parku ve městě, desítky kvetoucích rostlin, leg. J. Hadinec, 20. 5. 1979 (PRC);
jednotlivé rostliny při cestě v Zámeckém parku, 2000 not. J. & V. Hadincovi.

V Květeně ČR (Křisa in Slavík 1997: 310) není z této části Čech uveden žádný údaj o vý-
skytu tromínu prorostlého. Z této lokality jej uvádí zřejmě poprvé V. Petříček a J. Kolbek
ve své práci o květeně údolí říčky Bělé (Petříček & Kolbek 1984: 66), jejich údaj však ne-
byl využit. Evidentně se v tomto případě jedná o zbytek kultury z bývalé botanické zahra-

dy zřízené E. Purkyněm po roce 1860 při lesnické škole v Bělé pod Bezdězem. Ta byla umístěna ve valdštejnském zámku ve městě (na zdejší bývalou botanickou zahradu upomíná dosud v Zámeckém parku více druhů, které se zde vyskytují, např. *Ornithogalum nutans*, *Parietaria officinalis*, *Allium ursinum*, *Arum* sp.). V roce 1978 se zde nacházela poměrně bohatá populace vitálních rostlin tromínu v křovinách v jilmovém hajnímu porostu, v 80. letech všechny staré jilmy v důsledku zasažení grafíózou uschly a v rámci snah místních ochranářů o asanaci parku byl poté svah zalesněn sazenicemi dřevin, většinou borovic. Téměř všechny vysazené dřeviny postupně našťestí podlehly náletovým dřevinám (především jilmu a klenu), které se zde spontánně po odstranění suchých jilmů objevily. V současné době se v Zámeckém parku tromín objevuje spíše jen ojediněle v okrajích cesty vedoucí parkem.

Petříček V. & Kolbek J. (1984): Floristická studie povodí říčky Bělé ve středním Pojizeří. – Bohem. Centr. 13: 21–81.

J. Hadinec

Stachys germanica L.

C1

19. Bílé Karpaty stepní, 7171a, Velká nad Veličkou (distr. Hodonín): NPR Zahrady pod Hájem, od keřů vyčištěná plocha 0,7 km SV od kostela, 340 m n. m., jeden trs, leg. I. Jongepierová, 16. 7. 2002 (OLM).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 7066b, Kurdějov (distr. Břeclav): okraj pole na svahu východní expozice mezi doubravami, 235 m SV od kostela v obci, 320 m n. m., 3 exempláře v travnatém lemu polička obklopeného lesem, 1995 not. I. Paukertová. V roce 2002 byl na lokalitě potvrzen výskyt populace čítající přes 100 jedinců, i když okolí bylo ruderalizováno lesní těžbou a polem ponechaným jako úhor. Dále byl druh ojediněle zjištěn i v lemech okolních lesních cest, které se charakterem blíží vegetaci sv. *Geranium sanguinei* (*Dictamnus albus*, *Peucedanum cervaria*, *Lithospermum purpurocaeruleum*).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6464c, Koroužné (distr. Žďár nad Sázavou): NPP Švařec, suchá pastvina na svahu nad hornickou kaplí, ca 450 m VSV od návsi v obci Švařec, 400 m n. m., 49° 31' 24" N, 16° 21' 05" E, leg. L. Čech, 10. 7. 2002 (herb. Čech, Chotěboř).

Pozoruhodný nález na dobře prozkoumané významné lokalitě NPP Švařec (cf. Krausová 1985, Čech et al. 2002) posunuje znalosti o recentním rozšíření tohoto mizejícího xerothermního druhu údolím Svatky až na samé hranice fyt. okresu Moravské podhůří Vysočiny (68) s Českomoravskou vrchovinou (67). Tuto hranici směrem do fyt. okresu 67 překračuje pouze historický údaj o výskytu při ústí Tresného potoka do Svatky na severním okraji obce Koroužné (Šmarda 1943). Dále byl *S. germanica* nalezen v první polovině 20. století mezi Ujčovem a Dolním Čepím (Šmarda 1928, 1943). Nejbližší recentní lokalitou po proudu Svatky je nyní zřejmě Nedvědice pod Pernštejnem (Štrymplevová & Bureš 1995). Odtud pak směrem do termofytika navazují další historické i recentní lokality, obvykle na vápnitých substrátech (cf. Šmarda 1963).

Na stráni nad kaplí v NPP Švařec byl nalezen jediný, dosti rozvětvený fertilní exemplář v rozvolněné xerothermní vegetaci blízké sv. *Bromion erecti*. Rostlina vyrostla na okraji bývalého průhonu, používaného v době intenzivní pastvy ovcí na lokalitě (do konce

80. let 20. století). Vzhledem k charakteru výskytu byla pořízena pouze velmi redukovaná herbářová položka.

Čech L., Šumpich J., Zabloudil V. & al. (2002): Jihlavsko. – In: Mackovčín P. & Sedláček M. [eds], Chráněná území ČR, svazek VII. AOPK ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 528 p.

Krausová I. (1985): Inventarizační průzkum CHPV Švařec, k. ú. Koroužné, okr. Žďár nad Sázavou. – Ms. [Depon. in: AOPK ČR, středisko Havlíčkův Brod]

Šmarda J. (1928): Flora vápencových ostrůvků u Nedvědice a Ujčova na západní Moravě. – Věda Přír. 25: 27.
Šmarda J. (1943): Soupis přírodních památek okresu novoměstského. – Ms. [Depon. in: Kat. Bot. PfF UK, Praha]

Šmarda J. (1963): Rozšíření xerothermních rostlin na Moravě a ve Slezsku. – Geograf. ústav ČSAV, Brno, 170 p. + 225 kart.

Štrymplevská K. & Bureš P. (1995): Květena povodí Svratky mezi Ujčovem a Nedvědicí. – Vlastiv. Sborn. Vysočiny, sect. natur., 12: 29–53.

L. Čech

77b. Litenčické vrchy, 6868b, Nové Hvězdlice (distr. Vyškov): při polní cestě na kraji lesa 800 m VSV od obce, 3 rostliny, 375 m n. m., 49° 11' 43" N, 17° 06' 03" E, leg. D. Cigánek, 19. 6. 2003 (herb. Cigánek).

***Stellaria palustris* Hoffm.**

C3

70. Moravský kras, 6666a, Ostrov u Macochy (distr. Blansko): mokřad ve středu obce, v nivě potoka Lopač, 0,45 km VSV od kostela, 470 m n. m., 49° 22' 57" N, 16° 46' 12" E, leg. P. Lustyk, 31. 5. 2002 (BRNM).

Ptačinec bahenní nebyl dosud z fyt. okresu Moravský kras uváděn (cf. Dvořáková in Hejný & Slavík 1990: 133–134).

***Stemmacantha carthamoides* (Willd.) M. Dittrich** [Candollea 39 (1): 46, 1984]

Syn.: *Leuzea carthamoides* (Willd.) DC., *Rhaponticum carthamoides* (Willd.) Iljin

11b. Poděbradské Polabí, 5957a, Velký Osek (distr. Kolín): přežívající jednotlivé rostliny na opuštěném poli u JZ okraje obce, pozůstatek po pěstování, 2003 not. J. Rydlo (rev. V. Řehořek).

Poprvé byl kvetoucí porost uvedeného druhu, pěstovaný na tomto poli, zaznamenán v roce 1991, zhruba před 5 lety bylo od pěstování upuštěno a od té doby zde jednotlivé rostliny stále přežívají.

13a. Rožďalovická tabule, 5755b, Vlkava (distr. Mladá Boleslav): při silnici do obce Loučeň, v příkopu nedaleko pole s označením „Mara“, kde byla tato rostlina pěstována, konec srpna 1991 not. O. Polák.

Tento nový adventivní druh naší květeny (ergasiofygofyt, resp. ergasiolipofyt) pochází z hor jižní Sibiře (Altaje, západního a východního Sajanu), východního Kazachstánu a severního Mongolska, odkud dosahuje až k Bajkalu (Hlava & Valíček 1989). Je to vytrvalá bylina z čeledi *Compositae* (*Cardueae* – *Centaureinae*), popsána původně pod jménem *Cnicus carthamoides* Willd. Nejnověji (Dittrich 1984) je tento druh řazen do rodu *Stemmacantha* Cass. (syn. *Rhaponticum* Hill) zahrnujícího 20 druhů rozšířených v Evropě, Asii, severní Africe

a v Austrálii (zde jen 1 druh, cf. Soskov 1963). V Dittrichově studii jsou rozebrány důvody, pro něž nelze akceptovat rodové jméno *Rhaponticum*, nahrazené zde rodovým jménem *Stemmacantha*, které Holub (1973) použil jen v hodnotě podrodu pro jediný druh široce chápéného rodu *Leuzea* DC. Z tohoto příbuzného rodu, zastoupeného 3 druhy v Mediteránu (Soskov 1963, Mabberley 1997), je nejznámější *Leuzea conifera* (L.) DC. s „šiškovitým“ úbořem na krátkém stonku uprostřed růžice listů, pěstovaná někdy pro okrasu.

Stemmacantha carthamoides je vytrvalá bylina s tmavohnědým dřevnatým sympodiálně větveným horizontálním oddenkem pryskyřičného pachu. 50–180 cm vysoké lodyhy a hluboce peřenoklané listy přízemní růžice i přisedlé peřenolaločné lodyžní listy jsou slabě pavučinatě chlupaté. Zákrov homogamních úborů má průměr 4–5 cm, jeho listeny jsou z obou stran chlupaté a mají prodloužené, dolů ohnuté přívěsky. Květy jsou světle fialové, nažky jsou opatřeny dvouřadým, ca 1,5 cm dlouhým krémově zbarveným chmýřem, jehož paprsky jsou krátce přití. Plod je elipsoidní hnědá žebnatá nažka 6–8 mm dlouhá a 3–4 mm široká.

S pěstováním této rostliny se u nás začalo v 80. letech 20. století, kdy vzrostl zájem o tonizující rostliny. Ve své domovině patřila již dávno mezi rostliny využívané domorodým obyvatelstvem pro svoje psychostimulační a adaptogenní účinky. Lidové využití vycházelo z poznatku, že jeleni maralové vyhrabávají a požírají oddenky (odtud lidový název „maralí kořen“ = maralij koreň), z čehož se usuzovalo na účinek stimulující pohlavní aktivitu samců. Pro extrakci účinných látek se používají oddenky vyorávané koncem třetího roku po výsevu. Úbory poskytnutý pastvu včelám, nadzemní části jsou kvalitní pícninou, i když při zkrmování senné mouchy z nati klesaly hmotnostní přírůstky samců laboratorních krys (Šelepová 1991).

Účinnými látkami jsou fytoekdysony (ekdysteroidy), které jsou bioanalogy hmyzího svlékacího hormonu (Sláma 1991). Podle Macholána (Macholán 2003) jde o inokosteron a ekdysteron, které v extraktu (tinktuře nebo odvaru) působí příznivě na centrální nervovou soustavu bez nežádoucích vedlejších účinků.

- Dittrich M. (1984): Neukombinationen in der Gattung *Stemmacantha* Cass. (Compositae) mit Bemerkungen zur Typisierung einiger ihrer Arten. – *Candollea* 39: 45–49.
- Hlava B. & Valíček P. (1989): Rostlinné harmonizátory. – Vys. Škola Zeměděl., Praha.
- Holub J. (1973): Contribution to the taxonomy and nomenclature of *Leuzea* DC. and *Rhaponticum* auct. – *Folia Geobot. Phytotax.* 8: 377–395.
- Mabberley D. J. (1997): *The Plant-Book*, Ed. 2. – Cambridge Univ. Press, Cambridge.
- Macholán L. (2003): Sekundární metabolity. Ed. 2. – Masarykova univerzita, Brno, 150 p.
- Sláma K. (1991): Hmyzí hormony v rostlinách. – In: Valíček P. [ed.], Pěstování tonizujících rostlin a jejich využití k zlepšení životních funkcí člověka a hospodářských zvířat. Sborník vědecké konference 11.–12. 9. 1991, Vysoká škola zemědělská, Praha, p. 78–84.
- Soskov J. D. (1963): *Rod 1611. Rapontikum – Rhaponticum* Adans. – In: Bobrov J. G. & Čerepanov S. K. [eds], *Flora SSSR*, 28: 308–322, Izdat. Akad. Nauk SSSR, Moskva & Leningrad.
- Šelepová E. (1991): *Leuzea carthamoides* Willd. – botanická charakteristika a vliv diét s různým obsahem jej senné mouchy na vybrané morfologické ukazovatele při krysách. – In: Valíček P. [ed.], Pěstování tonizujících rostlin a jejich využití k zlepšení životních funkcí člověka a hospodářských zvířat, Sborn. vědecké konference 11.–12. 9. 1991, VŠZ, Praha, p. 43–49.

V. Řehořek

Symphytum bohemicum* F. W. Schmidt*C2**

11b. Poděbradské Polabí, 5958c, Zábोří nad Labem (distr. Kutná Hora): nivní louky mezi okrajem lesa a levým břehem starého koryta Doubravy, ca 1,4 km JZ od železniční stanice v obci, 201 m n. m., 50° 01' 17" N, 15° 20' 11" E, leg. L. Čech, 4. 7. 2000 (herb. Čech, Chotěboř).

Ve velmi dobře zachovalém fragmentu střídavě vlhkých luk z okruhu sv. *Molinion*, na sušších místech přecházejících k druhotně pestrým mezofilním loukám sv. *Arrhenatherion*, byla mimo relativně početné populace *S. bohemicum* nalezena řada dalších významných a charakteristických druhů: *Cnidium dubium*, *Pseudolysimachion maritimum*, *Carex praecox*, *Galium boreale*, *Betonica officinalis*, *Senecio jacobaea* aj. Nález doplňuje znalosti o flóře relativně zachovalého komplexu mrtvých ramen, nivních luk a tvrdého luhu v okolí původního ústí Doubravy na levém břehu Labe (cf. Rydlo 1988), kde byla v roce 2002 po více než dvacetiletém váhání zřízena PR Na hornické. Další existence ohrožených lučních biotopů je ovšem přímo závislá na odpovídajícím extenzivním hospodaření.

Rydlo J. (1988): Zpráva o floristických exkurzích do území východně od Kolína. – Muz. Součas., ser. natur., 2: 39–54.

L. Čech

Thelypteris palustris* Schott*C3**

67. Českomoravská vrchovina, 6763d, Zálesná Zhoř (distr. Brno): tzv. Plockova louka, niva pravostranného přítoku potoka Bílá voda 1 km J od středu obce, mokrá louka, 430 m n. m., leg. P. Lustyk, 29. 7. 1999 (BRNM).

Na Brněnsku se tento zvláště chráněný druh vyskytuje jen velmi vzácně, např. ještě na mokřích loukách 1,5 km JZ od Moravských Knínic (Saul 1985).

Tzv. Plockova louka představuje ploché dno poměrně krátkého a úzkého údolí s olšinou (as. *Carici elongatae-Alnetum*) v jeho závěru (západní okraj) a vysokobylinnou tužebníkovou nivou (podsv. *Filipendulenion*) ve spodní (východní) části. Výskyt kapradiníku bažinného ve střední části lokality má expanzivní charakter, druh zde vytváří velmi hustý porost na ploše ca 15 arů v celé šířce údolíčka. Směrem k jeho závěru se rozvolňuje a přechází v mírně zrašeliněnou zarůstající louku se skupinkami *Salix cinerea* a *Alnus glutinosa*. Zde se pak vyskytují i další významné druhy jako *Epipactis palustris* (asi 6 kvetoucích exemplářů), *Dactylorhiza majalis*, *Eriophorum angustifolium*, *Parnassia palustris* a *Valeriana dioica*.

Zálesná Zhoř, niva pravostranného přítoku Bílé vody 1 km J od středu obce, 430 m n. m., 16 m², 29. 7. 1999, P. Lustyk.

E₁ (100 %): *Thelypteris palustris* 5, *Equisetum palustre* 2, *Angelica sylvestris* 1, *Chaerophyllum hirsutum* 1, *Lysimachia vulgaris* 1, *Scirpus sylvaticus* 1, *Crepis paludosa* +, *Filipendula ulmaria* +, *Knautia drymeia* +, *Lysimachia nummularia* +, *Vicia sepium* +, *Galium uliginosum* +,

E₀ (15 %): neanalyzováno.

Saul J. (1985): Floristické poměry mokřích a vlhkých luk u Moravských Knínic severozápadně Brna. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 20: 150–152.

P. Lustyk

- 76a. Moravská brána vlastní, 6473c, Choryně (distr. Vsetín): PR Choryňský mokřad, rákosina při JZ okraji (pod hrází) Velkého Choryňského rybníka, ca 1,5 km Z od obce Lešná, 275 m n. m., 49° 31' 08" N, 17° 54' 18" E, 6. 6. 1997 not. M. Dančák; leg. P. Lustyk, 9. 9. 1998 (BRNM); leg. M. Dančák, 14. 6. 2002 (OL).
81. Hostýnské vrchy, 6673b, Ratiboř (distr. Vsetín): lesní prameniště na svazích vrchu Kyčera ca 1,5 km J od obce, 525 m n. m., leg. B. Trávníček, Z. Hradílek & M. Dančák, 28. 5. 1996 (OL); leg. M. Dančák, 4. 7. 1996 (OL).
83. Ostravská pánev, 6275a, Polanka nad Odrou (distr. Ostrava): mokřadní tůň podél železniční trati, J od zastávky Polanka nad Odrou, 220 m n. m., leg. M. Sedláčková, 23. 6. 1993 (NJM).

Kapradiník bažinný nebyl dosud z těchto fytochorionů uváděn (cf. Smejkal in Hejný & Slavík 1988: 240–241).

***Thesium dollineri* Murb.**

C1

19. Bílé Karpaty stepní, 7070b, Blatnice pod Svatým Antonínkem (distr. Hodonín): Sv. Antoníněk, louka za kaplí u silnice, 345 m n. m., jedna malá rostlina, leg. I. & J. W. Jongepierovi, 11. 5. 2002 (herb. Jongepierovi) [det. V. Grulich].

Tato lněnka nebyla v Bílých Karpatech S. Staňkem (Staňek et al. 1996) nalezena. Je znám údaj o výskytu u Nivnice (Bílé Karpaty stepní), kde byla nalezena ve 40. letech 20. století a kde se nyní asi už nevyskytuje (Grulich in Slavík 1997: 467). V červeném seznamu CHKO Bílé a Biele Karpaty (Jongepierová & Grulich in Kuča et al. 1992: 124) byla proto zařazena mezi vyhynulé druhy. Lokalita u Blatnice se nachází mimo CHKO.

Kuča P., Majský J., Kopeček F. & Jongepierová I. [eds] (1992): Chráněná krajinná oblast Biele/Bílé Karpaty. – Ekológia, Bratislava, 380 p.

J. W. Jongepier

***Thymelaea passerina* (L.) Cosson & Germ.**

C2

- 77b. Litenčické vrchy, 6868b, Chvalkovice (distr. Vyškov): SSV od obce na svahu Hradiska, vzácně na okraji pole u lesa, 486 m n. m., 49° 11' 58" N, 17° 07' 10" E, leg. D. Cigánek, 19. 6. 2003 (herb. Cigánek).

***Torilis arvensis* (Hudson) Link**

C1

- 17a. Dunajovické kopce, 7165a, Brod nad Dyjí (distr. Břeclav): 1,39 km JJV od kostela v obci, 130 m SSZ od kóty Dunajovický kopec (257,7), svahová nátrž v ruderálních porostech as. *Dauco-Picridetum*, místy, 48° 51' 59" N, 16° 33' 00" E, 252 m n. m., leg. P. Šmarda, 17. 7. 2002 (BRNU) [det. P. Šmarda & J. Danihelka].

***Tribulus terrestris* L.**

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno: ul. Veselá (v části pod Interhotelem): nedlážděný plácek v chodníku okolo poklopů potrubí, 215 m n. m., leg. F. Lysák, 7. 9. 2001 (MJ), 12. 7. 2002 & 20. 8. 2003 (asi 30 exemplářů) not. F. Lysák.

Jediný zástupce čeledi *Zygophyllaceae* (kacibovité) uváděný v Květeně ČR (Hrouda in Slavík 1997: 178) jako vzácně a přechodně zavlekaný v Praze.

Nově objevená lokalita v Brně představuje první doložený déletrvající výskyt v ČR, i když i pozorování z Prahy ho jako pravděpodobný připouští (Jeslík 1974). Stanoviště je v pravdě speciální a představuje nevydlážděný travnatý plácek v chodníku okolo poklopů kanalizace (či teplovodního potrubí?). Vegetace je formována intenzivním sešlapem, vydatným hnojením psími výkaly, extrémním vysycháním v létě a teplotou povrchu půdy v zimě nad bodem mrazu. Kotvičník na stanovišti výborně prosperuje a r. 2003 zde byl pozorován již třetí sezónu v řadě za sebou. Přitom rostliny evidentně vymrzají a přežívají jen semena, kterých populace produkuje značné množství. Největší z rostlin mají poléhavé větve paprscitě rozložené, dosahující délky až 1,5 m a pokrývají plochu okolo 1 m². Ale jsou tu i rostliny miniaturní, vzpřímené a sotva 15 cm vysoké.

Fytocenologický snímek byl pořízen ve fenologickém optimu kotvičníku, ale pravděpodobně jím nebyly zachyceny některé jarní druhy společenstva.

Brno, Veselá ul., 6 × 5 m (celá plocha nedlážděného plácku v chodníku), 20. 8. 2003, F. Lysák.

E₁ (60%): *Amaranthus retroflexus* 2, *Hordeum murinum* 2, *Polygonum arenastrum* 2, *Portulaca oleracea* 2, *Tribulus terrestris* 2, *Chenopodium pumilio* 1, *Agropyron repens* +, *Convolvulus arvensis* +, *Lepidium rudemale* +, *Malva neglecta* +, *Eragrostis minor* r, *Taraxacum* sect. *Ruderalia* r.

Jeslík R. (1974): *Tribulus terrestris* L. subsp. *orientalis* (Kern.) Dost. v Čechách. – Zpr. Čs. Bot. Společ. 9: 28.

F. Lysák

***Trifolium striatum* L.**

C1

10b. Pražská kotlina, 5852d, Praha-Vysočany: svah nad železniční tratí 200–300 m Z od železniční stanice Praha-Vysočany, ca 210 m n. m., 50° 06' 45" N, 14° 29' 50" E, 2001 et 2002 not. F. Krahulec.

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6344d, Lisov (distr. Plzeň): opuštěná pískovna J od obce, 400 m n. m., roztroušeně, červen 2001 not. O. Bušek.

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6345c, Líšina (distr. Plzeň): trávníky na pahorku na jihovýchodním okraji obce, 360 m n. m., hojně, 2001 not. O. Bušek (foto).

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6245b, Radčice (distr. Plzeň-město): v suchém krátkostébelném lemu liniového pláště křovin asi 1,3 km SV od obce při západním okraji silničky k Chotíkovu (po místní název U Kyjova), 370 m n. m., 27. 6. 2003 not. J. Nesvadbová & J. Sofron (Nesvadbová & Sofron 2003a).

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6445d, Červené Poříčí (distr. Klatovy): na jižním okraji lesnatého vrchu Stramchyně, 420 m n. m., 20 až 30 exemplářů, leg. L. Pivoňková, 16. 6. 2002 (PL) (Pivoňková 2003).

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246d, Letkov (distr. Plzeň-jih): mezi novostavbami vilek v katastru obce, 2003 not. V. Štěpán (Štěpán in Nesvadbová & Sofron 2003a).

Nesvadbová J. & Sofron J. (2003a): Poznámka o výskytu *Trifolium striatum* L. v Plzni a nejbližším okolí. – Calluna 8/1: 4–5.

35c. Příbramské Podbrdsko, 6149d, Rejkovice (distr. Příbram): suchý neobhospodařovaný trávník nad zářezem cesty 500 m Z od železniční zastávky v obci, 363 m n. m., 49° 48' 34" N, 13° 57' 57" E (JTSK), leg. P. Karlík, 28. 6. 1999 (PRC). Fytocenologický snímek č. 587240 in TURBO(VEG).

Triglochin palustris* L.*C2**

67. Českomoravská vrchovina (6858d): Myslůvka (distr. Jihlava): rašeliniště nad malým rybníkem, asi 750 m JV od středu obce, 480 m n. m., nalezeno v rámci exkurze jihočeské pobočky ČBS 2002, leg. E. Hofhanzlová & K. Dvořáčková, 26. 6. 2003 (MJ).

Populace se nachází ostrůvkovitě v centrální části vyklenuté rašelinné čocky nevelkého rozsahu navazující na litorál rybníka. Lokalita je dlouhodobě neobhospodařovaná, i přesto je stav její centrální části uspokojivý, což pravděpodobně souvisí s velmi silnými vývěry podzemních vod. Dříve relativně hojný druh se dnes v oblasti Českomoravské vrchoviny vyskytuje roztroušeně až vzácně. Recentně je známo okolo třiceti lokalit (L. Čech, in verb.).

E. Hofhanzlová

Typha laxmannii* Lepechin*C1**

- 35a. Holoubkovské Podbrdsko / 87. Brdy, 6248a, Strašice (distr. Rokycany): Vojenský újezd Jince; spoře zarostlá vyschlá louže na mechanicky silně narušované ploše ve střední části vojenské střelnice Na bahnech, Z od silničky z bývalé obce Padrt do Strašic, ca 2 km J–JJZ od obce, ca 555 m n. m.; jediná plodná rostlina v řídkém porostu *Typha shuttleworthii* na ploše ca 2 × 3 m; 49° 42' 33" N, 13° 44' 48" E (S-42); leg. et det. J. Hadinec & R. Hlaváček, 7. 9. 2003 (PRC).

Kromě moravských lokalit (cf. Hadinec et al. 2002, Kubát et al. 2002) byl tento neofytní druh v Čechách doposud nalezen zatím pouze u Vrchlabí (Kubát 1989). Jedná se tudíž teprve o druhou lokalitu orobince sítinovitého v Čechách a zároveň pravděpodobně o výskyt v nejvyšší dosud známé nadmořské výšce v ČR na kontaktu mezofytika a oreofytika. Občasně zamokřené antropogenní stanoviště na uvedené lokalitě (silně disturbovaná plocha vojenské střelnice) odpovídá velmi dobře údajům v literatuře o druhotném charakteru jeho nalezišť, kterými bývají opuštěné zaplavené pískovny, kamenolomy a nejrůznější další zaplavované terénní deprese. Rychlost šíření orobince sítinovitého ve střední Evropě je pravděpodobně díky snadnému anemochornímu šíření poměrně velká (Slovensko 1966, Morava 1970, Čechy 1987, Sasko 1996, Polsko 2002). K současnému „skokovému“ šíření však může zřejmě přispívat i jeho pěstování jako okrasné rostliny u zahradních jezírek a také rozšíření používání dekorativních „doutníků“ orobinců do suchých kytic. Společný výskyt s dalším vzácným druhem orobince (viz komentář k *Typha shuttleworthii*) na uvedené lokalitě naznačuje stejné možnosti vysvětlení i pro event. šíření u tohoto druhu.

Kubát K. (1989): Další lokality *Typha laxmannii* v ČR. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 24: 47–48.

J. Hadinec & R. Hlaváček

- 71c. Dražanské podhůří, 6666c, Křtiny (distr. Blansko): zatopené dno opuštěného kamenolomu (droby), 400 m n. m., 49° 18' 24" N, 16° 44' 31" E, 27. 5. 2002 not. P. Slavík; leg. P. Lustyk, 31. 5. 2002 (BRNM).
72. Zábřežsko-uničovský úval, 6267b, Moravičany (distr. Šumperk): PR Moravičanské jezero, mokřiny na západním okraji poloostrova mezi zatopenými pískovnami, vzácně, leg. V. Rybka, 1992 (herb. Rybka); 24. 10. 2002 not. D. Cigánek.
- 76a. Moravská brána vlastní, 6474b, Štramberk (distr. Nový Jičín): Botanická zahrada a arboretum Štramberk, 424 m n. m., 20. 9. 1999 not. P. Pavlík. První spontánní výskyt semenáčků orobince sítinovitého

- byl na lokalitě zaznamenán v roce 1999. V následujících letech (2000–2002) sem byly přemístěny desítky rostlin z dobývacího prostoru lomu Kotouč, kde se původně vyskytovaly rozsáhlé porosty na zvodnělé terase 7. etáže (cf. Hadinec et al. 2002: 103). Ty však byly odtěženy v současné době (prosinec 2002) se zde nacházejí pouze dvě menší populace, které v roce 2003 rovněž zaniknou.
- 76a. Moravská brána vlastní, 6474b, Štramberk (distr. Nový Jičín): dobývací prostor vápencového lomu Kotouč, zatopená terénní sníženina ve východní části bývalého břidlového lomu „Na Peklách“, leg. P. Pavlík, 3. 10. 2003 (herb. Pavlík); 15. 10. 2003 not. P. Lustyk & P. Pavlík. Na ploše 65 m² bylo napočítáno ca 460 kvetoucích jedinců, sterilních rostlin je odhadem čtyřnásobek. *T. laxmannii* zde roste poblíž přechodné skládky vápencového prachu z drtiče vápence. Dno mělčého jezírka (asi 300 m²) tvoří vrstva čistého vápenného prachu o mocnosti 25–40 cm. Vedle *T. laxmannii* zde roste také *T. angustifolia* a *T. latifolia*.
83. Ostravská pánev, 6177c, Karviná-Louky: Loucké rybníky, rekultivovaná plocha (na návozu hlušiny pokryté ornici) v různých zamokřených depresích za kostelem směrem k rybníkům, několik desítek exemplářů, 244 m n. m., leg. P. Pavlík 24. 9. 1999 (herb. Pavlík); opakovaně 2000–2002 not. P. Pavlík.
- 84a. Beskydské podhůří, 6375c, Rychaltice (distr. Frýdek-Místek): příkop vpravo u silnice č. E462 směr Frýdek-Místek, 100 m od 32,5 km, 305 m n. m., leg. P. Pavlík, 24. 8. 2003 (herb. Pavlík, FMM); 5. 9. 2003 not. P. Pavlík & K. Filipová; 1. 10. 2003 not. P. Pavlík & K. Kubát. Populace se vyskytuje v blízkosti rekonstruované křižovatky (stavební práce byly ukončeny v roce 1997), v příkopu tvořeném jílovitým návozem. Tento příkop je včetně porostu orobince pravidelně dvakrát ročně sekán. Na ploše 13 m² zde bylo napočítáno 96 kvetoucích rostlin, 8 jedinců bylo různě deformováno (dvojitě až trojitě palice), sterilních rostlin je zhruba 500–600. *T. laxmannii* je zcela dominantní, porost je na okrajích lemován *T. latifolia* a *T. angustifolia*.

Na všech doposud známých lokalitách severovýchodní Moravy a Slezska roste *T. laxmannii* pospolitě s dalšími dvěma druhy orobinců *T. latifolia* a *T. angustifolia*, tvoří však ostře ohraničené monocenózy. Na první pohled je orobinec sítinovitý od obou těchto druhů snadno rozlišitelný svojí subtilností, o třetinu až polovinu nižším vzrůstem sterilních jedinců a na podzim zlatožlutou barvou listů a lodyh. Výjimku tvoří některé mikropopulace na Louckých rybnících, kde se *T. laxmannii* a *T. angustifolia* vzájemně prolínají a dochází k jejich křížení, část jedinců vykazuje znaky obou rodičovských druhů.

Rozšíření jednotlivých druhů rodu *Typha* byla doposud věnována malá pozornost a je pravděpodobné, že v nejbližších letech budou v oblasti severovýchodní Moravy a Slezska nalezeny další lokality tohoto zajímavého neofyty.

P. Pavlík

***Typha shuttleworthii* Koch & Sond.**

A1 (→C1)

- 35a. Holoubkovské Podbrdsko / 87. Brdy, 6248a, Strašice (distr. Rokycany): vojenský újezd Jince; spoře zarostlá vyschlá louže na mechanicky silně narušované ploše ve střední části vojenské střelnice Na bahnech, Z od silničky z bývalé obce Padrt' do Strašic, ca 2 km J–JJZ od obce, ca 555 m n. m.; řídký mezernatý porost *Typha shuttleworthii* s přimíšeným *Typha laxmannii* na ploše ca 2 × 3 m; 49° 42' 33" N, 13° 44' 48" E (S-42); leg. et det. R. Hlaváček & J. Hadinec, 7. 9. 2003 (PRC).
- 35a. Holoubkovské Podbrdsko / 87. Brdy, 6248a, Strašice (distr. Rokycany): Vojenský újezd Jince; na mechanicky silně narušované ploše ve střední části vojenské střelnice Na bahnech, přibližně v prostoru mezi vrstevnicí 520 m a náspem podél silničky od bývalé obce Padrt' na Strašice, ca 2 km J–JJZ obce, ca 520–555 m n. m.; 3 mikrolokality: 1) při betonovém bunkru řídce v porostu *Calamagrostis epigeios*, plocha porostu ca 1 × 4 m, ca 550–555 m n. m., 49° 42' 32" N, 13° 44' 44" E (S-42), 2) podél Vlčího potoka v mírně zrašelinělé mokřince s *Carex echinata*, 2 plošky ca 1 × 1 a 2 × 2 m, ca 555 m n. m.,

- 3) dvoudílná kolonie (ca 10 m²) poblíž kamenité cesty západně Vlčího potoka, v úseku mezi vrstevnicemi 520 až 550 m n. m.; 7. 9. 2003, not. R. Hlaváček & J. Hadinec.
79. Zlínské vrchy / 82. Javorníky, 6774c, Lidečko (distr. Vsetín): železniční zastávka Lidečko 1 km SZ kóty Stráž (622,5), v zamokřeném příkopu mezi železničním náspem a přilehlou travnatou stráni (spolu s *Epilobium hirsutum*, *Eupatorium cannabinum*, *Mentha longifolia* a *Typha latifolia*), ca 460 m n. m.; bohatý porost na ploše ca 15 × 1 m; leg. & det. R. Hlaváček, 5. 7. 2003 (HOMP); leg. P. Lustyk, 16. 10. 2003 (BRNM).

Druh *Typha shuttleworthii* byl ještě donedávna považován za vyhynulý taxon květeny České republiky (cf. Holub & Procházka 2000). Roku 1998 byl překvapivě po mnoha desítkách let znovu nalezen na pobřeží vodní nádrže Obecnice v Brdech (Hlaváček 2001). V roce 2003 jsem orobinec stříbrošedý objevil na dalších dvou lokalitách, a to opět v Brdech a také na Moravě na rozhraní Javorníků a Zlínských vrchů. V obou případech se jedná o antropogenní či antropogenně výrazně ovlivněná stanoviště (příkop podél železničního náspu, silně narušená plocha vojenské střelnice). Recentní výskyty spadají do suprakolinního až submontánního vegetačního stupně a pohybují se v rozmezí ca 460 (Javorníky) až 555 (Brdy) m n. m. Spolu s historickým údajem od Radějova v Bílých Karpatech (Kubát et al. 2002) jsou tudíž z ČR známy čtyři lokality. Vezmeme-li v úvahu jejich izolovanost a poměrně značnou vzdálenost, všem orobincům vlastní schopnost snadného anemochorního přenosu semen na velké vzdálenosti (cf. Čvančara & Šourková 1973) a způsobilost osídlovat nejen přirozená, ale i antropogenní stanoviště, lze pro území ČR předpokládat větší počet lokalit orobince stříbrošedého. K této úvaze svádí i všeobecně známý fakt, že většina českých floristů věnuje vodním a mokřadním druhům rostlin jen malou pozornost. Protože je orobinec stříbrošedý podobný běžnému orobinci širokolistému, může s ním být i snadno zaměňován, obzvláště není-li jeho výskyt v území předpokládán.

Čvančara A. & Šourková M. (1973): Poznámky k rozšíření a variabilitě *Typha laxmannii* Lepech. v Československu. – Preslia 45: 265–275.

Hlaváček R. (2001): Jediný aktuální výskyt *Typha shuttleworthii* na území České republiky. – Erica 9: 187.
R. Hlaváček

***Vaccinium* × *intermedium* Ruthe (= *V. myrtillus* × *V. vitis-idaea*)**

67. Českomoravská vrchovina (6463d), Lesoňovice (distr. Žďár nad Sázavou): ca 0,9 km J od kaple v obci, 590 m n. m., kulturní bor se smrkem v mírném severním svahu, asi 40 prýtů, leg. F. Lysák, 15. 10. 2003, herb. Lysák (cf. Lysák 2003a).

Menší porost složený z několika desítek ramet se nachází v jednom z kulturních borů, které jsou hojně, byť nesouvisle rozšířeny v kopcích nad pravým břehem Svatky na rozhraní fytochorionů Českomoravská vrchovina (67) a Moravské podhůří Vysočiny (68), v pruhu mezi Dolními Loučkami u Tišnova přes Nedvědice ke Štěpánovu nad Svatkou. Tyto bory představují náhradní společenstvo na stanovištích někdejších acidofilních bučin. Jde o cenózy s vysokým stupněm ekologické stability, o čemž svědčí mj. i výskyt více ohrožených druhů naší květeny, např. *Chimaphila umbellata* (Tuláčková 1949, Lysák 2003c) nebo *Goodyera repens* (Jankovský 2001). Přímou na lokalitě rostou ze vzác-

nějších druhů *Antennaria dioica*, *Juniperus communis*, *Orthilia secunda*, *Pyrola minor* a *P. chlorantha*.

Křížence borůvky s brusinkou („borsinka“) patří v naší zemi k raritám, protože z celé ČR byl dosud uveden pouze dvakrát. Poprvé Dostálem (Dostál 1948–1950: 1124) z Císařského lesa, žel bez dokladu a ani přesnější údaje k tomuto obecnému údaji nejsou známy. Dosud jedinou doloženou lokalitu v ČR objevila tehdy ještě studentka gymnázia Jitka Andresová „mezi lomem u Kocbeře, Ferdinandovem a Choustníkovým Hradištěm; blíže k lomu, než k oběma uvedeným vesnicím“ (Andresová 1964). Doklady (leg. J. Andresová, det. F. Procházka) jsou uloženy v herbáři pardubického muzea (Procházka 1966).

Jako poněkud hojnější vyskytuje se *Vaccinium* $\times$ *intermedium* Ruthe [syn.: $\times$ *Rhodocinium intermedium* (Ruthe) Avrorin] v severnější Evropě, např. na Britských ostrovech (Stace 1997: 292) nebo ve Švédsku (Lindman 1926: 440), v severním Německu a Polsku (Hegi 1927: 1685; Čvančara in Hejný & Slavík 1990: 506). Nejjižnější výskyty pojednávaného hybridu se nacházejí v Bavorském lese v Německu (cf. Hegi 1927: l. c.) a u nás ve východních Čechách (v Podkrkonoší v lese Království nedaleko Kocbeře) a na shora uvedené nové lokalitě na Českomoravské vrchovině. Z jižněji položených území, tedy z Alp, jak švýcarských, tak německých a rakouských (cf. Hegi 1927: l. c.), ale i odjinud, kde rostou oba rodiče pohromadě, není znám žádný výskyt. Příčiny toho, proč v severnějších územích společného výskytu rodičovských taxonů ke křížení dochází, zatímco v jižnějších nikoliv, nejsou známy (cf. Procházka 1966: 63).

Soudě podle nalezených rostlin, je tento více méně intermediární kříženec snadno poznatelný. Nalezené rostliny se vyznačují následujícími znaky: stálezelené keříčky, habitem připomínající spíše borůvku; větve zelené, řidší, na rozdíl od borůvky méně hranaté a krátce řídce pyřité; krátce řapíkaté kožovité listy rozměrů 25–33 mm $\times$ 12–15 mm eliptické, s klínovitouází, špičaté, lysé, na rubu s vyniklou žilnatinou. Na okrajích mělce nepravidelně zubaté, s okrajem téměř nepodvinutým. Generativní orgány nebyly v době nálezu vyvinuté, uvádí se však (cf. Hegi 1927, Procházka 1966, Čvančara in Hejný & Slavík 1990), že kalich tvarem odpovídá brusince, koruna svou velikostí a tvarem spíše borůvce, má však zřetelněji ohnuté cípy korunní; nitky tyčinek jsou chlupaté, prašníky se dvěma přívěsky, barva plodů kolísá od červené přes fialovou do modročerné. Zdařilý obrázek (pérovku) uveřejnil nedávno Stace (1997: 290).

Andresová J. (1964): *Vaccinium intermedium* Ruthe ve východních Čechách. – Východočes. Bot. Zpravod., Pardubice, 1964/3: 4.

Dostál J. (1948–1950): Květena ČSR. – Praha.

Hegi G. (1927): *Illustrierte Flora von Mittel-Europa*. Vol. 5/3. – München.

Jankovský L. (2001): Smrkovník plazivý (*Goodyera repens*) ve Svratecké vrchovině. – *Roezliana* 30: 34–35.

Lindman C. A. M. (1926): *Svensk fanerogamflora*. – Stockholm, 644 p.

Lysák F. (2003a): Koroužné (J0166), závěrečná textová zpráva k mapování biotopů soustavy Natura 2000 a Smaragd. – Ms. [Depon. in: AOPK ČR, Praha]

Procházka F. (1966): Příspěvek ke květeně severovýchodních Čech I. – Pr. Muz. Hradec Králové, sci. natur., 7: 43–66.

Stace C. (1997): *New flora of the British isles*. Ed. 2. – Cambridge University Press, Cambridge.

Tuláčková E. (1949): Příspěvek k poznání květeny okolí Kovářové u Nedvědice nad Pernštýnem. – Ms. [Dipl. pr.; depon. in: Knih. Kat. Bot. PFF MU Brno]

F. Lysák & F. Procházka

***Valeriana simplicifolia* (Rchb.) Kabath**

C2

83. Ostravská pánev, 6176c, Ostrava-Michálkovice: údolí v lese Gurňák, J od kóty 258,5, 240 m n. m., leg. M. Sedláčková, 23. 6. 1987 (NJM); 9. 10. 2001 not. M. Sedláčková.
83. Ostravská pánev, 6175c, Markvartovice (distr. Opava): údolí s pramenem J od hájenky Julianka v západní části Černého lesa, JJZ od kóty 268,1, luh, ca 250 m n. m., leg. M. Sedláčková, 10. 4. 1990 (NJM).
83. Ostravská pánev, 6077c, Prstná (distr. Karviná): osada Kempy, údolí při státní hranici ca 0,3 km S od kóty 267,8, rozvolněná olšina s inklinací k as. *Carici remotae-Fraxinetum*, ca 245 m n. m., leg. M. Sedláčková, 21. 8. 1990 (NJM).
83. Ostravská pánev, 6176c, Petřvald (distr. Karviná): les Gurňák, luh v lesním údolí S od místa Zaryje, ca 0,3 km J od místní železniční trati, 240 m n. m., leg. M. Sedláčková, 25. 10. 2001 (NJM).

Výše uvedené lokality potvrzují současný výskyt kozlíku celolistého v Ostravské pánvi (83), ten byl v poslední době považován spíše za historický (cf. Holub & Kirschner in Slavík 1997: 518).

***Valerianella carinata* Loisel.**

C1

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6866a, Šlapanice (distr. Brno): severní okraj obce, okraj asfaltové cesty pod zahrádkářskou kolonií, 230 m n. m., leg. V. Horáková, 27. 4. 2000 (BRNU).

***Ventenata dubia* (Leers) Coss.**

C2

1. Doupovská pahorkatina, 5645a (distr. Chomutov): Vojenský újezd Hradiště, tankové cesty v blízkosti bývalé obce Zvoníčkov, 600 m n. m., dosti hojně, 2001 not. O. Bušek.
1. Doupovská pahorkatina, 5645c (distr. Karlovy Vary): Vojenský újezd Hradiště, tankové cesty v blízkosti bývalých obcí Jindřichov, Růžová a Ratiboř, 450–460 m n. m., dosti hojně, 2001 not. O. Bušek.
1. Doupovská pahorkatina, 5745a (distr. Karlovy Vary): Vojenský újezd Hradiště, tankové cesty v blízkosti zaniklých obcí Žďár a Trmová, 450 m n. m., dosti hojně, 2001 not. O. Bušek.
29. Doupovské vrchy, 5744a, Petrov, bývalá obec asi 3 km V od Velichova (distr. Karlovy Vary): droliny na okraji neužívané cesty asi 200 m od pravého břehu Petrovského potoka, 500 m n. m., dosti hojně, leg. O. Bušek, 2001 (SOKO).

***Veratrum nigrum* L.**

C1

8. Český kras, 6051a, Karlštejn (distr. Beroun): Karlštejnské polesí, suťový les pod vápencovým hřbitvem v masivu Velké hory, asi 1 km VJV od vrcholu Doutnáče (432,6), 420 m n. m., 49° 57' 13" N, 14° 10' 5" E, jedna sterilní rostlina, 15. 4. 2002 not. J. Hummel.

Kýchavice černá se na Karlštejnku vyskytuje na východním svahu Velké hory (ca 800 m od popisované nové lokality) v malé, ale dlouhodobě stabilní populaci čítající několik exemplářů. Podle pozorování pracovníků Správy CHKO Český kras rostliny z této populace v některých letech kvetou a přinášejí semena, okolo dospělých rostlin někdy bývají ve větším počtu pozorovány semenáčky (např. 15. 7. 1987 not. V. Ložek jun.). Kýchavice černá je na Velké hoře známa od poloviny 20. století (Dostál 1948–1950). Do té doby odtud podle mých znalostí nebyla nikdy zaznamenána ani při důkladných prů-

zkumech (zejména v pracích J. Kliky nebo v práci Dostál 1942). Všechny literární prameny se shodují v tom, že zde byla nepochybně vysazena (např. Dostál 1948–1950, Klauďisová 1988).

Podle analogie s jiným nepůvodním druhem rostoucím na Velké hoře, *Linum austriacum*, je možné spekulovat i o původu kýchavice černé na Velké hoře. Má se zato, že len rakouský tu byl vyset J. Velenovským, který jej v Čechách prvně zaznamenal v Českém středohoří (Dostál 1942, Martinovský 1960). Kýchavice černá byla na konci 19. a na začátku 20. století v Čechách známa pouze z jediné lokality, z Bílichovského údolí (např. Klika 1939). J. Velenovský si odtud kýchavici černou přesadil do své zahrádky, jak se o tom dozvídáme z mykologického pojednání o lanýžích, které J. Velenovský mimo jiné sám sbíral v říjnu 1925 „ve své zahradě v Mnichovicích, když kopal záhonek pro *Veratrum* z Bílichova...“ (Klika 1926). Domnívám se, že na Velkou horu mohl právě J. Velenovský přinést semena nebo sazenice pocházející z jeho záhonku. Přesnější stanovení doby, kdy se kýchavice vyskytla na Velké hoře, lze hledat v rukopisné práci F. Kopřivy (Kopřiva 1975): „Kýchavice černá roste na jediném místě na Velké hoře (SPR Karlštejn) u chodníčku při sestupu z otevřené lesostepi do muldy. Není zde původní, byla zde kdysi vysazena, zřejmě dávno, neboť tuto lokalitu pamatuji z dob botanické exkurze s prof. Kavinou (asi před 50 lety)“. Kopřivův časový údaj „před 50 lety“ přesně spadá do doby, kdy si J. Velenovský na zahrádce kopal záhonek pro kýchavici. Zjevně se však tento údaj neshoduje se skutečností, že ještě Dostál (1942) kýchavici černou na Velké hoře nezaznamenal. Pokládám za málo pravděpodobné, že by případný nález druhu *V. nigrum* na často navštěvované Velké hoře zůstal pro širší botanickou veřejnost déle utajen a nebyl publikován. Pravděpodobnější proto bude, že F. Kopřiva uvedl údaj dosti nepřesně a exkurze s K. Kavinou se účastnil někdy později, snad na konci 30. let nebo na začátku 40. let 20. století (K. Kavina, Velenovského žák, zemřel v roce 1948).

Dostál J. (1942): Seznam kapradňorostů a jevnosnubných rostoucích v rezervaci Velká hora. – Sborn. Čes. Akad. Techn. 16: 517–520, 560–580.

Klauďisová A. (1988): Kýchavice černá – *Veratrum nigrum* L. – Památ. Přír. 13: 3 (obálka).

Klika B. (1926): Dva nové české lanýže. – Mykologia 3: 66–70.

Klika J. (1939): O kýchavici černé, *Veratrum nigrum* L. – Krása našeho domova 31: 189–191.

Kopřiva F. (1975): Mapování rostlinných lokalit v SPR Karlštejn a Koda. – Ms., 26 p. + 2 map. [Depon. in: Správa CHKO Český kras, Karlštejn]

Martinovský J. (1960): Len rakouský v ČSSR. – Ochr. Přír. 15: 161–167.

P. Špryňar

Veronica opaca Fries

C1

19. Bílé Karpaty stepní, 7072a, Suchá Loz (distr. Uherské Hradiště): jednoletý úhor po bramborovém poli, na jaře ošetřen herbicidem, asi 1 km ZJZ od kostela, 48° 58' 02" N, 17° 42' 05" E, 294 m n. m., tři plodní jedinci, leg. K. Fajmon & M. Kozáková, 10. 9. 2003 (BRNU) [rev. L. Hroudá].

[4 × 4 m, 5. 10. 2003, M. Kozáková, E₁ (80%): *Echinochloa crus-galli* 3, *Amaranthus retroflexus* 2a, *Chenopodium polyspermum* 2a, *Symphytum officinale* 2a, *Convolvulus arvensis* 1, *Equisetum arvense* 1, *Galinsoga quadriradiata* 1, *Sonchus arvensis* 1, *Taraxacum* sect. *Ruderalia* 1, *Veronica persica* 1, *Setaria pumila* +, *Stachys palustris* +, *Anagallis arvensis* r, *Euphorbia helioscopia* r, *Erysimum cheiranthoides* r, *Veronica opaca* r.]

Podle Květeny ČR (Hrouda in Slavík 2000: 371–372) byl druh v českých zemích pozorován naposledy v roce 1989 u Tylova na Bruntálsku a byl tedy až dosud považován za nevěstný (cf. Hrouda in Kubát 2002: 551). Nález je tak po 14 letech prvním pro území ČR a vůbec prvním pro fytochorion, přičemž nejbližší naleziště uvedená v Květeně ČR jsou Javorník – Vrbovce (78. Bílé Karpaty lesní) z roku 1980 a Bzenec (18b. Dolnomoravský úval) z roku 1970. Věřím, že absenci nálezů tohoto rozrazilu v posledních letech lze přičíst kromě jeho vzácnosti také jeho nenápadnosti, k níž přispívá nevýrazná habituální odlišnost od dosti běžného rozrazilu lesklého. Na rozrazil matný může upozornit barva listů (u nalezených rostlin byly listy sytě zelené s náběhem do fialova, který mohl být způsoben pokročilou roční dobou, zatímco u rozrazilu lesklého bývají vybledle zelené), jejich velikost a zejména charakter jejich okraje. U nalezených rostlin a herbářových dokladů druhu *Veronica opaca* jsou listy poměrně větší, jen s mělce vroubkovaným okrajem, zatímco *Veronica polita* má listy většinou drobnější a jejich okraj bývá nápadně hluboce vroubkovaný až téměř laločnatý.

Další údaje o lokalitě nálezu budou v připravovaném článku pro Sborník přírodovědného klubu v Uherském Hradišti.

K. Fajmon

***Vulpia myuros* (L.) C. C. Gmelin**

C3

39. Třeboňská pánev, 7055b, Chlum u Třeboně (distr. Jindřichův Hradec): severozápadní pobřeží rybníka Hejtmán, leg. J. Douda, 10. 6. 2002 (herb. Douda).

Poděkování

Náš dík patří mnoha kolegům, kteří nám předali své floristické objevy k publikaci nebo nám poskytli cenné rady a konzultace. Děkujeme i všem autorům komentářů, těm kteří determinovali nebo revidovali obtížně určitelné taxony nebo pořídili dokladové fotografie či jinak s námi na přípravě těchto Additament spolupracovali.

Jsou to: Robert Albín (Ostrava), Jiří Bělohoubek (Ústí nad Labem), Ondřej Bílek (Průhonice), Karel Boublík (Průhonice), Jiří Brabec (Cheb), Siegfried Bräutigam (Görlitz, Německo), Ivana Buřková (Kašperské Hory), Oldřich Bušek (Karlovy Vary), David Cigánek (Vyškov), Jaroslav Čáp (Brno), Luděk Čech (Havlíčkův Brod), Luboš Čepa (Vysokov), Tomáš Černý (Průhonice), Karel Čížek (Klatovy), Martin Dančák (Olomouc), Jiří Danihelka (Mikulov), † Čestmír Deyl (Olomouc), Jan Douda (Tábor), Josef Duda (Opava), Karel Dundr (Lovosice), Kamila Dvořáková (Jihlava), Dan Dvořák (Brno), Libor Dvořák (Sušice), Libor Ekrt (České Budějovice), Karel Fajmon (Brno), Jiří Fajt (Olomouc), Daniela Fišerová (Praha), Sigurd E. Fröhner (Dresden, Německo), Vít Grulich (Brno), Věra Hadincová (Praha), Michal Hájek (Brno), Josef Harčarik (Vrchlabí), Petr Havlíček (Praha), Rudolf Hlaváček (Příbram), Ester Hofhanzlová (České Budějovice), Miroslav Honců (Česká Lípa), Viera Horáková (Brno), Karsten Horn (Uttenreut, Německo), Jaroslav Hrabec (Uherské Hradiště), Zbyněk Hradílek (Olomouc), Lubomír Hrouda (Praha), Jiří Hummel (Brandýs nad Labem), Václav Chán (Strakonice), Jindřich Chlapek (Jeseník), Petr Chytil (Rožnov pod Radhoštěm), Milan Chytrý (Brno), Jana Jersáková (České Budějovice), Ivana Jongepierová a Jan W. Jongepier (Veselí nad Moravou), Petr Karlík (Praha), Alexandra Klaudisová (Praha), Kateřina Kočí (Karlovice), Petr Koutecký (České Budějovice), Jitka Kovářiková (Vimperk), Markéta Kozáková (Brno), František

Krahulec (Průhonice), Jana Krčilová (České Budějovice), Jiří Krechler (Stará Boleslav), C. A. J. Kreutz (Landgraaf, Holandsko), Karel Kubát (Ústí nad Labem), Magdalena Kubešová (České Budějovice), Pavel Leischner (Strakonice), Jan Lepš (České Budějovice), Martin Lepší (České Budějovice), Filip Lysák (Cyrilov), Eva Martínková a Karel Martínek (Cheb), Zuzana Mašková (Kašperské Hory), Vladimír Melichar (Mariánské Lázně), Jaroslav Michálek (Sokolov), Petr Mudra (Tachov), Jaroslava Nesvadbová (Plzeň), Čestmír Ondráček (Chomutov), Zdenka Otýpková (Brno), Ivana Paukertová (Brno), Radim Paulič (Strakonice), Alois Pavlíčko (Vimperk), Petr Pavlík (Štramberk), Petr Petřík (Průhonice), Lenka Pivoňková (Plzeň), Elena Plesková (Rakovník), Alena Pluhařová (Uherské Hradiště), Zdenka Podhajska (Praha), Jaroslav Podhorný (Otinoves), Oldřich Polák (Brno), Zdeněk Pouzar (Praha), David Půbal (Šumavské Hoštice), Josef Raba (Chomutov), Ludmila Rivořová (Praha), Jan Roleček (Brno), Vlastimil Rybka (Praha), Jaroslav Rydlo (Roztoky), Vladimír Rehořek (Brno), Radomír Řepka (Brno), Franz Schuhwerk (München, Německo), Marie Sedláčková (Frenštát pod Radhoštěm), Petr Slavík (Brno), Zdeněk Smejkal (Kašperské Hory), Tomáš Smrž (České Budějovice), Jaromír Sofron (Plzeň), Jan Suda (Praha), Petr Šmarda (Brno), Jindřich Šmiták (Brno), Jan Špinar (Havlíčkův Brod), Pavel Šprýhar (Praha), Daniela Šraitová (Kašperské Hory), Milan Stech (České Budějovice), Leoš Štefka (Blansko), Jitka Štěpánková a Jan Štěpánek (Průhonice), Kateřina Šumberová (Brno), Jaromír Švarc (Třešť), Jakub Těšitel (České Budějovice), Vladimír Tlustý (Stará Boleslav), Bohumil Trávníček (Olomouc), Jiří Unar (Brno), Tomáš Urfus (Praha), Ludmila Vaněčková (Matějovec), Václav Větvicka (Praha), Oldřich Vojtěch (Prácheň), Václav Vokoun (Sušice), Alena Vydrová (České Budějovice), Jaroslav Zámečník (Hradec Králové), Vojtěch Žila (Strakonice).

Naše poděkování přísluší také Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR, která financovala mapování biotopů v rámci vytváření soustavy chráněných území ES NATURA 2000, jehož některé výsledky [např. *Ajuga chamaepitys*, *Aruncus vulgaris*, *Bupleurum tenuissimum*, *Carex bohemica*, *Cephalanthera longifolia*, *Hypericum humifusum*, *Plantago maritima* subsp. *ciliata*, *Vaccinium* × *intermedium*, *Veratrum nigrum*...] zde zveřejňujeme.

Literatura

- Čelakovský L. (1875): Prodrum der Flora von Böhmen. III. Theil. – Prag, p. 389–691.
- Čelakovský L. (1877): Prodrum květeny české. Vol. 3. – In: Arch. Přírod. Výzk. Čech, sect. 3a: 385–676, Praha.
- Čelakovský L. (1883): Prodrum květeny české. Vol. 4. – In: Arch. Přírod. Výzk. Čech, sect. 3a: 677–944, Praha.
- Čeřovský J., Feráková V., Holub J., Maglocký Š. & Procházka F. (1999): Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR. Vol. 5. Vyšší rostliny. – Příroda, Bratislava.
- Dostál J. (1948–1950): Květena ČSR a ilustrovaný klíč k určení všech cévnatých rostlin, na území Československa planě rostoucích nebo běžně pěstovaných. – Praha.
- Dostál J. (1989): Nová květena ČSSR. Vol. 1, 2. – Academia, Praha.
- Hadinec J., Lustyk P. & Procházka F. [eds] (2002): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. I. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 37: 51–105.
- Hadinec J., Lustyk P. & Procházka F. [eds] (2003): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. II. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 38: 217–288.
- Hejný S. & Slavík B. [eds] (1988): Květena České socialistické republiky. 1. – Academia, Praha.
- Hejný S. & Slavík B. [eds] (1990): Květena České republiky. 2. – Academia, Praha.
- Hejný S. & Slavík B. [eds] (1992): Květena České republiky. 3. – Academia, Praha.
- Chán V. [ed.] (1999): Komentovaný červený seznam květeny jižní části Čech. – Příroda 16: 1–284.
- Jatiová M. & Šmiták J. (1996): Rozšíření a ochrana orchidejí na Moravě a ve Slezsku. – Agentura ochrany přírody a krajiny, Brno, 539 p.

- Jongepier J. W. (1997): Nové lokality vzácných rostlin v Bílých Karpatech. – Sborn. Přírodověd. Kl. Uherské Hradiště 2: 5–16.
- Kotlaba F. (1999): Potřeba latinské zkratky pro „zapsal“ v přírodních vědách. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 34: 121–122.
- Kováříková J. (1998): Několik poznámek k rozšíření šumavských orchidejí. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 32/2 (1997): 137–141.
- Kubát K. [ed.] (1978): Floristické materiály ke květeně Kadaňska. – Severočes. Přír. 8–9/1, 2: 1–177.
- Kubát K., Hrouda L., Chrtěk J. jun., Kaplan Z., Kirschner J. & Štěpánek J. [eds] (2002): Klíč ke květeně České republiky. – Academia, Praha.
- Lysák F. (2003c): Nové lokality vzácných druhů čeledi Pyrolaceae na západní Moravě. – Vlastiv. Sborn. Vysočiny, sect. natur., 16: 107–112.
- Nesvadbová J. & Sofron J. (2003b): Druhý doplněk k flóře města Plzně. – Erica 11: 89–103.
- Otýpková Z. (2001): Plevelová vegetace Bílých Karpat. – Masarykova Univerzita, Brno.
- Otýpková Z. (2003): Poznámky k recentnímu rozšíření plevelů v Bílých Karpatech. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 38: 47–61.
- Pivoňková L. (2003): Nové nálezy ohrožených druhů suchých trávníků (*Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Orchis morio* L. a *Trifolium striatum* L.) v západních Čechách. – Calluna 8/1: 3–4.
- Procházka F. (1990): Chráněné a ohrožené rostliny prachatického okresu. – Okr. Muz. Prachatic, 70 p.
- Procházka F. (1998a): Novinky šumavské květeny. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 32/2 (1997): 123–136.
- Procházka F. [ed.] (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). – Příroda 18: 1–146.
- Procházka F. & Kovářiková J. (1999): Významnější nové nálezy v květeně české Šumavy a nejvyšších poloh Předšumaví. – Erica 8: 23–74.
- Procházka F. & Štech M. [eds] (2002): Komentovaný černý a červený seznam cévnatých rostlin české Šumavy. – Správa NP a CHKO Šumava a Eko-Agency KOPR, Vimperk.
- Procházka F. & Řehořek V. (2001): Výzva ke členům české botanické obce. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 35 (2000): 181–182.
- Procházka F. & Vaněček J. (1969): Nové druhy rostlin pro území horního Pootaví. – Čas. Nár. Muz., sect. natur. 137: 81–90.
- Procházka F. & Velíšek V. (1983): Orchideje naší přírody. – Academia, Praha.
- Pruner L. & Míka P. (1996): Seznam obcí a jejich částí v České republice s čísly mapových polí pro síťové mapování fauny. – Klapalekiana 32 (suppl.): 1–75.
- Pyšek P., Sádlo J. & Mandák B. (2002): Catalogue of alien plants of the Czech Republic. – Preslia 74: 97–186.
- Skalický V. (1988): Regionálně fytogeografické členění. – In: Hejný S. & Slavík B. [eds], Květena České socialistické republiky, 1: 103–121, Academia, Praha.
- Slavík B. (1971): Metodika síťového mapování ve vztahu k připravovanému fytogeografickému atlasu ČSR. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 6: 55–62.
- Slavík B. [ed.] (1995): Květena České republiky. 4. – Academia, Praha.
- Slavík B. [ed.] (1997): Květena České republiky. 5. – Academia, Praha.
- Slavík B. [ed.] (2000): Květena České republiky. 6. – Academia, Praha.
- Staněk S., Jongepierová I., Jongepier J.W. (1996): Historická květena Bílých Karpat. – Sborn. Přírodověd. Kl. Uherské Hradiště, suppl. [1]: 1–198.
- Šmiták J. (2003): Nové a ověřené lokality vzácnějších druhů vstavačovitých. – Roetziana 32: 34–37.
- Vozárová M. & Sutorý K. (2001): Index herbariorum Reipublicae bohemicae et Reipublicae slovacae. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 36, suppl. 2001/1: 1–95.

Došlo dne 12. 1. 2004